

A MAGYAR KEGYESTANÍTÓREND
BUDAPESTI GIMNÁZIUMÁNAK
ÉRTESITŐJE

AZ 1929—30. ISKOLAI ÉVRŐL

KÖZZÉTETTE :
KISPARTI JÁNOS DR.
IGAZGATÓ

BUDAPEST, 1930.

KIADTA AZ ISKOLA IGAZGATÓSÁGA

Budapest, IV., Piarista-u. 5. — Tel. : Aut. 871—01.

A MAGYAR KEGYESTANÍTÓREND
BUDAPESTI GIMNÁZIUMÁNAK
ÉRTESITŐJE

AZ 1929—30. ISKOLAI ÉVRŐL

KÖZZÉTETTE :
KISPARTI JÁNOS DR.
IGAZGATÓ

BUDAPEST, 1930.

KIADTA AZ ISKOLA IGAZGATÓSÁGA

Budapest, IV., Piarista-u. 5. — Tel.: Aut. 871—01.

STEPHANEUM NYOMDA R. T.

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. — Nyomdaigazgató : Kohl Ferenc.

XI. PIUS PÁPA JUBILEUMA.

Az ötvenéves papi jubileuma alkalmával rendezett háromnapos ájtatosságon elmondott beszédek.

I. A pápaság dogmatikai jelentősége.

Tu es Petrus et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam et portae inferi non praevalerunt adversus eam. Mt. 16, 18.

Izrael népére nehéz órák köszöntöttek, — az amalekiták királya nagy seregével megtámadta a pusztában vándorló népet, hogy az ígért földjének elérésében megakadályozza. Mózes, a választott nép vezére Józsuét küldi válogatott sereggel az ellenség ellen, maga pedig visszavonul egy magaslatra és ott Isten kormánypalcájával kezében, széttárt karokkal imádkozik a küzdő sereg felett. És míg Mózes kiterjesztett karokkal imádkozik népe felett, serege győz, de mikor az imádságba belefáradva kezei lehanyaglanak, a hadi szerencse az ellenség felé hajlik. Áron és Hur segítenek Mózesnek: imádságra tárt karjait feltartják. És Izrael népe győz, megmenti: az imádsággal erősített harc. (V. ö. Móz. II. 17, 8—14.)

Az újszövetség népét is keményen szorongatják, — mindenünnen ellenség támad és kel fel az Egyház ellen: astiterunt reges terrae et principes convenerunt in unum adversus Dominum et adversus Christum eius, felállnak a föld királyai és a fejedelmek egybegyűlnek az Úr ellen és az Ő Főlkentje ellen (Zsolt. 2.); a tudomány nekitámad hitelenségével, a filozófia kevélységével, az élet materializmusával, a politika önzésével, a közszellem a megingott hit hidegségével. A hívő keresztény sereg küzd, változó szerencsével, néha úgy látszik, mintha Isten népe elpusztulna és Isten hatalmas műve: az Egyház, ez az óriási épület darabokra törne, de azután fordul ismét a hadi szerencse és az Egyház népe diadalmasan nyomul előre és diadallal viszi győzelemre a zászlót.

Honnét e hirtelen fordulat? honnét a változás? honnét a segítőerő és végre a győzelem? A harcoló sereget erősíti a fővezér imádsága. A kereszténység középpontjában, Rómában, felruházva a legnagyobb hatalommal onnét felülről, a vártán áll a Sanctissimus Pater, a Szentatya és kiterjesztett kezekkel, széttárt karokkal imádkozik az Egyház felett és esd áldást a küzdő seregére.

Igen, a pápa személye nekünk Egyházunk legyőzhetetlenségének záloga. Szentatyánk, dicsőségesen uralkodó XI. Pius pápa, a 261. azoknak sorrendjében, kik közül az elsőt az Úr Jézus sziklának mondotta. Tu es Petrus

et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam. (Mt. 16, 18.) A katolikus hit szerint a pápa az Egyház feje; organizmusa életképességének föltéte és őrzője, — minden tagnak éltetője, úgyhogy az Egyház tana, hite, ereje, hatalma, — minden, amit Krisztus hagyott s az Egyházba fektetett, konkrét maga a pápa! Az Egyház harcai a pápa harcai, az Egyház győzelme a pápaság győzelme s amit Krisztus az Egyházban tesz, amint az Egyházban küzd, amint győz, amint uralkodik és teljhatalommal parancsol, ezt Krisztus legélesebben a pápaságban fejezi ki, úgyhogy Krisztus győzelmének, királyságának, uralmának a földön hordozója, kifejezője, közvetítője a pápaság. E szerint, aki Krisztust megtörni, trónját megdőnteni, uralmát árnyékkirálysággá törpíteni törekszik, az mind a pápaság ellen fordítja gyűlölete és dühe fegyverét s a pápaság ezért úgy áll a világban, mint a legkihatóbb ellenkezésnek jele. (V. ö. Prohászka, Ö. m. 12. k. 205. l.) Signum, cui contra dicitur, — jel volt ez kezdettől fogva, melynek ellenemondanak. (Lc. 2, 34.) Az Egyházzal összemérte erejét az államhatalom: Szent Pétertől Melchiadesig, Konstantin császár kortársáig az Egyház 32 pápát mutat fel. Ezek közül kettő száműzetésbe ment, harminc pedig vértanuhalált halt. És így végig az Egyház egész történetén. Melyik dinasztia tudott volna ellenállni háborúk és üldözések hasonló, néha századokig tartó folyamatának, hogy meg ne semmisült volna? A pápa ellenségei elmulnak, de a pápa megmarad és mindig győzedelmeskedik, mert a pápa az Isten ereje. Az Egyház túlélte sok államot, látta a különféle kormányformák bukását, tanuja volt, hogy mint hullnak porba ellenségei; az Egyház sziklaalapján minden zúgó hullám megtörve és kavarogva verődik vissza.

Vagy mennyi eretnektan állott szemben Krisztus igazságával: az első századok gnóosztikus eretnekségeitől kezdve, az arianizmus, nesztorianizmus, a középkor eretnekségein, az albigenzisek, husziták rombolásain és a XVI. század új reformátorain keresztül a legújabb időkig, de kezükből kihullott a fegyver, mert nincs is már közös tanuk, amelyért küzdhetnének: Krisztus igazságát pedig kétezer éven át változatlanul hirdeti az Egyház. De meddő az a harc is, melyet a bölcsélet és az Istentől eltávolodott tudomány visel századok óta a keresztény igazság ellen. A mai családi, társadalmi, politikai zavaroknak forrása is a hamis elvek, a hamis bölcsélet. Aki tehát a mai kor bajait akarja orvosolni, annak is az igazság oszlopához kell járulnia és az Egyházzal kibékülve, annak vezetése alatt kell megtalálnia a helyes megoldást.

Isten nélkül a társadalmi, nemzeti, világtörténelmi problémákat nem lehet megoldani. Oda kell menni az Igazság csalhatatlan kathedrájához, amely oszlopa az igazságnak, Szent Pál szavai szerint, mert az Istentől ered és az Istenhez vezet. Krisztus tekintélyének felállítása az egész vonalon: ez a mostani jubiláris év imájának és vezeklésének is a szóp feladata.

Nincs intézmény, mely annyira ki volna téve a hatalmak, az eszmék és az érdekek harcának, mint az Egyház. Beállítva a nemzetek tudományos, politikai, gazdasági életébe, az életnek ezerféle küzdelmeit, változandóságait, hullámozását ki nem kerülő; ott pezseg, zúg, háborog az Egyház sziklája körül az élet árja; égre csap tajtékja, néha szinte előzőnlí és elsőpri az Egyházat sziklástól, alapostól; aztán ismét csitul a forrongás s ha odatekintünk a bős harc színhelyére, úgy látjuk, hogy a szikla meg nem dőlt, az Egyház áll.

Abban áll a mi Egyházunk nagysága — mondja Aranyszájú Szent János —, hogy bár támadják, győz, cselszövényeket vetnek ellene, diadalmaskodik, megsebzik, de el nem esik, hullámokat zúdítanak ellene, de el nem merül, bőszi vihart vetnek fölébe, de hajótörést nem szenved, küzd, de le nem terítetik, harcol, de meg nem győzetik. Sőt, mint Szent Hilárius mondja: az az Egyháznak a tulajdonsága, hogy akkor győz, mikor megsebzik, akkor értik meg, midőn megtámadják, akkor győz, midőn elhagyatik. (De Trin.)

Quare fremuerunt gentes, et populi meditati sunt inania? miért zúgnak hát a pogányok és mi balgaságra törnek a népek? (Zsolt. 2.) Támadás: fegyveres hatalommal, vagy áltudománnyal, mindegy, a kőszálon épült Egyház állni fog, mert bírja az isteni ígéretet: portae inferi non praevallebunt adversus, eam, a pokol kapui nem vesznek erőt rajta. (Mt. 16, 18.) . . . si fractus illabatur orbis, bár az egész világ is összeomlik, (Hor.) a kereszt állni fog.

A katolikus világ középpontja ott van az apostol sírja mellett, nem azon sír miatt, melyen száz lámpa ég, hanem azon szó miatt, mely az aranyos frizre van írva: Tu es Petrus; nem Szent Péter ereklyéi, hanem az élő pápa, a legfőbb tekintély miatt. A római püspök az Egyház atyja, a keresztény tannak legfőbb öre és hiteles magyarázója: ő a népek tanítója . . . Isten kegyelméből. Szavára fel kell, hogy figyeljen az egész világ, akár a tudományhoz fordul, akár az állami lét alapjairól értekezik, akár az újkor legnagyobb problémáját, a szociális kérdést fejtegeti. (V. ö. Prohászka.) Halljatok engem, kik igazat követtetek és az Urat keressétek: Figyelmezzetek a kősziklára, melyből kivágattatok; figyelmezzetek Atyátokra, mert egyedül csak őt hittam és megáldottam és megsokasítottam. (Izai. 51, 1—2.)

Az egyiptomi araboknak van egy legendája, arról szól, hogy a gizehi piramist még a vízözön előtt építette valamelyik fáraó. Mikor eljött a pusztulás, a mindent elsöprő, eltemető vízözön, ez a kőkockákból szabályosan épített hatalmas alkotás ellenállott a vízözön áradatának. Minden hullámvérést kivédett. Elmúlt a nagy áradat és a vizek visszatértek a medrükbe. A tenger megtalálta határait. A föld színe irtózatossá pusztulást mutatott. Az iszaphóból, pusztulásból, áradatból diadalmasan emelkedett ki ez a piramis. Győzedelmeskedett a vízözön felett is.

Ez a legenda a pápaság szimbóluma, a pápaságé, melyet legtalálébban és legszebben egy angol, protestáns történetíró jellemez, amikor azt mondja: Semmi más intézmény, amely a lelkeket annyira érdekelné, nem maradt fenn azokból az időkben, amikor még a Pantheonból az áldozatok füstje szállt fel és tigrisek ugráltak a Fláviuszok amfiteátrumában. A legbüszkébb királyi házak is mintegy csak tegnapiak a római pápák sorozatához hasonlítva . . . A velencei köztársaság következik utána régiségben, de a velencei köztársaság modern volt a pápasággal szemben. A velencei köztársaság azonban elmúlt, de a pápaság megmaradt. (Macaulay, Essays.)

Minden pusztulás iszapjából kiemelkedett a piramis. Viharok, dühöngő orkánok veszedelme után lemosolygott az égről az ezerszínű szivárvány. Mikor azt gondolták, hogy a hajó elmerül a tengeren, világító torony fénye int és révbe juttat. Ez az Egyház sorsa . . . csillagok fénye int, szivárvány mosolyog az égről.

Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat — Krisztus győz, Krisztus uralkodik, Krisztus teljhatalommal kormányoz — olvassuk a szent-péter-téri nagy, száz láb magas egyiptomi gránitból készült obeliszk talapzatán.

Róma a világegyház szíve : Rómának pedig a szíve a pápa. Róma már a kereszténység megjelenése előtt is bizonyos tekintetben az volt ami ma : caput mundi, a világ feje és mágneses erővel mindeneket magához vonzó középpontja. Már Vergilius mondatja Jupiterrel a rómaiakról : His ego metas rerum, nec tempora pono Imperium sine fine dedi, térre s időre határt én nem jelölök ki, mit adtam, légyen uralmuk örök. (Aeneid. lib. I. v. 278.) Caput mundi volt Augustus és Nero Rómája és caput mundi ma is Szent Péter Rómája. És mégis más volt a régi Róma viláгурalma és más a maié ; más céljaiban, más eszközeiben és más eredményeiben is. A két Róma párhuzamát és ellentétét talán senki találóbban nem jellemezte, mint egy osztrák festő (v. Führich József, 1780—1876). A jellemzés tehát nem egyterjedelmes kultúrtörténeti munka, hanem egy kép. A kép két részre oszlik : az alsó a pogány Rómát ábrázolja, melyet az idő eltemetett, a felső az új Rómát tárja elénk, mely él. Az alsó képen a cészárok Rómájának alakja lábát a földgolyóra teszi és fennhéjázó uralommal néz maga elé. Jobbról-balról marcona legionáriusok Róma elé hurcolják a leigázott népek királyait, papjait, kincseit s a kincsek egész halmaza fekszik Róma előtt. Mindezt kicsinyítőleg nézi : kevés neki a kincsből, győzelemből, vérből, hatalomból. Feje felett van uralmának jelképe, címere : a ragadozó állat, Romulus és Remus nőstényfarkasa. Ezt a Rómát eltemette az idő ; felette van a jelen Rómája, a katolikus Egyház. Lábát nem teszi a földgolyóra, mert célja nem leigázni, hanem megáldani ; miért is balkezén tartja a földet és jobbával megáldja azt ; tekintetéből nem fennhéjázó uralomvágy, hanem anyai szeretet sugárzik ; az ő harcosai nem lándzsás katonák, hanem szelídlelkű hittérítők : fegyvere nem az erőszak, hanem a világosság és a béke. Az Egyház alakjának jobbján egy nagy kandaláber áll az evangelisták jelvényeivel s rajta e szavak olvashatók : Lumen Christi, Krisztus világossága. Egy misszionárius gyertyáját gyujtja meg a kandaláber lángjánál s másik kezével tovább adja a lángot egy paptársának, ki hasonlóképen tesz s a kép szélén gyertyás körmenetet látunk egy őserdőben eltűnni ; ez az új Róma egyik fegyvere : lumen Christi, Krisztus világossága, az evangélium világító fénye. A másik oldalon olajágakat osztogatnak s egy kis hajó továbbviszi ezeket az Oceán tükrén ; a hajón zászló leng ezen felírással : Pax vobis ! béke veletek ! Lumen Christi és Pax Christi, Krisztus világossága és Krisztus békéje az új Rómának fegyverei. Uralkodásának jelképe már nem a farkas Romulussal és Remussal, hanem Isten Báránya Péterrel és Pállal. Isten Báránya, ki elveszi a világ bűneit. S amily különbözők az uralom céljai és eszközei, oly különbözők az eredmények is. A régi Róma elé rabszijen odahurcoltak földrenéző arcán a kétségbeesés honol ; az új Róma zarándokai mind felfelé emelik hálás tekintetüket, mert szívvel-lélekkel, örömmel járulnak a Roma aeterna, a caput mundi lábai elé, az örök élet forrásához.

Fiúk, mi is ilyen hódoló érzelmekkel, élet után vágyakozó és szeretettel teli érzelmekkel sietünk ezekben a napokban ide, kápolnánkba, hogy innét

üdvözljük, köszöntük a mi Rómánkat, Szent Péternek, a pápának Rómáját és Róma pápáját! Bár az igazságnak a megszívelése és Szent Péter utódjához, a Szentatyához való ragaszkodás lehetetlenné tenné a napjainkban egyre veszedelmesebbé váló sok-sok eltévelyedést. Bár értetné meg az intellektualizmus útvesztőibe tévedt világtalanokkal, hogy csak az az igazság, amely valami módon a kinyilatkoztatásban gyökeredzik; az az igazi eszmény, amelyet a kinyilatkoztatás öre, a Szentatyá gyújt az emberiség egén. Bár megértenék a gyakorlati katolikus élet sziklájáról az okkultizmus ingoványaira tévedt hiszékenyek, hogy számukra nincs igazság, mert a theoszofizmus és a spiritizmus kábultságában igazság, élet nem lelhető. Bár megértenék a farsangi élet habzsolói, a tivornyák közt vergődő szerencsétlenek, az erkölcstelenség mocsarába került viveurök, hogy céljukat el nem érik, mert élet csak ott van, ahol az Úr Jézus Egyháza van, ahol Szent Péter utódja képviseli az Úr Jézus erkölcsi elveit, amelyek szerint még az élvezetek is az élet szolgálatában állnak.

A pápaság tehát a katolikus ember számára a hitnek és örök reménynek csalhatatlan tanítója, az örök élet biztos kalauza; a társadalom számára az államot fenntartó szellemi és erkölcsi erőknél a forrása; a mi magyar hazánkban a szent korona adományozása által a kilencszázéves magyar királyság megalapítója. Ezen hármasság eszmét képviseli minden pápa Szent Pétertől XI. Piusig, minden pápa a hit tanítója, a társadalom erkölcsi alapjainak öre, a királyok és népek atyja. Ez volt Szent Péter, kinek sírját az emberi ész és kéz legnagyobb remeke, a Szent Péter-bazilika takarja; ez ma XI. Pius, kit hódolattal köszönt aranymiséje alkalmával az egész világ.

Piusban Pétert tiszteljük és Péterben azt, ki őt sziklává tette, Krisztust.

Piusnak szól ma hálánk és tiszteletünk, ő érette száll égnék szívünknek hő imája:

Tartsd meg Isten Szentatyánkat, Krisztusnak helytartóját!

II. A pápaság világtörténeti hivatása.

Hallottátok, hogy a pápaság kőszál, mely fölé a világtörténelem legnagyobb és legmonumentálisabb alkotása, a katolikus egyház ívelődik. Hallottátok, hogy pápaság és egyház a legbensőbbben összetartozó, egymást kölcsönösen kiegészítő fogalmak: egyik a másik nélkül meg nem állhat. Avagy megállhat-e a ház fundamentum nélkül és viszont ér-e valamit az olyan fundamentum, melyre nem simulnak a tetőt hordó falak?

De a pápaságnak nemcsak az a rendeltetése, hogy időtlen időkig rendíthetetlen és megvitatatlan szirtalapja legyen Krisztus egyházának. Isteni alapítója életrehívása pillanatában még más, talán kevésbé fönséges, de hasonlíthatatlanul emberibb célt is tűzött eléje. Nevezetesen azt akarta, hogy minden időkre irányítója és szabályozója legyen az emberiség élete folyásának. Ezért, bár isteni intézménynek szánta, nem szakította ki az emberi történések eleven áramköréből, hanem ellenkezőleg mélyen beleágyazta a világtörténelem sodró árájába, hogy magasabb rendeltetésének erejében szüntelenül nevelje, nemesítse s jobbá, bensőségesebbé formálni igyekezzék a körötte sürgölődő és vele

érintkezésbe jutó embermilliók lelkét. Az Űdvözítő tehát isteni küldetésén túl nagy és szent missziót is bízott a pápaságra: azt akarta, hogy a pápaság épen isteni küldetésének hatályosabb valószínűsítése érdekében cselekvőleg nyúljon bele a nemzetek sorsának irányításába. És a pápaság derekasan megfelelt ebbeli feladatának is. Hogyan?

Először úgy, hogy állandó és következetes pedagógiával magasabb és tisztultabb erkölcsi légkörbe emelte a köréje csoportosuló nemzeteket. Mert amikor a pápaság a porba omlott klasszikus kultúra romjain elmerengve új világ alkotásába fogott, minden oldalról vadsággal, zabolátlansággal és féktelen élni és gazdagodni akarással találta magát szemben. Északról és keletről félelmetes barbár hordák zúdultak délnek és nyugatnak, melyek nemcsak az anyagi, hanem az erkölcsi kultúra értékeit is elsöpréssel és megsemmisítéssel fenyegették. A hírhirdetők rettenthetetlen bátorsága és fáradhatatlan buzgalma még idejében elhárította ugyan a bekövetkezni készülő döbbenetes arányú kataklizmát és a népvándorlás zavaros hullámaival délre és nyugatra sodródott barbár törzseket egymás után az egyház kebelébe terelte, de ezzel csak a külső veszedelmet szüntette meg. A benső bajok csak annál számosabban és annál fenyegetőbb formában jelentkeztek. Mert a megtérő barbárok nagy része csak eszével lett keresztény, míg szívében és erkölcsiben továbbra is pogány maradt. Az evangélium szelleme és a hegyi beszéd atmoszférája merőben idegen, érthetetlen világ maradt számára, melyről hallani sem akart. A keresztény Merovingi királyok testvér- és orgyilkosságainak és vad féktelenedéseinek fásasztoán hosszú sorozata korántsem mondható kivételnek a korai középkor történetében. De még később, a keresztény nevelés több százados munkája után is lépten-nyomon kitört az emberből az állat.

Ennek a lappangó vadállatnak, Dante szimbolikus párdúcának, országlánjának és farkasának megjuhásztatása mérhetetlenül nehéz feladatot rótt Krisztus földi helytartóira. De ők habozás nélkül vállalták a munka terhét és felelősségét. Magas állásuk őrtornyából állandó figyelemmel kísérték a gondjaikra bízott nemzetek minden életnyilvánulását és menten szent haragot villámlott szemük, dörgött hangjuk, mihelyt szándékos gonoszságot vagy igazságtalanságot láttak. Hivataluk gyakorlásában túltették magokat minden emberi tekinteten; csak a szent ügyet tekintették, melyre fölesküdték s ha kellett, a hatalmasokra és gazdagokra épűgy lesűjtottak, mint az ügyefogyottakra és szegényekre. Mikor az erőszakos II. Lothár király (855—869) Waldrada kedvéért el akarta magától taszítani törvényes feleségét, Thietbergát, Nagy Szent Miklós pápa azonnal a legnagyobb erűlyel szállott síkra az űldözött királyné igazáért s az erőszak és álnokság minden ellenkező kísűrletével szemben diadalmasan megvédte a házasság felbonthatatlanságának elvét. Pedig a király minden követ megmozdított célja elérésére. Országának pűspűkeiket a maga részére vonta, a pápai követeket megvesztegette, bátyját, Lajos császárt pedig Róma ostrom alá fogására és a pápa elűzésének megkűsűrlésére ingerelte. De mindhiába. Miklós pápa állhatatosságán megtűrűrt minden kísűrlet. Lothár sok évi meddű küzdelem után kűnytelen volt az elűzűtt Thietbergát visszafogadni.

Háromszáz évvel késűbb szinte hajsűzalnyi pontossággal megisműtlűdűtt

ez az eset. A hatalmas II. Fülöp francia király (1180—1223) mindjárt esküvője után elfordult feleségétől, a dán Ingeborgtól s mindenáron el akart tőle válni, hogy egybekelhesen a szép meráni Ágnessel, Gertrud királyné testvérével. A szolgálatkész francia főpapok minden nehézség nélkül kimondták a házasság felbontását. A szegény dán hercegasszony idegen földön, idegen nép közt, melynek nyelvét sem birta, mindenkitől magára hagyatva Rómához fordult jogorvoslásért. Csak annyit tudott rebegni: *Male France, Male France!* De ez a két szó elég volt. A világbíró III. Ince pápa, akinél talán senki sem valószínűsítette meg tökéletesebben a «*fiat iustitia, pereat mundus*» elvet, ezernyi ezer más elfoglaltsága közepett is meghallotta az üldözött ártatlanság sóhaját és habozás nélkül segítségére kelt neki. Titáni harcra kelt az erkölcs diadaláért. Fülöp király sokáig ellenkezett. De évekig tartó villongás után, mely egész királyságát felkavarta, kénytelen volt engedni és Ingeborgot visszafogadni.

Az ilyen és hasonló esetek mérhetetlen hatással voltak a nyugati keresztény társadalomra. Nemcsak azért, mert bennök és általuk döbrent rá térdre kényszerítő erővel a keresztény erkölcsi elvek fönséges komolyságára, hanem azért is, mert bennök és általuk nyert először izelítőt a keresztény demokráciából, mely a legélesebb szociális és gazdasági ellentétek korában is egyenlő mértékkel mert mérni szegénynek és gazdagnak, gyengének és erősnek, tehetetlennek és hatalmasnak. Egy-egy ilyen eset meggyőzőbb apológia volt a kereszténység magasabbrendűsége mellett száz ékesszavú prédikációnál s mélyebbre ágyazta az egyház tiszteletét ezer törvéynél. Láttukra a hatalmasok üdvös félelemmel, az elnyomottak pedig repeső örömmel teltek el, mert megérezték belőlük, hogy egy isteni eredetű hatalom vigyázó szeme nyugszik rajtuk, mely az igazság és jóság jogainak védelmében sem félelmet, sem megalkuvást nem ismer. Ez a fölismerés korán megkülönböztetett helyet biztosított a pápaságnak a népek szeretetében és mintegy előkészítette, megporhanyította a szívek talaját a Rómából szertehangzó ige befogadására. Így esett, hogy a századok múlásával a Nyugat arculata fokozatosan megváltozott. A pogány erkölcsök szépséges keresztény erényekké: szigorú önmegtagadásá, nemes önzetlenségé és irgalmas felebaráti szeretetté szelidültek s a népvándorlás és az államalkotás korának forrongó anarchiáját a mélyen hívő és feltétlenül tekintélytiszteelő középkor nyugalmasabb századai váltották föl.

De az erkölcsök megszelídítésével korántsem merült ki a pápaság világtörténeti hivatása. Szent Péter utódai nem állottak meg felelőn. A magánélet kereszténnyé formálása után a kollektív élet megkeresztelését tűzték magok elé célul. Minden erejükkel azon igyekeztek tehát, hogy a keresztény egység gondolatát politikai téren is valóra váltsák. Fáradozásukat mihamar siker is koronázta: kitartó és önfeláldozó munkával sikerült életre kelteniök a *christiana respublicát*, a nemzetek egybefogásának legeszményibb rendszerét, melynek mását sem azelőtt, sem azóta nem látta a világ. Ez az új államfölötti állam semmiben sem hasonlított közvetlen elődjéhez, a büszke római impériumhoz. Nem volt Moloch, nem kívánta áldozatul a benne egyesült nemzetek faji, nyelvi és kulturális egyéniségét s nem foglalta le fizikai és anyagi erőiket saját önző céljai valószínűsítésére. Inkább erkölcsi, mint politikai alakulat volt; leigázás helyett inkább magához emelte a nemzeteket s kényszerítés helyett inkább

ideális célok eléjük tűzésével szegődtette erejüket a keresztény gondolat szolgálatába.

A kereszténység győzelme — lehet mondani — csak a christiana respublica rendszerének kiépítésével vált teljessé, mert ez tette lehetővé olyan atmoszféra kialakulását, mely minden ízében keresztény gondolatokkal, keresztény törekvésekkel és keresztény áhitattal volt telítve. Ez vetett biztos alapot a Krisztuskirályság mélyen keresztény eszméjének s egyben ez adott szilárd formát a pápaság világhatalmi állásának. Mert a dolgok természetében rejlett, hogy a christiana respublica tagjai Krisztus földi helytartójában látták igazi fejöket és vezéroket. Így a pápaság hovatovább valóságos világhatalommá fejlődött és mint ilyen nemcsak hit- és erkölcstani dolgokban, hanem igen gyakran politikai kérdésekben is döntőleg hallatta szavát. A nyugati keresztény világ sorsának irányítása hosszú századokra a pápák kezébe jutott. És a nemzeteknek nem volt okuk bánkódni vagy sajnálkozni ezen, mert százsorta többet nyertek erkölcsi és szellemi javakban, mint amennyit politikai jogokban áldozatul hoztak.

Hogy a pápaság világhatalmi törekvéseinek is megvoltak a magok káros kinövései, azon csak az csodálkozhatik, aki emberek helyett angyalokat keres a történelemben. Pusztán a külső események után indulva könnyű szemére vetni VII. Gergelynek és utódainak, hogy a császársággal folytatott véres harcok kiobbantásával megbontották a történelmi fejlődés harmóniáját, hogy politikai céljaik egyoldalú erőszakolásával nagyon messze tévedtek tulajdonképenvaló hivatásuktól és hogy a világi dolgokba való sűrű beleelegyedéssel nagy mértékben hozzájárultak az egyházban eláradt visszaélések megsokasodásához. De aki mélyebben tekint az események mögé, az mindjárt óvatosabban fogalmazza ítéletét. Mert az egy pillanatra sem téveszti szem elől Spinoza szép mondását: *Res humanas non ridere, non flere, neque delectari, sed intelligere*. Az tehát józanul számot vet velük, hogy a pápák is emberek voltak és így könnyen megeshetett velök, hogy a küzdelem hevében túllöttek a célon.

Még készségesebben hajlunk a méltányos ítélkezésre, ha a nyugateurópai fejlődés ellenlábását, a bizánci kultúrkör evolúcióját vesszük szemügyre. Ime Bizáncban a legfőbb egyházi és világi hatalom egy kézben, a császár kezében egyesült; ott tehát elméletileg sem lehetett szó az impérium és a sacerdotium szembekerüléséről. A caesaropapismus rendszere olyan tökéletes szolgaságban tartotta az egyházat, hogy a nyugati értelemben vett hierokratikus törekvések felszínrejutásának még a lehetősége is ki volt zárva. És mégis milyen óriási a különbség a két világ fejlődése közt Bizánc rovására! Bizáncban, hol a fejlődés egyenesvonalúságát és harmóniáját semmi kedvezőtlen mozzanat nem zavarta, a szabadság és függetlenség büszke öntudata rabszolgai alázzattá és talpnyalássá aljasult, az irodalom és a képzőművészet lélektelen formákba merevedett vagy a kegyhajhászás olesó eszközévé fajult, a vallásos élet hajdan egetostromló szárnyalása az athoshegyi barátok sivár köldöknézésébe hanyatlott s az alkotó munka lüktető ritmusa az elkorcsosult tömegek léha szórakozáshajhászásának vásári zsvájába veszett. Idővel az egész társadalom a lassú halódás ijesztő képét öltötte magára. A külső fény és ragyogás már csak

arra szolgált, hogy ideig-óráig leplezze a feltartóztathatatlan benső rothadást és a megújhodásra, feltámadásra való képesség teljes hiányát.

Mennyivel fölemelőbb és biztatóbb képet tár elénk a nyugati fejlődés! Itt nyoma sincs az öregségnek és degeneráltságnak. Ellenkezőleg, itt mindenütt új erők pezsdülését és a fiatalos munkakedv tobzódását látjuk. Mert a nagy kérdés, az egyházi és világi hatalom, a pápaság és császárság elsőbbségének kérdése nemcsak a harctereken, hanem a szellemi élet terein is élenken foglalkoztatta az embereket. A szemben álló táborok tollforgató tagjai jogi és theologiai érvek felsorakoztatásával élesítették elméjüket és igyekeztek tartahatatlanná tenni az ellenség hadállásait. Szinte egyik napról a másikra gazdag publicisztikai irodalom állott elő, mely okfejtéseinek merészségével és eleven lendületével még ma is megfogja az olvasót. És amint egyszer önmagára eszmélt a nyugateurópai szellem, tüneményes gyorsasággal rázta le magáról azokat a bilincseket, melyeket az előző századok tétlen tespedése és tunyasága rakott rája. Az investituraharcot a középkor legtermékenyebb korszaka követte, mely három-négy emberöltő leforgása alatt gyökeresen átformálta Európa kulturális képét. Tudományos téren ez a korszak borította teljes virágzásba a skolasztikát, a legmerészebb és legharmonikusabb gondolatrendszert, melyet emberi elme valaha kieszelt, irodalmi téren ez alapozta meg a nemzeti irodalmakat, művészeti téren ez teremtette meg a gótikát, a középkor vallásos ihletének e kőbe, márványba és színekbe rögzített csodáját, vallási téren ez szőlította életre és növelte nagyra a kolduló rendeket, melyek a heroikus Isten-szeretés és az irgalmas felebaráti szeretet legszebb himnuszait harsogták bele a világtörténelem nagy szimfóniájába. És így folytathatnók az élet minden területén. Hiszen a közlélek nyilvánulásainak nincsen egyetlen olyan területe, melyen a XIII. század, Walsh, az amerikai Fordham-egyetem orvostanára szerint a századok legnagyobbja, újat és maradandót nem alkotott volna. De nemcsak abban volt nagy e század, hogy az előző századok türelmes alkotó munkáját nagystilúvé fejlesztette és betetőzte, hanem abban is, hogy a régiek egységbefogása mellett új fejlődések csiráit tudta elhinteni és új történelmi erők kibontakozását tudta előkészíteni. Itt valóban minden él, fejlődik és átalakul. Itt az élet sodró árja hömpölyög előttünk. Ugy-e, mennyivel vigasztalóbb kép ez, mint a bizánci caesaropapismus fényes rothadása? Im, ezt tette az egyházi és világi hatalom dualizmusa, illetve a köztük dúló százados harc szunnyadó energiákat életre keltő és csatasorba állító hatása. Ezért az eredményért bizony érdemes volt súlyos áldozatokat hozni.

A valláserkölc és a politika mellett a nemzetközi jog volt az a terület, melyen a pápák legnagyobb sikerrel munkálkodtak a keresztény közösség nagy céljainak elérésén. Kifelé ők képviselték legnagyobb nyomatékkal az általános keresztény érdekeket. Különösen a kereszties hadjáratok sikere érdekében fejtettek ki bámulatos tevékenységet. A XIII. és XIV. században Ázsiának és Észak-Afrikának úgyszólván minden mohamedán és pogány fejedelmével diplomáciai érintkezésben állottak s mindenkövet megmozdítottak, hogy a keresztény vallás elfogadására vagy legalább a keresztény világgal szembenvaló barátságos állásfoglalásra bírják őket. Heroikus erőfeszítéseikben a miszsiós gondolat mindig egyúton járt a nyugati érdekközösség méltó kifejezésre juttatásával.

Mint kifelé, befelé is mindig és következetesen a keresztény egység és harmónia megóvásán dolgoztak. Ha tehát valamely államban benső meghasonlás támadt vagy pedig két szomszédos állam között a háború veszedelme kísértett, azonnal fölemelték hatalmas szavukat és minden befolyásukat latba vetették, hogy megakadályozzák a készülő veszedelem kitörését, illetve továbbharapózását. Az írott szó mellett bőven igénybe vették az élőszó varázsát is : a középkor derekától kezdve úgyszólván állandóan járatták követeiket a négy világtáj valamennyi keresztény országában. És működésüket legtöbb esetben siker is koronázta. Hathatós szavukra elsimultak a pártharcok s a szemben álló felek megengesztelődve összebékéltek.

Ime, így nyúltak bele a pápák az emberiség életfolyásának irányításába. És nem szabad azt hinnünk, hogy ez csak a múltban volt így. A középkor a maga egyveretű világszemléletével és sok tekintetben azonosnak mondható érdekelttségével mindenesetre több alkalmat nyújtott az egységes vezetésre, mint a későbbi századok. De hogy a pápaság ennek ellenére sem szűnt meg világtörténelmi tényező lenni, arra legjobb bizonyság napjaink története. Csak arra kell gondolnunk, hogy a világháború véres zivatarában egyedül a pápaság képviselte méltó módon a nagy isteni és emberi eszméket. A világ fejedelmei közt XV. Benedek pápa volt az egyetlen, aki őszintén és becsületesen szót mert emelni a béke érdekében és aki egymagában többet tett a háborús szenvedések enyhítése érdekében, mint a hadban álló felek együttvéve. Ennek a nagy igazságnak felismerése jutott kifejezésre abban a tényben, hogy a háború folyamán a hadviselő és semleges államok egymás után állították fel diplomáciai képviselőiket a Vatikánban, hogy így állandó összeköttetésbe kerüljenek a legigazibb és legezsményibb világhatalommal. Vagy a ma zűrzavarában nem a Szentatya enciklikái-e az egyetlen fénysugarak, melyek eligazítanak bennünket az eszmék és törekvések nagy kaoszában?

A pápaság tehát ma is az, ami régen volt : iránymutatója és célkitűzője a köréje csoportosult nemzetek életfolyásának. Ezért méltó és igazságos, hogy jelenlegi képviselője előtt ezen a címen is lerójuk hódolatunk és mélységes hála-lánk adóját.

III. A pápaság és hazánk.

Ünnepre készülünk. Holnap ez előtt az oltár előtt felhangzik a Te Deum fősőséges dallama és mi az imádkozó lélek bensőségével énekeljük vagy mondjuk az örömmek, a hálaadásnak, az alázatos kérésnek himnuszát, amelynek alapgondolata lelkünkben így alakul : Te ergo quaesumus, famulo tuo Pio subveni. És van okunk rá, hogy hálálkodjunk, hogy örvendezzünk, hogy alázatos lélekkel kérjünk.

Az eddigi szentbeszédekben hallottátok, hogy a pápaságot ünnepelni, a pápát tisztelni annyit tesz, mint katolikus meggyőződésünkről tanuságot tenni. A pápa a mi vallásunk tanainak csalhatatlan öre és hirdetője, a pápa által Krisztus szól, a pápa követése Krisztus követése. A hívő katolikus a zsoltáros bízó, rendületlen hitével fordul azért Szent Péter utódja felé : Quoniam apud Te est fons vitae et in lumine tuo videbimus lumen. In lumine tuo : a Te világosságodban, abban a természetfeletti megvilágításban, amelyet a

Szentlélek ereje kölcsönöz a Te hit és erkölcsre vonatkozó kijelentéseidnek. Ezt a természetfölöttiséget, amely nélkül nincs igazi hit, nincs katolicizmus, szítja, erősíti lelkünkben a pápa tisztelete, ünnepe. És hallottátok, hogy a pápaság nem az idők folyamán megmerevedett intézmény, hanem ható, eleven erő, amely folytonosan munkált és munkál az emberiség életében. A pápa, a nemzetek fölött álló szuverén, a legnagyobb hatalom : Krisztus Urunktól minden korok és népek számára rendelt hatalom. Az igazi «magnus Dominus, et laudabilis nimis in civitate Dei nostri». Nemzetek atyja, a miénk is, porba sujtott, szegény magyaroké. És ha most ünnepel a világ, akkor nekünk magyaroknak van különös jogcímünk az ünneplésre. A Gondviselés intézi a népek sorsát s a Gondviselés ezer esztendőn át számtalanszor választotta eszközéül népünk sorsának intézésében a pápaságot. Amikor ma erre hálával emlékezünk, kegyeletünk nem elmerengés, nem a feledés fátylát akarjuk föllebenteni intézményről, mint amely már a múlté : a mi ünneplésünk «a hűség szép emlékezetével csügg a multon és jövőt teremt».

A hűség szép emlékezetével csügg a multon. Ezeréves történelmünk át meg át van szöve szálakkal, amelyek hazánk sorsát Rómával összefűzték. Attól kezdve, hogy a kereszténység utat talált őseink közé, hogy a középkor mélységes, egész lelket betöltő vallásossága lehetővé tette államiságunk megszervezését, a pápaság védelme, pártfogása, erkölcsi, anyagi támogatása határozó tényezője lett a magyarság egész életének. Az a szent korona, amelyet Ascherik apát vezetésével járó követség hozott Szent Istvánnak, záróköve a régi, veszni indult világnak s alapja lett annak az államszerkezetnek, amelynek keretei között ezer éven át megfélemlítettünk rendeltetésünknek. Szent István királyunk a X. században elemi erővel terjedő nagy vallási renaissancnak a hatása alatt a hívő, eszével-szívével keresztény uralkodó tudatosságával kérte II. Szilveszter pápától, hogy fogadja be hazánkat az egyház védelmébe, küldjön neki királyi koronát s adjon neki jogot egy érsekség s több püspökség alapítására. A népek akkori chaoszában csak az egyház pártfogásával maradhatott fenn nemzet, csak az Isten kegyelméből való király kormányozhatta és vezethette népét földi és földön túli céljai elérésére. A Szent István királyról szóló Hartvik-legenda elmondja, hogy a pápát az Úr angyala figyelmeztette arra, hogy a lengyelek számára elkészített koronát adja a következő napon érkező ismeretlen nemzet követeinek, akik koronát kérnek vezérük részére es apostoli áldást. A legenda bájos egyszerűségével a kor gondolkodásmódjának megfelelően fejezi ki azt a ránk nézve sorsdöntő, egyébként is világtörténelmi tényt, hogy a pápa elhatározásában, áldásában isteni rendelés teremtette meg a keresztény magyar királyságot s hogy Szent István a koronakéréssel felemelkedett abba a nagy erkölcsi világrendbe, melynek Krisztustól rendelt feje a római pápa.

És a pápaság nemcsak pártfogásába fogadta hazánkat, hanem meg is tartotta benne mind a mai napig. Valósággá lett, amit VII. Gergely pápa 1074-ben írt Géza hercegnek (a legrégebbi fennmaradt levél, amelyet a pápa írt magyar embernek) az apostoli szentszék támogatására bizton számíthat az, aki irányában kellő tisztelettel és bizalommal viseltetik. És valamennyi pápára illik III. Ince mondása : Magyarország szerencséjét és balsorsát úgy

nézi, mint saját szerencsáját és balsorsát. Az Árpádok háromszázados királysága alatt igen sokszor hallatta szavát a pápa a belviszályok lecsillapítására, az uralkodó család tagjainak összebékeltetésére, hatalmaskodók megfékezésére, külföldi hatalmakkal való békekötések előmozdítására. Hazánk sorsáért aggódó szeretete vezette IX. Leó pápát hazánkba 1052-ben, hogy I. Endre és III. Henrik német császár között békét közvetítsen.

S a pápai szó akár írásban, akár követei útján hangzott is el, mindig arra szolgált, hogy az egyházat, ezen keresztül a keresztény vallást, ennek szellemét terjessze, a magyarság lelkében erősítse s azt a tiszta erkölcs útjára vezesse. Még ha politikai érdekek tették is szükségessé a pápai követek ideküldését, azok Isten országának terjesztésén, megerősítésén fáradoztak. Így munkált a pápaság az ország jólétén, de ha kellett, anyagi támogatással is sietett segítségére. Attól kezdve, hogy a török veszedelem megjelent Európában, az országnak a török járom alól való végleges felszabadításáig a pápaság volt hazánk legbiztosabb támasza. III. Calixtus pápa ékszereket adott el, csakhogy pénzt és sereget küldhessen Hunyadi Jánosnak, akit ez a pápai segítség, Carvalhal pápai követ serénysége és Kapisztrán János lángoló szava segített a nándorfehérvári diadalhoz. A pápák V. Piustól XI. Kelemenig (1566—1700) mai értékben 60 millió pengőnél nagyobb összeggel segítettek a török elleni harcokban. Buda visszafoglalását nagy mértékben XI. Ince pápa segítségének, követeinek, Buonvisi bíbornoknak köszönhetjük. Annyira általános volt ez a fel fogás abban az időben, hogy II. Jakab angol király így nyilatkozott : Őszent sége szabadította fel Bécs városát, ő ostromolta meg Buda várát. De nemcsak az anyagi segítséget, a diplomáciai közvetítést köszönhetjük a pápaságnak, hanem még inkább azt az atyai gondosságot, mellyel mint az emberiség nevelője kulturális eszközökkel, a vallásosság terjesztésével, erősítésével a magyarságot annyira felvértezte, hogy az a pogányok elleni küzdelmet vallási kötelességének tartotta, kereszténységével tette feszítő erejűvé hazafias érzését. Ez a vallásos magyar lett a kereszténység védőbástyája, amint ez már a XVI. században a művelt világ köztudatába ment. A gondviselő jó atya szerepét később is mindig betöltötte a pápa, valahányszor segítségre szorultunk. A mult század hatvanas éveiben az országos nyomor enyhítésére IX. Pius pápa, a szegedi árvíz károsultjainak segítésére XIII. Leó pápa küldött az elsők között nagyobb segítséget. Amikor a XIX. század utolsó negyedében a liberalizmus már kikezdte az egyházi és társadalmi életet, XIII. Leó pápa Buda vára visszafoglalásának kétszázados ünneplése alkalmából hatalmas encyclicával rázta fel a magyar katolicizmust aléltóságából s adta meg a bekövetkezett katolikus renaissance programját. És hogy a legújabbakat említsük, XV. Benedek pápa volt az első hatalom, amely a világháború s a nyomában keletkezett forradalmak után elküldte hozzánk követét. Ezek csak a jellegzetesebb mozzanatainak az állandó kapcsolatnak, amelyben a szentszékkal voltunk.

Bismarck mondotta 1887-ben : Németország katolikusainak a pápaság bizonyára nem valami külföldi intézmény. Mennyivel inkább nem külföldi intézmény nekünk, magyaroknak a pápaság, amelynek pártfogása nélkül ma rólunk is úgy beszélne, mint a hunokról, avarokról, akik véglegesen eltűntek a népvándorlás viharai között.

Ezért viseltetett hazánk mindig különös tisztelettel Szent Péter utódai iránt. Már Szent László királyunk ünnepélyessé teszi Szent Péter és Pál ünnept. Beatrixnak, Mátyás király feleségének, azt ajánlja udvarmestere, hogy viseltessék különös tisztelettel a pápa iránt, ha meg akarja nyerni a magyarok tetszését, mert az összes nemzetek között a magyarok tisztelik legjobban a pápát. 1596-ban az ország rendei a pozsonyi országgyűlésen fejezik ki hálájukat a pápaság iránt s ettől kezdve különböző módon és alkalmakkor, így a napjainkban is dívó nemzeti zarándoklásokon nyilvánítja örök háláját, ragaszkodó szeretetét a Szentszék iránt a trianoni határokon innen és túl élő magyarság.

A lelkekben élő hála, hűséges szeretet jövőt teremt. Thierry Ágoston, a nagy történetíró, mikor elbeszéli a protestantizusból a katolikus egyházba való térését, azt mondja : «Én történész vagyok, dogmatikus spekulációkba nem mélyedek, de a történelem útmutatását követve az egyházat tisztelem. Betérek az egyház kebelébe s alávetem magam neki». Bennünket is a történelem, nemzetünk sorsa készítet hálára, tiszteletre a pápaság iránt, mi az egyház tagjai között vagyunk, kérdezzük magunktól, hogy a pápaság iránt való fiúi tiszteletünk, hozzá való ragaszkodásunk jelent-e számunkra is szellemi energiaforrást, amely erkölcsi felfogásunkban, szellemi berendezkedésünkben érezteti hatását? Itt vagyunk lesujtva, megcsonkított országban, kevesektől értve, tenger gyűlölettel körülvéve. Szabadulást, segítő, szabadítót várunk ; a trianoni sötétségben Messiás-várók lettünk. Pusztulásról, megsemmisülésről beszélünk. Volt már nemzetünk a megsemmisüléshez ilyen közel, volt már a sírszélén, mint most, s a süllyedni készülő nemzetet körülvevő népek szemében nem ült gyászköny, hanem káröröm ; nem a tatárpusztítás idején volt ez, sem a mohácsi vész idején, hanem Szent István előtt. És Szent István és az ő magyarja fel tudott emelkedni a vallás erejével és nemcsak támaszt, hanem új élet forrását találta meg a katolikus egyházban. Megmentőt keresett és amikor megtalálta, amilyen meggyőződéssel kereste, olyan határozottsággal fűzte hozzá sorsát. Az egyház rá nézve jelentette a látóhatár kitágulását, nagy perspektívákat a jövőre. Erre a látóhatárra, ezekre a perspektívákra van szükségünk nekünk is trianoni csonkaságunkban. Az Isten újja ez a jubileum a mi számunkra, útmutatása Róma felé ! A Rómából áradó természetfelettség emelhet fel most is, törhet szét határokat s jelölhet irányt a jövőre : Qui habitat in adiutorio Altissimi, in protectione Dei caeli commorabitur. Ehhez Szent István hite, a vallásosság eleven ereje kell, hogy meglegyen bennünk. Ezt szítsa föl a pápai jubileum.

De jövőt teremt a mi megemlékezésünk, ha hatni engedjük ennek a jubileumnak minden kegyelmi eszközét az erkölcsi élet egész területén. Mikor hazánkat a kereszténység védőpajzsának, mint III. Pál pápa írta, antemuralejának nevezték, akkor keletről fenyegette veszély az egyházat s vele együtt a nyugati kultúrát. Később a nyugat egyes eszmeáramlatai fenyegették veszélyvel a legfőbb erkölcsi hatalomnak, az egyháznak az egész világra kiterjedő áldásos munkáját. Ez a veszedelem ott van most minden nemzet körében s forrása az erkölcsi élet kuszáltsága. Ma a magyar nemzet nem fegyverrel lehet a kereszténység védője, hanem tiszta erkölccsel. XIII. Leó pápa mondotta

1887-ben az előtte hódoló magyar zarándokoknak : Kétségtelen, hogy nem annyira a fegyver s gazdagság, mint inkább a polgárok vallásossága s erénye tartják fenn az államokat. A pápa tisztelete ebből az erényből, a krisztusi erkölcsből fakadhat s ennek az erkölcsnek talaján virágozhatnak azok az erények, amelyeket történelmünkben ismerünk meg.

Jövőt akarunk teremteni? Kicsinységünkben töltekezzünk a nagyság ígézetével. Az igazi nagyság, mint a múltban, a jelenben is a pápaság. Erőre van szükségünk? Forrása a krisztusi erkölcs, ennek szabályozója az a természetfölöttiség, amely a pápaságból árad felénk.

Van okunk nekünk, magyaroknak, ezen az ünnepen hálálkodni a múltért, van okunk kérni, hogy a pápaság iránt táplált hála és a tisztelet érzelmét áthassa az isteni kegyelem, hogy ennek a sugallatát követve örvendezhessünk sorsunk jobbrafordulásán.

Törjön fel azért a holnapi Te Deumon lelketekből őseink buzgósága, a kalazanciusi iskola pietását izzítsa a Szent Péter trónjához való ragaszkodó szeretet ; uralkodjék lelketekben a Péter-Pál ünnepének kedves hangulata, amikor itt lélekkel énekelitek : Tartsd meg Isten Szent Atyánkat és Isten áldd meg a magyart !

SZENT IMRE HERCEG.

Ha majd a jövő történetírása a háború utáni emberöltő történetének jellegzetes, más korokétól elütő vonásai után nyomoz, bizonyára nem mulasztja majd el kellőképpen kiemelni napjaink sajátos jubiláló kedvét. Mert a mai embernek valósággal szenvedélye a jubileumok és centenáriumi ülése. A történeti, közéleti, írói és művészi nagyságok évfordulói olyan gazdag bőségben köszöntenek reánk, hogy mire az egyiknek ígérete alól ki tudjuk vonni magunkat, már a másikkal varázsa tartja rabul lelkünket. Ez a sűrű visszatekintgetés a múltba kétségtelenül az öregedésnek és a dekadenciának a jele. Mert hanyatló, hitét és magabizását veszített koroknak szokása, hogy fáradt vándor módjára a már megtett út méregetéséből és az emlékein való elmerengésből próbálnak erőt meríteni a még hátra levő szakasz feloromló nehézségeinek leküzdéséhez.

De van a mai jubileum- és centenáriumláznak más, mélyebb és emberibb vonatkozása is. Figyelmesebb szemlélőnek ugyanis lehetetlen azonnal ki nem éreznie belőle a bálványaikból kiábrándult tömegek ösztönszerű tiltakozását az utolsó félszázad materializmusának, kollektívizmusának és radikális demokratizmusának lapos világszemlélete ellen, mely mint a közéletből, a történelemből is ki akarja rekeszteni az egyes embert, az egyént és a korszaknyitó nagy egyéniségeket, a hőseket és szenteket történelemalkotó és irányító szerepét a névtelen és öntudatlan sokaságra akarja áthárítani. Ennyiben a végehosszát nem érő jubilálás reakció a közelmúlt történet szemléletével szemben. Lényegében nem más ez, mint a carlylei értelemben vett *hőskultusz* renaisszance-ja, a nagyság utáni sóvárgásnak, mely valamilyen formában mindig ott lappang a lélek mélyén, öntudatra eszmélése.

És el kell ismernünk, hogy ez az új virágzását élő hőskultusz sokkal több egyszerű divatnál vagy merő világnézeti tapogatózásnál. Sokszor színpadias, sokszor talán izléstelen megnyilatkozásaiban valóságos és mélyen átértett lelki szükségletek jutnak kifejezésre. Mert a mai emberről sok hibája mellett egyet el kell ismernünk: őszintén sóvárogja a nagyságot, nyilatkozik az bárminő formában. De ez nem is lehet másként. Hiszen saját életének tragikus megpróbáltatásaiból bőséges alkalma volt megtanulni, milyen nagy szerencsétlenség az igazi nagyság, a heroizmus hiánya, milyen végzetes baj az alkotó lángelméknek kontár mesteremberekkel való helyettesítése. Bárhová veti tekintetét, az alkotó zseni bélyege helyett mindenütt csak a tömegigények kielégítésére szánt olcsó gyári munka jegyét látja maga körül. Érthető tehát, hogy minél kevésbé találja saját mindennapi környezetében az igazi

nagyságot, annál mohóbb vágyódással függeszti tekintetét a letűnt korok szellemi, erkölcsi és vallási héroszaira és annál buzgóbb odaadással idézi szellemüket, hogy feleletet kapjon tőlük saját életének kinzó problémáira.

Az általános jubileum- és centenáriumláz tehát, ha lényegében a dekadencia tünete is, alapjában nagyon tiszteletreméltó és mélyen emberi motívumokból fakad. Főforrása lényünk nemesebb részének örök nosztalgiája az igazság, jóság és szépség elpusztíthatatlan háromsága után, melyet a sivár jelenből kiemelkedve emberi és nemzeti multunk legragyogóbb képviselőinek konkrét megszemélyesítésében óhajtunk szemlélni. Úgy érezzük, hogy minden lélekkel átélt jubileum felfrissülés, valóságos újjászületés számunkra; utána nemcsak különb embereknek, hanem egyben készségesebb harcosoknak is érezzük magunkat: a hétköznapi munkában elernyedtt idegeink és izmaink készségesebben feszülnek az eszményekért vívott csatákra.

Természetes azonban, hogy ilyen lélekújító, lélekfrissítő hatást csak az igazi nagyságokkal való *önkéntes* lelki kapcsolódás tud előidézni. A felülről elrendelt és hivatalos apparátussal megrendezett jubileumok nyomán nem kelnek mélyebben szántó lélekmegmozdulások. Spontaneitás és lélekrezonancia nélkül tartott jubileumok olyanok, mint a lepréselt virágok: minden megvan bennök, csak épen az hiányzik belőlük, ami a virágnak a lelke: az illat és a színek utólréhetetlen csillogása.

Hogyan állunk e tekintetben a Szent Imre-jubileummal? A keretek tulságos széthúzása révén nem fenyeget-e bennünket a bensőségesnek szánt ünnep bürokratizálásának veszedelme? Az organizáció és a propaganda szokatlanul nagy méretei miatt nem kell-e féltenuünk a centenárium tulajdonképeni célját és lényegét? Sőt még mélyebbre nyúlhatunk kérdéseinkkel. Nevezetesen kérdezhetjük, alkalmas cégér-e Szent Imre neve és egyénisége, hogy odaálljunk vele a kultúrvilág elé és bizonyoságot tegyünk a keresztény nyugattal való örök és felbonthatatlan lelki egybeforrásunkról? Huszonnégy évre terjedő rövid életében találunk-e elegendő számban fölemelő mozzanatokot és indításokat, melyek befelé tartalmat, kifelé pedig méltó díszet kölcsönöznek a világraszólónak tervezett centenáriumi ünnepségnak? Mert ezen fordul minden. Ha mi magunk és mások előtt nem tudjuk méltóképen megokolni, szolid és helytálló érvekkel alátámasztani ünneplésünket, akkor az egész Szent Imre-jubileum nem több idegenforgalmi trükknél, mely talán alkalmas lehet néhány ezer idegen idecsalogatására, de semmiesetre sem alkalmas több bensőség és mélység után esengő lelki igényeink kielégítésére, még kevésbé önbecsülésünk fokozására.

De szerencsére nem így áll a dolog. A liliomos herceg rövid élete és napsugaras egyénisége olyan megkapóan gazdag lélekemelő motívumokban és indításokban, hogy méltán hívhatjuk föl rája az eszmények iránt még teljesen el nem tompult embermilliók figyelmét.

A szóba jöhető motívumok közül elsőnek a történeti szempontot említjük. Tudnunk kell ugyanis, hogy Imre hercegnek nagy és jelentős szerepe volt nemzetünknek *lélek szerint* való krisztianizálásában. Természetesen nem abban az értelemben, mintha hithirdető módjára föl és alá járta volna az országot és élő szóval hirdette volna az evangéliumot. De erre nem is volt

szüksége. Hiszen tudjuk, hogy vannak néma apostolok is, akik szépen és meggyőzően csengő szavak helyett inkább életük berendezésével és cselekedeteikkel szolgálják az igehirdetés és lélekmentés szent ügyét. Ennek a némaságában is ellenállhatatlan erejű apostolkodásnak megkapó leírását találjuk felejthetetlen Gárdonyi Gézánk klasszikus szépségű történeti regényében, az *Isten rabjaiban*. A regény befejező részében a kevéssel előbb elhalt Margit szóror megjelenik Jancsi fráternek, aki semmiképen sem tudja megérteni a kolostorban folytatott szigorú önsanyargatását és fölfedi előtte életének rejtett értelmét. «Jó fráter — kezdi beszédét — mért homályos néked az én szenvedésem? Nem láttad-e, mily romlottságban él ez a nemzet? Mily állatiságba süllyedtek a dús főnemesek is? Nem láttad-e mennyien jöttek a cifra kevély és elhízott asszonyok a Szigetre ékszerekkel terhelten, mint a Máriátlan zsidóasszonyok. Jöttek, jöttön-jöttek, jártak az én meglátogatásomra. Nem láttad-e, hogy megindulnak az én alázatosságomon, az én szegénységemen, az én ájzatosságomon? És nem láttad-e, mint hozzák el az ország minden részéből gögös leányaikat, hogy az én példámra Isten felé nézzen legalább egy tagja a családnak?

Nem láttad-e, hogy azok a leányok hogyan forgatták még a klastromban is szülőik rangját, vagyonát, pompáját az elméjükben? s hogyan indult meg a lelkük a királyleány alázatosságának és ájzatosságának példáján?

Nem láttad-e, hogyan terjedt az én imádságos, szent életemnek híre szét az országban? Hogyan ejtette gondolkodóba az állati tobzódásokhoz szokott szíveket? Hogyan ismerték meg kicsinységüket az én alázatos nagyságom láttára? hogyan ismerték meg szívük keménységét, mikor azt látták, hogy én a legszegényebb betegen is magam töredelmével könyörülök? Hogyan néztek azután a földi kincseikre, mikor látták, hogy én rongyokat öltök fel és mennyei kincsekre szegzem a szememet? Hát nem láttad, hogyan fordult a testi világban élők lelke a lelki világ felé?»

Hát ime Szent Imrének is ez volt a történeti hivatása a maga korában : a keményszívű, földszagú és szárnyalni nehezen tudó magyarság előtt neki kellett fölragyogtatnia a magasabb rendű természetfölötti élet szépségét ; messze világító fáklyaként nemzete elé kellett magasodnia, hogy a többre vágó lelkeknek legyen kihez igazodniuk. Eleven illusztrációul kellett szolgálnia az igehirdető papok és szerzetesek prédikációjához, hogy a lonha értelmű tömegek az ő kézzelfogható példájából értsék meg az elvont tanításokat és gerjedjenek követésükre. Mert hiába a szó, ha nem jár nyomában tett, hiába az ige, ha nem nyomatékozza életelevení példát. A «véreskező» Géza keménysége és Szent István hajthatatlan szigorúsága elegendő volt a magyar kereszténység külső kereteinek kijelölésére és beágyazására, de nem volt elegendő a szívek gyökeres átförmálására. Mert a pogány erkölcsök hasonlíthatatlanul szívósabb életűek voltak, mint a pogány hitelvek. Uralmuk még jóformán érintetlenül állott, mikor a pogány vallás már végső vonaglásait élte. A szent hithirdetők, a Szent Wolfgangok, Szent Adalbertek, Szent Asztrikok és Anasztázok s a szent remeték, a Szent Güntherek, Szent Andrások és Benedekvek vezeklése és kemény önsanyargatása tehetetlen volt velük szemben. A keményfejű és konok magyarok egy vállvonással elintézték a dolgot. «Eh, ez csak olyan

papos túlzás, melyet a magyar ember természete nem bír meg.» Ezért bár szívesen hallgatták a hithirdetők beszédjét, példájok követésére nem igen buzduáltak.

Mikor azonban híre kelt, hogy Imre herceg, a nagyhatalmú István király egyetlen fia és majdan örököse ott fent az esztergomi várban úgy él, mint egy hittérítő barát : ciliciumot hord, bőjttel és vezekléssel sanyargatja magát és még éjtszaka is szent zsolozsmákat zengedez, akkor sok megkérgesedett szívű magyar gondolkodóba esett és megdöbbenve mondotta magában : «Talán mégis csak igazuk lesz az idegen barátoknak, kik lépten-nyomon azt hirdetik, hogy nem elég csak keresztény módon hinni, hanem keresztény módon is kell élni. Ime, itt van ez a fiatal, rózsásarcú herceg : ez gazdagabb, hatalmasabb és törzsökösebben magyar bármelyikünknel és lám mégis gyökeresen elfojt magában minden pogány érzés- és gondolatmegmozdulást és még atyjauránál is szigorúbban követi az idegen papok által sürgetett életelveket. Valóságos szent ; lénye csak úgy sugárzik a jóságtól és kegyességtől. És a mellett egész ember és izig-vérig magyar. Talán mégis csak az ő kereszténysége lesz az igazi kereszténység s nem az én öszvér hitem.»

És az eldobott kő nyomán támadt hullámmegingés egyre szélesebb gyűrűket vetett. A királyi példa egyformán megtalálta útját az előkelők házaiba és a szegények viskóiba s egyformán beszéltetett magáról a Tisza árterületének füzesei alatt, a Bakony rengetegeiben és a Balaton halászbokrai közt. A királyi aszkéta életszentségének híre jóillatú kenet módjára terjedt tovább és tovább s ahová eljutott, felgyúltak tőle a szemek, kitüzesedtek az arcok és szent eltökélésekre gerjedtek a szívek. Imre herceg fokonként olybá lett, mint a tartóra helyezett gyertya, mely bevilágítja az egész szobát s mint az evangéliumi só, mely által meg átaljálja az egész talajt. Példája nyomán mindennütt szebbnél-szebb erényvirágok hajtottak ki és borultak teljes virágzásba. Ime így vált ő tudtán kívül a magyarság teljes krisztianizálásának tevékeny apostolává és a keresztény erkölcsökbe való begyökerezésének egyik leghatékonyabb demiurgoszává. Rövid huszonnégy éves életének látszólagos inaktivitásával mindenesetre mélyebben szántott a nemzeti lélek történetében, mintha ma ugyanannyi éves uralkodás fényes külső sikerei őriznék emlékét.

De Szent Imre alakja mást is mond nekünk. Nevezetesen kézzelfoghatóan mutatja azt a fölemelő nagy tényt, hogy a magyar nemzet mindjárt megtérésekor legtisztább és legeszményibb formájában fogadta el a kereszténységet. Mert kevéssel azelőtt, hogy a magyarság megtérése megindult, nyugaton biztató tavaszi légáramlat kelt, mely új rügyeket, új bimbókat fakasztott s idővel új gyümölcsöket érlelt az egyháznak immár ezeréves fáján. Ennek az új tavasznak nevét Clunynak hívták. A clunyi mozgalom és a clunyi szellem nem kisebb célt tűzött maga elé, mint a kereszténységnek eredeti szépségében és pompájában való felragyogtatását. Munkája lassan indult és eredetileg szűk keretek közt mozgott, de az évtizedek múlásával egyre terebélyesebbé duzzadt s fokonként áthatott az egész nyugati kereszténységre. Legteljesebb virágbaborulásának idejét épen az ezredik év táján, tehát Szent István és Szent Imre életében élte, mikor a chiliazmus a közeledő világvég bús sejtelmével árnyékolta be a lelkeket s ennek megfelelően a magábaszállás s a kemény önmegtagadás és lemondás heroizmusával telítette a nyugati keresztény

világot. A keresztény aszkézis eddig nem sejtett szépségű virágokban bontakozott ki. A szent helyekre vezető utak bűnbánó zarándokokkal, a kolostorok önként lemondó királyfiakkal és királynékkal népesedtek be.

A kereszténységnek ez a diadalmas szépségű tavasza jutott el hozzánk mindjárt keresztény vallásra térésünk kezdetén. Hiszen már Szent István is a clunyi szellemnek volt diadalmas megtestesítője és hordozója. Még teljesebb mértékben az volt Szent Imre, aki nevelője, Szent Gellért révén a legeredetibb és legtisztább forrásból szívta magába a bensőséges aszkézis inspirációit. Pedig ő nem készült kolostorba, melynek atmoszférája és indításai szinte természetszerűleg az életszentség és az önmegtagadás irányába terelik a lelket, hanem megmaradt a világban; állandóan ott élt a királyi udvarban, melynek légköre még akkor sem alkalmas rá, hogy az életszentség ihletét és vágyát keltse, ha mindjárt szent király és szent királyné állanak az élén. És ő az udvari élet körében is szent tudott maradni és az ifjúság olyan ragyogóan szép eszményképévé tudott finomulni, mint a világ csábításai elől fiatalon kolostorba menekedett Szent Alajos, Berchmans Szent János vagy Kosztka Szent Szaniszló. És épen ezzel a világban maradó aszkézisével lett ő a mi legnagyobb dicsőségünk. Mert jogos önérettel mutathatunk rá, hogy ime a zsenye magyar kereszténység mindjárt élete hajnalán teljes szépségében ki tudta magából termelni azt a főséges életeszmenyt, melyet nálánál sokkal idősebb egyházak csak századokkal később tudtak valóra váltani.

De a Szent Imre-centenárium nemcsak nemzeti szempontból jelentős esemény. Hiszen a lilomos herceg alakja más okból is nagyon közel áll szívünkhöz. Arcába tekintve kétszeresen érezzük a szent ambrusi szó tettere készítő igazságát: *Sanctorum vita caeteris norma vivendi est*. Az a sem jobbra, sem balra nem tekintő határozottság ugyanis, mellyel nyílegyenesen tör célja felé, az az elszántság és vasakarát, mellyel lebírija a test lázadó vágyait s kialakítja magában a jobb és tökéletesebb ember képét s az a rendíthetetlen szilárdság, mellyel a rája háramló feladatok betöltésén dolgozik, kimeríthetetlen energiaforrást jelent minden későbbi nemzedék számára. Más szóval Szent Imre nem csupán nemzeti érték, hanem egyben eszménykép, ideál is. Eszményképe első sorban az ifjúságnak.

Persze a mai ember nem igen tud mit kezdeni az ilyen eszményképpel. Mert az ő fonák gondolkodásában és merőben e világhoz horgadó célkitűzéseiben az életszentség és aszketizmus, különösen a középkori értelemben vett aszketizmus, mely ciliciummal, önmegtagadással és lemondással van terhelve, a testi és szellemi kisebbségnek kétségtelen jele. Mikor tehát azt hallja, hogy Szent Imre ilyen meg olyan aszkézisnek vetette magát alá, hajlandó mindjárt azt gondolni, hogy az első magyar királyi herceg bizonyára testileg és lelkileg degenerált, alsóbbrendű és nem e világra való ember volt. Pedig a történelem mást mond. Ami kevés pozitív adat reánk maradt, mind a mellett szól, hogy Imre herceg testileg és szellemileg teljesen egészséges, fejlett és életképes ifjú volt.

Hogy testileg normális fejlődésű és ép alkotású volt, arra nézve elegendő arra a köztudomású tényre hivatkoznunk, hogy a herceg kedvvel űzte a középkor legdaliásabb foglalkozását, a vadászatot. Ebbeli kedvteléséről két, egymástól teljesen független forrás is megemlékezik. Az egyik elmondja,

hogy amikor Lengyelországban időzött, apósával, II. Meskó lengyel királlyal egyetemben többek közt a Lysagorára is ellátogatott és itt szarvasvadászattal töltötte idejét. A másiktól, a német hildesheimi krónikából pedig megtudjuk, hogy a szent egy véletlen vadászszerencsétlenségnek, egy súlyosan megsche-sített vadkan harapásának esett áldozatául. Ez a két adat úntig elegendő a testi elmaradottság vádjának eloszlatására. Hiszen a középkori vadászat annyi ügyességet és fizikai erőt tételezett föl, amennyi csak teljesen ép és edzett szervezettől tellett ki.

Arra nézve pedig, hogy Szent Imre szellemi tekintetben is teljes mértékben korának színvonalán állott, ismét kétségtelen hitelű történeti adatok állanak rendelkezésünkre. A legendákból és egyéb forrásokból tudjuk ugyanis, hogy mestere, Szent Gellért tökéletesen bevezette őt az ú. n. *szabad művészek* alsó tagozatába, vagyis jól megtanította a középkori tudományosság nyelvére, a latin nyelvre s a szükséges retorikai és filozófiai ismeretekre. Sőt ezenkívül a felső tagozat egyik-másik tárgyába, így nevezetesen a zenébe is bevezette őt. Ezt onnét tudjuk, mivel a szentnek a legenda szerint a zsoldárok éneklése volt a legkedvesebb foglalkozása.

De mindezeknél többet mond nekünk az a tény, hogy Szent István, a magyar állami élet célkitűzője és a magyar történelemnek mindmáig legnagyobb hőroza és legtermékenyebb politikai lángelméje, utódjának szánta fiát. Kedvvel és szeretettel készítette őt elő az uralkodásra, állandóan figyelemmel kísérte fejlődését, sőt külön könyvet írt számára, melyben eléje tárta az uralkodás tízparancsolatát. Azt is tudjuk, hogy élete vége felé azzal a tervvel foglalkozott, hogy lemond fia javára a trónról. És a magyar urak, az új állami és társadalmi rend oszlopai nemcsak hogy nem ellenezték, hanem készséges örömmel hozzájárultak ebbeli tervéhez. Tehát ők is olyannak ismerték és olyannak tartották Imre herceget, mint aki minden tekintetben méltó folytatója lesz az atya által megkezdett nagy műnek.

Teljes félreismerése tehát a helyzetnek, ha valaki azt gondolja, hogy Szent Imre csak azért szerette és kereste a papok és barátok társaságát, mert érezte, hogy nem e világra való s viszont csak azért került a vele egykorú lovagok társaságát, mert azok világát idegennek érezte a maga világától. Erről szó sem lehet. Ellenkezőleg minden okunk és jogunk megvan hozzá, hogy a szent herceget minden tekintetben jól fejlett, uralkodásra termett és uralkodásra hivatott ifjúnak képzeljük. Amikor tehát mint eszményt állítjuk őt a magyar ifjúság elé, nemcsak a szentet magasztaljuk benne és nemcsak a szentnek erényeit emeljük ki életéből, hanem mindazokat a szép emberi vonásokat is, melyek kilencszáz esztendő távolán át is gyöngítetlen fényvel sugároznak felénk. Benne foglaltatik a szép erények koszorújában a kötelelességek komolybavétele, a szellemi munka megbecsülése, a hivatásra való rendszeres és lelkiismeretes előkészülés, az irgalmas felebaráti szeretet, szóval minden, de minden, ami egy hivatása magaslatán álló keresztény ifjúnak dísze és értéke lehet.

Az említetteken kívül még egy szempontot kell kiemelnünk, mint amelyik különös aktualitást kölcsönöz a Szent Imre-jubileumnak. Újabb időben ugyanis nálunk is, de egvebűtt is nagyon sokat beszélnek a családi élet válságáról. Társadalombölcselek, politikusok és publicisták mélyreható

fejtegetésekben mutatnak rá, hogy a családi élet keretei szétesőben vannak, hogy a családi élet bensősége és melegsége, mely annyi évezreden át összehozta és összetartotta az emberek millióit, kihamvadóban van, sőt hogy a családi életet egyenesen a teljes megsemmisülés veszedelme fenyegeti. A tünetek felsorolása után igyekeznek világosságot deríteni azokra a gazdasági, társadalmi és kulturális tényezőkre is, melyekben a bajok legmélyebb gyökerét sejtik. Megállapításaikban kétségkívül sok az igazság, de csak féligazság. Mert épen Szent Imrének és szüleinek viszonya meggyőzően mutatja, hogy a családi élet bomlásának okait sokkal inkább az erkölcsi alapok megrendülésében s a vallásos melegség és bensőség megtompulásában, megfakulásában, semmint az említett külsőséges tényezőkben kell keresnünk. Hiszen Szent Istvánnak, Boldog Gizellának és Szent Imrének tiszteletreméltó háromsága gyökerében szentelte meg a magyar családi életet és örök időkre példát adott rája, hogy a családok összetartó ereje nem szociológiai, nem gazdasági és nem tudom milyen természetű kötelékekben, hanem mindenekfölött a szívek és lelkek harmóniájában s az életnek magasabb, természetfölötti, metafizikai célok felé irányításában rejlik.

Amikor tehát a családi élet pusztulásán búsulunk, nagyon kapóra jön a Szent Imre-centenárium, hogy ráirányítsuk az emberek figyelmét az egyetlen lehetséges orvosszerre: az elhagyott keresztény alapokra való gyökeres visszahelyezkedésre. Ha nem akarjuk, hogy a magyar család egészen széthulljon, kövessük az első magyar szent családnak, Szent István családjának példáját; szülők és gyermekek szegődjenek nyomdokába s kövessék példáját egymáshoz és az éghéz való viszonyuk megszabásában egyaránt.

Hát ime ezek a főbb szempontok, melyek indokolták, sőt szükségessé teszik a Szent Imre-centenárium megülését. Szükségessé teszik, hogy mi, magyar katolikusok összejyjünk és a lilios herceg ragyogó egyéniségének jegyében ráeszméljünk multunk nagy értékeire és fölemelő tanulságaira s megragadjuk és jelenünkre alkalmazzuk ezeket a felénk sugárzó tanulságokat. De szükséges és indokolt a centenárium azért is, hogy eszményképét, ideált állítsunk magunk és a nyomunkba szegődő ifjabb nemzedékek elé, hogy a mostani széteső, széthulló életben, mely ezer felé osztja a figyelmet, legyen egy szilárd központ, mely összefogja a jobb és nemesebb célokra törő lelkeket. Szent Imre napsugaras alakja minden tekintetben alkalmas rá, hogy a mai nehéz időkben fölemeljen és önérzetre hangoljon bennünket s egyúttal nagy és szent eltökéléseket ébresszen lelkünkben.

Ennek a hatásnak felidézéséhez azonban szükséges, hogy szívvel és lélekkel vegyünk részt a jubileumon. Tehát ne érzjük be a szép szavak meghallgatásával és az idevonatkozó irodalom tanulmányozásával, hanem iparkodjunk közvetlen lelki kapcsolatot találni a lilios királyfival. Engedjük példáját lelkünkre hatni s hő sugárban áradó inspirációit szívünkre zuhogni. Álljunk oda eléje, függesszük tekintetünket napfényes arcára s mintázzuk le, tegyük egyéni életünk maradandó értékeivé mindama vonásait, melyek őt a magyar ifjúság különleges patrónusává és eszményképévé avatják. Így válik a centenárium azzá, amivé válnia kell: lelki ujjászületéssé, renaissane-szá.

Balanyi György.

EMLÉKLAPOK.

Sík Sándor.

1929. dec. 21-én nagy kitüntetés érte intézetünket : Magyarország kormányzója Sík Sándor tanártársunkat a szegedi Ferenc József-tudományegyetem nyilvános rendes tanárává nevezte ki. Bár a kinevezés nem jött váratlanul, mégis vegyes érzelmeket váltott ki szívünkől. Egyrészt örültünk neki, mert méltó érdemet jutalmazott, de másrészt meg szomorúságot éreztünk miatta, mert egyik legrégebb és jellegzetességének megadásában leghatékonyabban közremunkáló tagjától fosztotta meg intézetünket és tanárkarunkat.

Hiszen Sík Sándort olyan sok régi és bensőséges szál fűzi a budapesti piarista gimnáziumhoz, hogy szinte nehezünkre esik egyiket a másiktól elválasztani. Annakidején mint kis diák itt nyerte az első ösztöndíjat és képesítést a komoly és elmélyedő munkára, itt kapta az első indítást gazdag és mélyerű költői tehetségének kibontogatásához s végül itt merítette az ihletet a szerzetesi élethivatás választásához. Később mint gyakorló tanár itt ismerte meg a tanári munka mesterfogásait és lelket, egész embert kívánó nehézségeit. Majd mint fiatal tanár, rövid váci tartózkodás után, itt kezdte meg azt a páratlan lendületű munkásságot, mely rövid két évtized leforgása alatt a költői hírnév és a tudományos tekintély kettős babérját fonta homlokára.

De Sík Sándor mégsem annyira költői és tudományos működésével, mint inkább istenadta pedagógiai rátermettségével állított magának *monumentum aere perennius*-t intézetünk történetében. Szinte kivételes mértékben rendelkezett a diákszívek megnyitásának és meghódításának adományával s a lelkét, legfőbb ambícióját tette rá, hogy a szó legszebb és legeggyetemesebb értelmében atyja legyen diákjainak. Ezért, bár mindig nagy gondot fordított az iskolai munka értelmi oldalára is — előadásai, főleg irodalomtörténeti és poétikai órái elevenség, szemléletesség és plaszticitás tekintetében megannyi külön lelki élményszámba mentek — elsősorban mégis diákjainak szívéhez, lelkéhez igyekezett hozzáférközni. Tanári feladatának teljesítésében a hangsúlyt állandóan és következetesen a nevelésre vagyis a diáklelkek megnevelésére és egy egész életre elegendő erkölcsi indítékkal való ellátására helyezte. A tanári katedra hüvös régiójából és a hivatalos tekintély magas koturnusáról bármely pillanatban kész volt leszállani kicsiny és nagy diákjaihoz, hogy együtt bogozgassa velök mindennapi életök parányi problémáit, együtt örüljön, lelkesedjék vagy szomorkodjék velök. Legigazibb boldogságát tanítványai örömeiben és boldogságában találta. Ez a lelki beállítottsága avatta őt az intenzív diákpasztoráció mesterévé és a magyar cserkészmozgalom úttörő vezérévé.

Hiszen köztudomású dolog, hogy a magyar cserkészlet egyéni arculatának ki-formálásában senki nálánál nagyobb szerepet nem játszott. Hogy az idegenből átplántált kezdeményezés nálunk egyben nemzeti mozgalommá, a magyar lelkiség kibontakozásának egyik legplasztikusabb életformájává fejtözött, az elsősorban az ő elméleti elgondolásának, lelkes irodalmi propagandájának és fáradhatatlan szervező munkájának az érdeme.

Igy multak az évek szorgos munkában és egyre szélesebbé táguló hatás-körben. Mert közben a kisdíjakok nagydíjakká serdültek, majd ifjabból meglett férfiakká értek. Egyben azonban változatlanul a régiek maradtak : a szeretetet és bizalmat, mely az iskola padjain fogant lelkökben szeretett mesterök iránt, gyöngítetlenül magokkal vitték az életbe. Mint kész emberek is bizalmasan hozzásimuló diákjai maradtak kedves tanárunknak és azontúl is ugyanolyan készséggel és közvetlenséggel fordultak hozzája ügyes-bajos dolgaikban, mint gyermekkorukban megszokták. És bizalmukban sohasem csalatkoztak. Mert Sík Sándor az évek mulásával époly virtuózzá fejlődött a nagyok lelki és erkölcsi nehézségeinek kihámozásában, mint amilyennek mutatta magát az iskolában a kicsinyek parányi problémáinak kibogozásában. Így szobája való-ságos oázis lett, melyet mindig bizalommal és a felüdülés biztos reményével kereshettek fel az élet sivatagának fáradt vándorai. A diákpasztoráció mestere a felnöttek lélekgondozásában is mesterré nőtte ki magát.

Ilyen körülmények közt nem csoda, hogy kedves tanártársunk kiválását intézetünk kötelékéből nagy veszteségnek érezzük. Úgy érezzük, hogy távo-zása ürt hagy maga után, melyet nehéz lesz betöltenünk. De másrészt vigasztal bennünket az a gondolat, hogy olyan munkakörbe távozott, mely hasonlítha-tatlanul több alkalmat nyújt számára sokoldalú képességeinek kifejtésére. Őszinte szeretettel kívánjuk tehát neki, hogy új hatásköre époly hálás és termékeny talajnak bizonyuljon, mint aminő a budapesti piarista gimnázium és a belőle kinőtt fiatal nemzedék volt.

Hámos Nándor.

Az iskolai év elején nyugalomba vonult gimnáziumunk sok éven át érdemes testnevelési tanára : Hámos Nándor. Fiatalabb vállakra hagyta a munkát, amelyet negyedfél évtizedig szolgált az ifjúságért élő szeretetben, nemes célokért küzdő kötelességtudattal.

Nevelői tevékenységét még az ezredéves országban kezdette. Egyideig, 1894/5—1902/3-ig, mint elemi iskolai tanító működött : az 1903/4. iskolai évben a temesvári kegyestanítórendi főgimnáziumnak, azután 1908/9-ig az újvidéki kir. kath. főgimnáziumnak volt rendes tornatanítója. Intézetünkben 1909 szeptemberben kezdi meg csaknem két évtizedre terjedő értékes munkás-ságát. Bevezeti a vívást, fellendíti a sport különböző nemeit, sikerekben gazdag versenyeken mutatja meg tudásának és fáradozásának eredményét. 1912-ben állami ösztöndíjjal Németországban, Dániában és Svédországban tanul-mányozza a középiskolai tornatanítást. A következő évben megalapítja intézetünk sportkörét, melynek 1922/3-ig vezetőtanára. Az 1913-ban megalakult cserkész-csapatunk munkájában is részt vesz.

Lelkes tevékenysége teréről 1915. január 1-én, mint helyi szolgálatra behívott népfőlkelő katonai szolgálatba vonul és a sebesült és lábadozó katonák gyógytornagyakorlatait vezeti. Érdemei elismeréséül a vöröskereszt ezüst-díszérmét kapta a hadiékítményekkel.

1918 márciusban tér vissza iskolánkhoz, hogy nemsokára a romok felett fájó lélekkel, de elszánt akarattal dolgozzék tovább a jobb jövőért. Ettől az időtől kezdve még tevékenyebb részt vesz testnevelési intézményeink működésében; a testneveléssel kapcsolatos cikkeket ír, szerkeszti az Ifjúsági Testnevelést. Utóbbi munkásságát jelenleg is folytatja. Az iskola és a tanítványok azt kívánják, hogy e munkás nyugalom évei minél tovább tartsanak; nyugalomba vonuló tanártársunk sokáig végezhesse még hasznos tevékenységét a magyar ifjúsági testnevelés érdekében!

Szölgyémy János

(1852—1929)

Az elmúlt év októberének egyik borongós délutánján nagy és előkelő gyülekezet állotta körül a régi piarista sírboltot, hogy tanuja legyen a komor hajlék legújabb lakója, Szölgyémy János örök nyugalomra térésének. A megjelentek arcán borongó meghatottság és a szemöket elfátyolozó könnyek minden beszédnél meggyőzőbben mutatták, hogy a megboldogult nagy ürt hagyott maga után tisztelőinek, barátainak, tanítványainak s mindenekfölött szerető rendtársainak szívében. Ezen nincs mit csodálkoznunk. Mert Szölgyémy János elmulásával egy példaadóan szép, gazdag és harmonikus élet hamvadt ki. Külsőségek dolgában semmi rendkívülit nem mutat ez életpálya. Legfeljebb szokatlan hosszúságával és töretlen egyenességével imponál. Mert a megboldogult már húszéves korában szolgálatába állott a magyar tanügynek és attól kezdve ötvenhat éven, tehát több, mint félszázadon át megszakítás nélkül dolgozott a közért. Ezen hosszú idő alatt a legkülönbözőbb életkörökben tevékenykedett. Szolgált mint gimnáziumi tanár, mint a kecskeméti studium tanulmányi felügyelője, mint a kolozsvári, majd a budapesti rendi tanárképző intézet igazgatója, mint budapesti házfőnök, azután mint a rendi kormánytanács tagja, mígnem 1927. június 23-án a tragikus hirtelenséggel eltávozott dr. Hám Antal örökébe, a rendfőnöki méltóságba emelte őt rendtársainak bizalma.

Külsőleg tehát szerzetesiesen egyszerű és zajtalan volt Szölgyémy életpályája. Keretei ugyan időről-időre változtak, de benső lényegében mindig az maradt, aminek eredetileg indult: az örök célok irányában beállított szerzetes csendes és önzetlen hivatásteljesítése. Harmonikus lüktetésébe nem vegyült bele semmi profán zaj, semmi vásári lárma. Hiszen Szölgyémy messze elkerülte a közélet lármás fórumát. Külső elismerésre époly kevéssé vágyott, mint a tudományok műveléséért kijáró babérokra. Ő mindig és mindenekfölött jó ember és jó szerzetes akart lenni. Ezért életberendezésében állandóan és következetesen a benső erkölcsi értékekre vetette a fősúlyt. Embertársai bizalmát és szeretetét nem külső értékek csillogtatásával, hanem elsősorban szép és harmo-

nikus lelki világának megmutatásával iparkodott megnyerni és biztosítani. Igazán elmondhatjuk róla, hogy mintaképe volt az eszményi tanárnak és szerzetesnek. Az érintkezésben mindenkihez kedves, figyelmes és odaadó volt. Szolgálatkészségénél talán csak önzetlensége volt nagyobb. Olyan mértékben tudta magát azonosítani mások és a közösség érdekeivel, mint csak nagyon kevesen. Lényéből teljességgel hiányzott minden álnokság és rosszhiszemőség. Mint külső megjelenésében késő öregkoráig megőrizte szép, férfias természetnek sudáregyenességét, azonképen lelkében is egyenes tudott maradni utolsó leheletéig. Embertársairól csak jót és szépet tudott feltételezni. Ez a bízó optimizmus, melyet sem az évek múlása, sem az ellenkező tapasztalatok halmozódása nem tudott megrendíteni, époly jellegzetes vonása maradt egyéniségének, mint önzetlen közszolgálata.

Ilyen lélekberendezés mellett érthető, hogy Szölgyémyt közpályáján mindig és mindenütt szeretet és tisztelet övezte. Akik csak érintkezésbe jutottak vele, rögtön megérezték lelkének páratlan gazdagságát és bensőséges harmóniáját s ösztönszerűen tiszteletre gerjedtek iránta. Tanítványai és alattvalói, akiknek megadatott közvetlen közletről ismerni szép és harmonikus egyéniségét, valósággal rajongtak érte. A szeretet és jóság, melyet oly bőven áldozott embertársaira, bőségesen meghozta termését a viszonzszeretben, mely alakját körülfonta.

De a budapesti piarista gimnázium nemcsak általában a jó embert és a volt rendfőnököt, hanem egyben néhai tanárát is gyászolja Szölgyémy Jánosban. Mert a megboldogult férfikorának delén huzamosabb időn át (1884/85—1887/88) intézetünk kötelékében működött s mint a magyar nyelv és történelem tanára, nem kis mértékben hozzájárult a piarista pedagógia hagyományainak egyéni életértékekké való átformálásához. Tanítványai, akik közül akárhányszor vezetők egyéniségei közé tartozik, ma is hálával és szeretettel gondolnak vissza a keze alatt töltött kedves és termékenyítő hatású órákra. Illő és méltányos tehát, hogy a mai nemzedék is kegyelettel gondoljon rája s legalább egy röpke megemlékezés formájában lerója iránta hálája és tisztelete adóját.

Wagner Antal

(1863—1929)

Wagner Antal 1863. február 21-én született Budapesten. Gyermekéveit a Belvárosban lakó szülei körében töltötte és 1874-től 1880-ig iskolánkat látogatta. A szorgalmas és tehetséges gyermeket szeretettel karolták fel tanárai, kik közül élete végéig hálásan emlegette a jeles filológus Cserei Józsefet, Pap Jánost, a tudós természetrajz-tanárt, de főként Vajda Gyulát, a kolozsvári egyetem későbbi jeles professzorát, ifjúkorában mentorát, majd atyai barátját. Ezeknek vonzó példája vezérelte a piarista rendbe, mikor a hatodik osztály elvégzése után 1880. augusztus 27-én belépett a váci noviciátusba. A próbaév megszilárdította lelkében a hivatás érzetét és odaadó buzgósággal készült papi és tanítói pályájára. Miután 1883-ban a kecskeméti studiumban befe-

jezte gimnáziumi tanulmányait, Nyitrán két évig theológiát hallgatott, majd ugyancsak két évet töltött a kolozsvári egyetemen szaktárgyainak, a latin filológiának szorgalmas tanulmányozásával, miközben 1886. július 13-án áldozópappá szentelték.

1887-ben Veszprémben kezdte meg érdemes tanári működését ; innét 1891-ben Szentgyörgyre helyezték, 1893-ban pedig Kolozsvárra. Nemes tanári egyénisége budapesti iskolánkban bontakozott ki leginkább, ahol 1900-tól 1913-ig működött. Mint tanárt rendszeret, szigorú igazságérzet és a fegyelmezésben való kiváló ügyesség jellemezte. Hogy tanári pályáján nagy és maradandó sikerei voltak, annak kell tulajdonítanunk, hogy szerencsés gyakorlati érzékkel tudta kiválasztani a feldolgozandó anyag legfontosabb részeit és nem a feltűnő tehetségekkel való egyoldalú foglalkozást, hanem a nehézkes elmék megmozdítását és a középszerűek és gyengébbek gyámolítását tekintette legfőbb feladatának. E mellett erős kézzel fogta tanítványait és hozzászoktatta őket ahhoz a gondolathoz, hogy az élet a kötelességteljesítés szakadatlan láncolata.

1913-ban el kellett hagynia a tanári pályát, sok évi áldásos nevelői munkássága színterét, mert a szerzetesi kötelesség másfelé irányította. Ez év őszén a piarista rend római generálisa rendfőnöke javaslatára a magyar, osztrák, cseh és lengyel provinciák generális assistensévé nevezte ki. Ezen tisztségben 1915 május haváig Rómában működött, ekkor azonban az olasz hadüzenet miatt visszatért Budapestre és itt vett részt a rendi ügyek adminisztrációjában. A forradalom évében, hogy társainak segítségére legyen, önként vállalkozott tanításra iskolánkban. 1920-ban a békekötés után újra elfoglalta római hivatalát. 1922-ben egészségi állapotának hanyatlása miatt 35 évi tanári és rendi működés után nyugalomba vonult.

Tisztes munkában eltöltött élete alkonyán nem élvezhette a csendes nyugalmat, mert egyre jobban elhatalmasodott szívbaja miatt igen sok szenvedésben volt része. A keresztény lélek tiszta nyugalma és Istenbe vetett rendíthetetlen bizakodásával várta az elmulás óráját, míg végre 1929. december 11-én csendesen elhunyt.

BESZÉD AZ ABITURIENSEKHEZ.

Az évzáró ünnepélyen a Piarista Diákszövetség nevében elmondotta : dr. *Lovrich* István
kormányfőtanácsos, ügyvéd.

Kedves Ünneplő Testvéreim !
Ifjú Barátaim !

A legnagyobb örömmel és lelkes készséggel teszek eleget ama kedves megbízásnak, hogy a mai ünnepélyes alkalommal a Budapesti Piarista Diákszövetség nevében az idén érettségít tett ifjú Barátaimat üdvözöljem és elbúcsúztassam.

A búcsú mindig bizonyos sajtó érzéseket vált ki az ember szívében, — de ez alkalommal, azt hiszem, hogy nem a melancholikus búcsú könnyei, hanem az öröm és meglegedés érzelmei vezetnek Benneteket, mert a jól végzett és a becsületes munka után kellőkép felvértezve léptek ki a nagy világba !

A római világban a római polgárnak a legnagyobb büszkesége és ékesége volt az, hogy ő római polgár — «Ego sum civis Romanus» —, ehhez hasonlóan Ti is, kedves Testvéreim, büszkén és állhatatosan mondhatjátok : «Én magyar piarista növendék — én magyar piarista diák voltam». Ez a cím nemes, ez a cím egy örök talizmán, mely egész életetekben fénylő vezérszavak lesz, mely melletteken a legszebb díszjelvény, örök *decoratio* lesz — és ezen díszítménnyel nyitva áll elöttetek minden út ! Becsüljétek meg tehát ezen díszes és nemes jelvényt, mert ennél szebb, ennél kiválóbb, ennél értékesebb talizmánt soha az életben nem fogtok találni. Hála és elismerés legyen tehát ezért kedves Tanáraitoknak, kik ezt adják Nektek útravalóul a nagy életbe !

E napokban egy előkelő író ünnepi cikkét olvastam Publius Vergilius Maro-ról, akinek emléke előtt, születése kétezredik fordulója alkalmából ez évben hódol a művelt világ. Születését a későbbi írók sok csodás dologgal hozták kapcsolatba. Elbeszélték, többek között, hogy anyja álmot látott, amely megjósolta, hogy születendő fia nagy jövőre lesz hivatva. Szülei szinte tehetségükön felül áldoztak nevelésére, taníttatására. Cremonában, Milánóban, Rómában vasszorgalommal tanult, ósrómai puritánságban élt és dolgozott. Korának legnevezetesebb emberei : Octavianus, Maecenas, Horalius tisztelettel, baráti szeretettel vették körül. Zsenije és tanulmányai a rómaiak legnagyobb költőjévé tették, aki a világirodalom egyik legnagyobb alkotásában, az Aeneisben a vallásos szellemből táplálkozó nemzeti öntudatot, a latin vitézséget, a római imperiumot létrehozó és fenntartó gravitást a költészet bájával, a bölcsélet gondolatébresztő és formáló erejével örök időkre dics-

fénybe foglalta. A rómaiság apostolává, a humanitás papjává lett. Az egyszerű vidéki parasztfiú valóra váltotta a születését megelőző jóslatot. Híre-neve ismeretes lesz az egész világon, amíg tudni fog az emberiség az antik Rómáról, mert annak a Rómának a lelkét ő vetítette legszebben a világ elé ; a vallást, nemzeti öntudatot, férfias bátorságot, erkölcsi komolyságot, munkaszeretetet, természetérzéklet, mint annak a lelkiségnek főelemeit, ő fejezte ki legszebben költészetével. Vergilius életéből, munkásságából tanuljuk meg, hogy minden igazi nagyság csak olyan lelkiségből támadhat, mint amilyent ő érzékített meg művészetével s mint amilyennek igazi klasszikusa volt ő maga is.

A vallásosságot, munkaszeretetet, erkölcsi komolyságot, hazafias érzést ebben az iskolában szivtátok Magatokba — és most ebben az ünnepélyes pillanatban ne csak szóval fogadjátok meg, de kinn, a külvilágban — tettekben is, majdan mutassátok meg, hogy mindezekért a hála, a tisztelet és őszinte nagyrabecsülés érzelmeivel viseltettek mindenkoron a főtisztelendő Piarista Rend iránt, amelynek tagjai ily szép erényeket és ily magasztos érzelmeket csepegtettek fiatal szívetekbe.

Ezen nobilis gondolkozás és magasztos érzelmek, ha tettekben nyilvánulnak meg, akkor semmiképp sem féltjük az ország sorsát, mert az a fiatal-ság, amely ily erényekkel van felvértezve, visszaszerzi az ország régi határait, leomolnak a szűk keretek, melyek közt az ország összezsugorodva vonaglik és akkor joggal remélhetjük, hogy a magyar nemzet a Kárpátoktól az Adriáig, a Dráva- és Szávától Erdély hatalmas bérceig, — ismét a magyar tricolor alatt fog élni és meglehetősen mondhatjuk : *ismét boldog a magyar!*

Végül, a búcsúzás előtt kijelentem, hogy engem és tanulóársaimat hasonló érzelmek kötnek a főtisztelendő Piarista Rendhez, mert hisz 45 év előtt mi is ezen gimnázium kapuján léptünk ki a nagy világba és ugyanolyan talizmánt kaptunk kedves Tanárainktól az élet nagy útjára. Ezen szent jelenység vezetett bennünket is — és hogy boldogultunk az élet háborgó tengerén — ezt a piarista szellemnek és annak a nevelésnek köszönhetjük, melyért hálánk soha el nem múló, örök !

Ifjú Testvéreim ! Becsüljétek meg és büszkén hordjátok ezen talizmánt !

I. ISKOLÁNK MULTJA.

Pest városa a másfélszázados török szolgaság és a Rákóczi-szabadságharc szenvedései után új életre ébredve, 1717-ben iskoláinak vezetését a kegyestanítórendre bízta és 10.000 forintnyi alapítvánnyal megvetette iskolánk alapját. A két első piarista tanító 1717. november 7-én kezdte meg a tanítást 155 tanulóval, a syntaxisták és principisták osztályával. A következő évben a poétikai és retorikai osztály is megnyílt. 1743-ban az intézet egyik nagyműveltségű tanárának, br. Cörver Eleknek kezdeményezésére magánjellegű bölcsészeti tanfolyamot is nyitottak, amely 1752-ben nyilvános jelleget nyert és magánosok adományain kívül Pest városa 5000 forintos alapítványából (1759) tartatott fenn. E bölcsészeti tanfolyam 1784-ben szűnt meg, amikor az egyetemnek Pestre való áthelyezése következtében fölöslegessé vált. 1752—1784 között 2887 tanuló látogatta. A bölcsészeti iskola úttörő munkát végzett a modernebb irányú, Leibnitz, Wolf és Newton szellemében művelt filozófia meghonosításával, a matematika, fizika és földrajz tanításával. 1777-ben Benyák Bernát magyar nyelven kezdte előadni a filozófiát, Szablik István pedig a fizika tanításában jeleskedett; ő bocsátotta föl hazánkban az első léggömböt a pesti piaristaház udvaráról 1783. augusztus 15-én.

A gimnáziumi tanítás 1777-ig a jezsuita-rendszer keretében folyt, de különös gondot fordítottak a reális tárgyak és a magyar nyelv tanítására. Ez utóbbit hathatósan támogatták a magyarnyelvű iskolai színelőadások, melyek 1718-ban kezdődtek meg.

A gimnázium az első Ratio educationis (1777) után ötosztályúvá (három grammatikai és két humanioraosztály), a második Ratio (1806) után pedig hatosztályúvá (négy grammatikai és két humanioraosztály) változott. Az intézet tanárai állhatatosan küzdöttek II. József németesítő törekvései ellen és a magyar nyelv s szelleme az 1848 előtti latin iskolában a nemzeti felbuzdulás korszakában egyre erősebben érvényesült. Ezt bizonyítják a följelentések, melyek 1800—1830 között arról panaszkodnak, hogy a latin helyett magyarul tanítanak; erről tanuskodnak az 1830 után időnkint megjelent kiadványok, melyekben a kiválóbb tanulók szépirodalmi zsenjei láttak napvilágot.

A szabadságharc után a gimnázium főgimnáziummá alakult át. 1850-ben nyílt meg a 7. osztály, 1851-ben tartották meg az első érettségi vizsgálatot 143 tanulóval. Az iskola az önkényuralom alatt is megőrizte magyar szellemét, mert a tanügyi kormányzat germanizáló rendelkezései a tanárok tervszerű ellenállása miatt kudarcot vallottak és a tanítás egy-két tárgy kivételével a tilalom ellenére is magyarul folyt.

A városi tanács az 1717-ben megnyílt iskolát ideiglenesen egy, a mostani Eskü-út és a Galamb-utca sarkán álló házban helyezte el, majd 1718 őszén áttelepítette a most is fennálló egykori jezsuita rezidenciába (mai Görög-udvar, Galamb-utca 4.), melyet a piaristák részére vásárolt meg. Innét 1762-ben költöztek át a piaristarend által megszerzett gróf Esterházy-féle telekre, mely a Petőfi-tér, Piarista-utca (a régi Kötő-utca) és a Galamb-utca között fekszik. Iskolánk 1917. február 14-én költözött át új palotaszzerű helyiségébe. Ez a kegyestanítórend és a kormány áldozatkészségéből épült föl; az építkezés céljaira az intézet egykori érdemes igazgatója, Trautwein János, 200.000 koronát meghaladó összeget, az iskola egykori hálás tanítványa, Hidaskürti Nagy Sándor református vallású földbirtokos 100.000 koronát adományozott.

Iskolánk eddigi főigazgatói: farádi Vörös Antal (1776—1785), báró Prónay Gábor főispán (1785—1790), gróf Szapáry József főispán (1793—1822), Orgler József kanonok (1824—1829), Adamkovics Mihály kanonok (1831—1845), Fogarassy Mihály kanonok (1846—1849). Az önkényuralom idején főfelügyelők voltak: Kovács Pál helytartótanácsi tisztviselő (1851—1853), Haas Mihály prépost (1853—1858), Halder Konrád kir. tanácsos (1858—1867). A főigazgatóságok visszaállítása után iskolánk főigazgatói voltak: Fesztl Károly kanonok (1862—1866), Róder Alajos kanonok (1866—1867), Lutter Nándor kegyestanítórendi áldozópap (1867—1891), Erődi-Harrach Béla (1892—1919), Pintér Jenő (1919—).

Iskolánk eddigi igazgatói: 1717. Demka Sándor, 1720. Szokolóczy Vencel (egyházjogász), 1722. Bieliczky Ágoston, 1724. Holesinszky Ferenc, 1725. Haul Venantius, 1728. Gaiger Márton, 1730. Demka Gáspár, 1733. Mosl Miksa, 1736. Pogadl Flórián, 1737. Krenn Péter, 1743. Demka Sándor, 1746. Bajtay Antal (később II. József tanítója, majd erdélyi püspök és báró), 1749. Schultz Ernő, 1752. Conradi Norbert (jeles latin költő és szónok), 1754. Vankovics Tivadar (filozófus), 1756. Valero Jakab, 1757. Petrasko Sándor, 1760. br. Cörver János (filozófus), 1762. Kónya Kristóf, 1763. br. Cörver János, 1764. Vavrik Ödön, 1766. Rátay Egyed, 1769. br. Schaffrath Lipót (latin szónok és költő), 1770. Volako Marcel, 1772. br. Schaffrath Lipót, 1807. Aigl Glicér, 1830. Grosser János (tankönyvíró), 1831. Róth Mihály (egyházi szónok), 1841. Tamássy József (latin költő), 1844. Nagy Péter (latin költő), 1847. Jalloits András (latin költő), 1849. Horváth Cirill (később a budapesti egyetemen a bölcsészet tanára, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja), 1858. Lutter Nándor (matematikus, később tankerületi kir. főigazgató, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja), 1861. Szepesi Imre (kiváló filológus, később egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja), Somhegyi Ferenc (történetíró, később egyetemi tanár, majd rendfőnök, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja), 1866. Baranyai Zsigmond, (tankönyvíró), 1867. Trautwein János (tankönyvíró, az Oltáregyesület alapítója), 1887. Lévay Imre (bölcseleti író, a Budapesti Katholikus Kör alapítója, később rendfőnök), 1891. Janky Károly, 1902. Kovács Antal (irodalomtörténetíró), 1908. Bartos József, 1919. Vörös Cirill, 1920. Lóky Béla, 1925. Kisparty János.

Az iskola egykori (elhúnyt) tanárai közül a tudomány és irodalom terén

különösen kitűntek : Dezsericzky Ince (történetíró), br. Cörver Elek és János (filozófusok), Bajtay Antal, gr. Königsacker József (matematikus, az első, Magyarországon megjelent könyvvel tankönyv szerzője), Benyák Bernát (filozófus), Horányi Elek (irodalomtörténetíró), Simai Kristóf (színműíró), Koppi Károly (történetíró, később egyetemi tanár), Endrődy János (filozófus), Szablik István (fizikus), Klohammer Ferenc (latin költő), Horváth Ignác és Villiger József (Vörösmarty Mihály tanárai), Eschner Konstantin, Szigly Gábor, Schirckhuber Móric (természettudományi író, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja), Sümegi Pál (tankönyvíró), Hanák János (természettudományi író, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja), Ujváry János, Hindy Mihály (filológus, tankönyvíró), Purgstaller József (filozófus, később egyetemi tanár, rendfőnök, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja), Barts Ferenc (tankönyvíró, később a gyulafehérvári káptalan nagyprépostja), Sárvári Béla (tankönyvíró), Kalmár Endre (költő), Petlanovics Alajos, Polák Ede (fizikus), Cseh Ferenc (filozófus), Nagy Márton (Petőfi Sándor tanára, pedagógus, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja), Horváth Pius (tankönyvíró), Schmidt Ágost (fizikus), Pachinger Alajos (természettudományi író), Vajda Gyula (történetíró), Pintér Kálmán (irodalomtörténetíró, a Vörösmarty-kultusz lelkes munkása), Vámos Károly (irodalomtörténetíró), Nagy Alajos (pedagógus), Pap János (természettudományi író), Kiss Sándor (irodalomtörténetíró, költő, Terentius fordítója), Drajkó Béla (filológus), Maywald József (filológus), Ormándy Miklós (természettudományi író), Prónai Antal (irodalomtörténetíró), Acsay Antal (pedagógus), Titz Antal (theológus, tankönyvíró).

Immár 213 éves iskolánk **tanítványai** közül az **egyházi pályán** kitűntek : br. Bajtay Antal erdélyi püspök, gr. Batthyány Ignác erdélyi püspök, Kőszeghy László csanádi püspök, Haynald Lajos bíboros, kalocsai érsek, Lonovich József csanádi püspök, Schopper György rozsnói püspök, Bogisich Mihály c. püspök, zenetörténeti író.

Irók : br. Orezy Lőrinc és fiai, József és László ; Bacsányi János, Versegly Ferenc, Sándor István, Katona József, Vörösmarty Mihály (és fia, Vörösmarty Béla), Bajza József, Petőfi Sándor (és fia, Petőfi Zoltán), Vajda János, Lenau Miklós, Toldy Ferenc, gr. Majláth János, gr. Haller László (Fénelon Telemache-jának fordítója), gr. Dessewffy József, Kovasóczy Mihály, Szentmiklóssy Alajos, Tasner Antal, Szabó Richárd, Szigeti József, Sujánszky Antal, Remellay Gusztáv, Török János, Gorove István, Kuliffay Ede, Madách Imre (és fia, Madách Aladár), Dalmady Győző, Győry Vilmos, Kertbeny Károly, Bérczy Károly, Berczik Árpád, Tóth Béla, Maszlaghy Ferenc, Ábrányi Emil és Kornél, Rákosi Viktor.

Művészek : Lotz Károly, Jankó János, Telepy Károly, Zichy Mihály, Marastoni József (festők) ; Bignio Lajos, Bertha Sándor, Sztojanovics Sándor (zeneszerzők).

Tudományos írók : Haliczky Antal (régész), Rupp János (orvostanár), Stáhlly György (az ország szemorvosa), ennek fia, Ignác (országos főorvos) és unokája, György (orvostanár), Dégen Gusztáv (jogász), Schmidt György (orvostanár), Toldy Ferenc (irodalomtörténetíró), Fejér György, Mátrai Gábor,

Jerney János és Jankovich Miklós (történetírók), Vezlerle Ignác (theológus), Hajnik Károly és Imre (jogászok), Lechner Lajos (mérnök, az Andrassy-út tervezője), Margó Tivadar (zoológus), Pónori Thewrewk Aurél (anthropológus), P. Thewrewk Emil (filológus), P. Thewrewk Árpád (filológus), Schwartz Gyula (történetíró), Finály Henrik (filológus), Entz Géza (zoológus), Konek Sándor (jogász), Kalchbrenner Károly (botanikus), Pauler Gyula (történetíró), Navratil Imre (orvostanár), Landau Gusztáv (mérnök), Salzbauer János (egyházjogász), Kilényi Hugó (jogász), Madarassy László (jogász), Schulek Vilmos (műépítész), Hampel József (régész), Felletár Emil (országos fővegység), Mayr Aurél (nyelvész), Baumgarten Izidor (jogász), br. Eötvös Loránd (a legnagyobb magyar fizikus), Pasteiner Gyula (müérténetíró), Mutschenbacher Béla (orvos), Mutschenbacher Viktor (jogász), Réczey Imre (orvostanár), br. Láng Lajos (jogász), Kerékgyártó Béla (történetíró) és Loránd (orvos), Nendvich Gusztáv (műépítész), Szivák Imre (jogász), Jósa András (orvos, archeológus, a nyíregyházai múzeum alapítója), Jendrássik Ernő (orvostanár), Bodnár Zsigmond (irodalomtörténetíró), Gerlóczy Gyula (jogász), Fésűs György (jogász), Lechner Károly (orvostanár), Pertik Ottó (orvostanár), Petzwal Ottó (matematikus), Klamarik János (pedagógus), Péterfy Jenő (esztétikus), Lörenthey Imre (paleonhológus), Holzwarth Jenő (orvostanár), Zubriczky Aladár (theológus), Székely Ágoston (orvos).

Közéleti szereplésük miatt nevezetesek : hg. Grassalkovich Antal, Martinovics Ignác, Laczkovics János, Ürményi József, gr. Cziráky János, gr. Széchenyi István, gr. Károlyi István, Lajos és György, Majláth György (ország-bíró), Deák Antal, Szentkirályi Móric, Almásy Pál, Földváry Gábor, gr. Ráday Gedeon, gr. Keglevich István és Gábor, gr. Forgách Antal, Mérey Sándor, Marczibányi Lőrinc, Somssich Pongrác, Csányi László (a szabadságharc vértanuja), Klauzál Gábor, Bittó István, br. Wenckheim Béla, Ordódy Pál, br. Orczy Béla, gr. Khuen-Héderváry Károly, Justh Gyula, Csávolszky Lajos, Matlekovics Sándor : Návay Lajos és Nikolényi Dezső (a proletárdiktatura áldozatai), Bartha Richárd, Bárczy Dezső, Samassa Adolf, Tóth Lajos, Zoltán Béla.

Katonák : br. Simonyi József (a híres huszáróbestér), Mészáros Lázár (hadügyminiszter), Perczel Mór, Török Ignác (az aradi vértanu). Földváry Károly (a vörössipkások parancsnoka), Forinyák Gyula (altábornagy).

Tanítványaink közül a világháborúban 105-en haltak hősi halált.

Fővárosi polgármesterek : Boráros János, Rottenbiller Lipót, Szentkirályi Mór, Gerlóczy Károly, Kammermayer Károly, Halmos János, Márkus József.

Iskolánk a most lefolyt tanévben fennállásának 213. évét töltötte be.

II. ISKOLÁNK AZ 1929/30. ISKOLAI ÉVBEN.

1. **Az iskolai év lefolyása.** Alakuló értekezletünket 1929 augusztus 29-én tartottuk ; augusztus 30., 31. napjain voltak a javító-, különbözeti- és magánvizsgálatok. A tanulókat július 1., 2. és szeptember 2., 3. napjain vettük fel. Az iskolai évet ünnepélyesen szeptember 4-én Veni Sancte-val nyitottuk meg, szeptember 5-én kezdtlük a rendes tanítást, mely a Rendtartásban engedélyezett szüneteken kívül megszakítás nélkül folyt az iskolai év végéig

A VIII. osztályban május 10—14-ig tartottuk meg az összefoglalásokat. Az I—VII. osztályokban június 12-ig volt rendes tanítás, az összefoglalásokat 14—21-ig végeztük. Magánvizsgálatokat szeptember, december és június hónapokban tartottunk. Az iskolai évet június 29-én ünnepélyes Te Deum-mal fejeztük be.

2. Rendi gyakorlati tanárképzés. Rendi gyakorló tanárjelöltjeink képzésében teljes egészében életbe léptettük az 1929. évi 525—5—18. V. K. M. sz. rendelettel kiadott Szabályzatot és Utasítást.

A gyakorlati év pedagógiai vezetője az *igazgató*, aki szeptember hó 4-től június elejéig heti két órában tartotta a theoretikumokat. Tárgyalásra kerültek ezek a tárgykörök : a tanárképzés itthon és külföldön ; a tanár mint nevelő és mint oktató ; a tanuló testi és szellemi fejlődése ; nevelői eljárások a gyermeklélektan és characterológia vonatkozó eredményeinek ismertetésével. A tanítás módszere kapcsolatosan a tantervi Utasítások elvi szempontjainak megbeszélésével. A középiskolai törvények, tantervek, Utasítások, Rendtartás. A közoktatásügy szervezete. A tanár iskolai adminisztratív teendői, iskolai munkája, ifjúsági körök, cserkészlet. A piarista iskola hagyományai. A tanár tudományos önképzése.

Vezető tanároknak a gimnázium tanári testületének tagjai közül a rend főnöke ez évben a következőket nevezte ki : vallásból : Éder-Szászy László dr., magyar nyelv és irodalomból : Sik Sándor dr., a II. félévben Szomolányi József, a latin nyelv és irodalomból : Kövesi Lajos és Vézner Károly, német nyelv és irodalomból : Perényi József dr., történelemből : Balanyi György dr., földrajzból : Para Inre dr., természetrajzból : Karl János dr., mennyiségtanból : Tóth Lajos és természettanból : Ferenczi Zoltán dr. tanárokat.

A vezető tanárok tüzetesen megismertették jelöltjükkel tárgyuk tantervét a rávonatkozó Utasításokkal együtt. Bevezették a jelölteket a tárgy tanításával járó összes teendőbe : gyakorlatírás, könyvtár és szertárkezelés, ifjúsági körök munkája. Adott esetekkel kapcsolatban tárgyaltak módszertani kérdéseket. Tüzetesen tanulmányozták a latin szakosok Scheindler A. : *Methodik des Unterrichts in der lateinischen Sprache* és Dettweiler-Fries : *Didaktik und Methodik des lateinischen Unterrichts* című munkákat. A német szakosok Engelmann : *Methodik des deutschen Unterrichts* és Dobbek : *Vergleichende Literaturbetrachtung in deutschem Unterricht* ; a történelem szakosok Friedrich Fritz : *Stoffe und Probleme des Geschichtsunterrichts in den höheren Schulen* ; a természetrajz szakosok Schoenichen-Doppelda : *Methodik des biologischen Unterrichts* ; a földrajz szakosok Dr. Paul Wagner : *Methodik des erkundlichen Unterrichts* ; a mennyiségtan szakosok Dr. W. Lietzmann : *Methodik des mathematischen Unterrichts* ; a fizika szakosok K. Hahn : *Methodik des physikalischen Unterrichts* és G. Müller : *Technik des physikalischen Unterrichts* című műveket.

A vezető tanárok a hospitálások és tanítási gyakorlatok előtt és után minden alkalommal megbeszélték a jelöltekkel az óratervet s a hasznosítható tanulságokat. A próbatanításokat az igazgató vezetésével időnkint tartott értekezleteken tárgyalták meg. Ezeken az értekezleteken megbeszélésre kerültek egy-egy tárgy módszertanának főbb kérdései.

A jelöltek. Rendes jelöltek voltak 1929 szeptember 1-től: Bozi Ferenc, szaktárgyai: latin, történelem; beosztva latinból a II. A. osztályba Kövesi Lajos tanárhoz, történelemből a VIII. A. osztályba Balanyi György tanárhoz. Buda János, szaktárgyai: magyar, latin; beosztva magyarból a VII. B. osztályba Sik Sándor, majd Szomolányi József tanárhoz, latinból a VIII. A. osztályba Vézner Károly tanárhoz. Fűves Jenő, szaktárgyai: a földrajz, természetrajz; beosztva földrajzból a III. B. osztályba Para Imre, természetrajzból a IV. A. osztályba Karl János tanárokhöz. Molnár Sándor, szaktárgyai: a mennyiségtan, természettan; beosztva a mennyiségtanból a VI. B. osztályba Tóth Lajos tanárhoz, természettanból a III. B. osztályba Ferenczi Zoltán tanárhoz és a VIII. A. osztályba Tóth Lajos tanárhoz. Nyers Lajos, szaktárgyai: a latin, történelem; beosztva latinból a II. A. osztályba Kövesi Lajos tanárhoz, történelemből az V. A. osztályba Balanyi György tanárhoz. Pajzs József, szaktárgyai: történelem, földrajz; beosztva történelemből a VII. A. osztályba Balanyi György tanárhoz, földrajzból a II. B. osztályba Para Imre tanárhoz.

Ezek a jelöltek március—május hónapokban szép eredménnyel tettek eleget pedagógiai vizsgálati kötelezettségüknek.

1930 február 1-től rendes jelöltek: Fieszl Béla, szaktárgyai: a latin, német; beosztva latinból a II. A. osztályba Kövesi Lajos tanárhoz, németből a VI. B. osztályba Perényi József tanárhoz. Tasi Pál, szaktárgyai: a magyar, latin; beosztva mindkét tárgyból az I. A. osztályba Szomolányi József tanárhoz.

Rendkívüli tag volt Fejes Tibor, szaktárgya a hittudomány.

A jelöltek rendelkezésére áll a legújabb tudományos és módszertani munkákkal felszerelt tanári könyvtár. Az egész évi hospitáláson kívül 4—6 hetes tanítási gyakorlatot végeztek s valamennyien tartottak az igazgató, a vezetőtanárok és gyakorló jelöltek jelenlétében próbatanítást. A próbatanításokról bírálatot írtak önmagukról és másokról; értekezleti jegyzői munkát végeztek s az ügyvitel tanulmányozására 2—2 hétig voltak az igazgatói irodába beosztva. Résztvettek a vezető tanárokkal ifjúsági körök és a cserkészcsapat munkájában, több alkalommal voltak tanulmányi kiránduláson a tanulókkal.

3. Tanári értekezletek. Az előirt időben és módon tartottuk meg értekezleteinket. Egy alkalommal jöttünk össze rendkívüli értekezletre: december 21-én, abból az alkalomból, hogy Sik Sándor dr. rendtársunkat a szegedi egyetem tanárává nevezték ki. Ezen az ülésen az igazgató a következő beszéddel üdvözölte kitüntetett tanártársunkat:

Most, hogy az iskolai évnek tanulmányi szempontból igen jelentős részét elvégeztük, mielőtt a karácsonyi szünetet megkezdendők, a kartársi együttérés, a barátság és tisztelet érzelmeinek szavára gyűltünk össze. A Budapesti Közlöny mai száma legfelsőbb leíratot közöl, amely szerint a Kormányzó Úr Öfóméltósága tanári testületünk nagyrabecsült tagját: Sik Sándort, egyetemi nyilvános rendes tanárrá nevezte ki. Kinevezése napján meleg érzéssel, a munka és az egyéni értékesség megbecsülésén érzett tiszta örömmel, mint piaristák és kartársak büszkeséggel köszöntjük személy szerint is Öméltóságát s személyében azt az értéket, mely méltóvá tette, erre a

kitüntetésre. Üdvözlésünk a bajtárs férfias kézszeritása azért, amit köztünk élve a mi iskolánk nagy céljainak megvalósításáért s ezen túlmenőleg a magyar vágyak elérése, a szebb magyar sors eljövetele érdekében tett. Van ebben a kézszerítésben biztatás a jövőre, amikor lesznek paragrafusokban előírt feladatai, de lesznek nagy lehetőségei is a cselekvésre. S a bajtárs biztatása nem a sineken való haladásra, hanem a lehetőségek között a férfias helytállásra vonatkozik. De benne van ebben a kézszerítésben a feszülő érzéseken kívül a búcsú hangulata is.

Kartársunk, ennek az iskolának egykori tanítványa, 19 éve tagja a tanári testületnek. Ez alatt az idő alatt a negyedik, aki a középiskolai katedráról az egyetemi tanár méltóságába és tudományos szempontból magasabbrendű munkakörébe került. Az egyévi olaszországi tanulmányutat és a rövidebb ideig tartó táborig lelkészi szolgálatot leszámítva közel 18 évet töltött itt a nevelés-oktatás munkájában. Iskolánk évkönyvei beszámolnak arról, hogy tanította a magyar, latin, görög nyelveket, különös kedvvel a vallástant, hogy majdnem minden évben volt osztályfőnök, 5 évig vezette az önképzőkört, 1912/13-ban megalapította s ettől kezdve vezette a cserkész-csapatot, éveken át volt hitszónok; de mikor az így eltöltött 18 esztendején végigtekintünk, érezzük, mint ritkán, hogy a keretek nem határolói, csak jelzői voltak annak a munkásságnak, amelyet iskolánkban végzett. Amint egyéniségében eggyé vált a papi lelkület, a nevelői szeretet, a tanári tudásvágy, az írói ihlet, a kifejezés művésze s amint éli ezt az egységet, úgy érzi egységnek a tanulót is, úgy érezte, hogy munkájában nem válhat külön nevelés és oktatás; az egész gyermeket nevelte, hogy egész emberré nevelje. Mi tanárok úgy láttuk, hogy ez a Szent Atyánk szándékai szerint való nevelői egyéniség nyilvánul meg tetteiben, ez inspirálta a cserkész-mozgalomban vállalt szerepre, ez hatott szuggesztív módon mint íróban, költőben, szónokban, ez teljesedett ki piarista tanári mivoltában.

Nagyrabecsült kartársunk, mi ezt az emléket fogjuk Rólad itt őrizni abban a keretben, melyet megértő, kollegiális, előzékeny és viszonzólólagra kész személyi tulajdonságaiddal vontál köréje. Ha az eddig megszabott működésed megszűnik is a mai napon, az Alma Mater nem búcsúzik, hanem biztat újabb munkára. Adjon Neked ehhez a Mindenható erőt, kísérjen áldásával!

Egyetemi tanárrá kinevezett kartársunk arcképét Huber István festőművész, iskolánk rajztanára festette meg.

4. Változások. A kegyestanítórend főnöke a tanári testületben az elmúlt iskolai évre ezeket a változásokat rendelte el: Miskolczi István dr. szabadságot kapott, hogy Nápolyban és Rómában tudományos kutatásokat végezhesen. Egy évi buzgó munkálkodás után távoztak körünkől Polcsik Lénárd, aki Londonban végéz angol nyelvi tanulmányokat és Sulhan György, aki Vácra helyeztetett. Helyükbe jöttek: Belyis Antal Fecske-métről, Sótonyi István Nagykanizsáról.

Az iskolai év elején nyugalomba vonult Hámos Nándor testnevelési tanárunk, akinek működéséről értesítők más helyén emlékezünk. Utódjául a nagyméltóságú Miniszterium Kozák Lajos okleveles testnevelési tanárt bízta meg az első félévre helyettes minőségben, ennek betegsége miatt a

második félévtől kezdve Tajthy Kálmán okleveles testnevelési tanár nevezetett ki helyettes testnevelési tanárrá.

5. Valláserköles nevelés. Az iskolánkban folyó nevelő-oktatói munka arra irányul, hogy tanítványainkat egész emberekké neveljük. Meggyőződéssel valljuk, hogy ennek az emberiségnek legszilárdabb alapot a vallás vet, amely nemcsak az erkölcsiség leghatékonyabb indítója, hanem az ember egész lelki alkatának legbiztosabb formálója. Azért nevelői eljárásunkban arra törekedtünk, hogy tanítványaink a vallásosságot ne csak tiszteletreméltó külsőségekben lássák, hanem megélik értelmi és érzelmi világuk összeszedettségében a lélek spontán odafordulását a minden jó, igaz és szép Örök Kútfejéhez. Rendelkezésekkel szabályoztuk a vallásos nevelés menetét, de rajta voltunk, hogy tanulóink vallásossága ne egyszerűen e rendelkezéseknek való engedelmesség legyen, hanem szellemiségük fejlődésének megfelelően a természetfeletti életre való önkéntes törekvés. A vallásos egyesületekben való buzgólkodás, a kegyelem eszközeinek minden parancs nélküli gyakori használata, az önként vállalt egyéb vallásgyakorlatok a legszebb eredményei ennek a nevelésünknek. A kollektív vallásos nevelés kiemelkedőbb mozzanatai ezek voltak :

Ősszel a fűtési idő beálltaig és április végétől mindennap közösen hallgattak szentmisét tanulóink. Ezekon a hétköznapi miséken az egész ifjúság énekelt. A Boldogságos Szűz iránt való különös tisztelet erősítésére október és május hónapokban a rózsafüzért imádkoztuk tanítványainkkal. Vasár- és ünnepnapokon rendszerint külön-külön hallgatott szentmisét és szentbeszédet az alsó- és felsősztályos ifjúság. Kötelező módon négyszer gyóntak és áldoztak tanulóink. A húsvéti lelkigyakorlatokat április hó 3., 4., 5. napjain tartottuk. Vezetők voltak : az alsóosztályos tanulóknál Szamek József dr., a felsősztályosoknál Éder-Szászy László dr. hittanárok.

Ifjúságunk lelkiügyeinek gondozásában ez évben is segítségünkre voltak Németh Jenő házfőnök, Bontó József c. igazgató, Zimányi Gyula kalazantinumi igazgató urak. E helyen is hálával köszönjük áldozatos munkájukat, melyet a lelkek üdvéért végeztek.

Az ifjúság vallásos nevelését szolgálták ezek az ünnepi alkalmak :

Fiúi ragaszkodással ünnepeltük meg XI. Pius pápa Őszentsége 50 éves papi jubileumát. Szeptember 26., 27., 28. napjain triduumot tartottunk. Beszédet mondtak : Éder-Szászy László dr. a pápaság dogmatikai jelentőségéről, Balanyi György dr. a pápaság világtörténeti hivatásáról, Kispartí János dr. a pápaság és hazánk viszonyáról. A jubiláris búcsúajtatosságot szeptember 28-án végeztük a belvárosi főplébániai templomban. Szeptember 29-én *Orsenigo Cesare* pápai nuncius úr Őnagyméltósága mondta kápolnánkban a triduumot befejező szentmisét s megáldoztatta az ifjúságot. Mise alatt *Sebes Ferenc dr.* rendfőnök úr beszélt a piaristaiskolák hódolatos szeretetéről szent Péter utódja iránt. Ünneplésünkben nagy számmal vettek részt volt tanítványaink és a szülők. Az egyházi ünnep befejeztével a piaristadiákok mélyes tiszteletét és hűséges ragaszkodását Zsitvay Leó VIII. b. o. tanuló fejezte ki a pápa követe előtt. Őszinte hálával mondunk e helyen is köszönetet Orsenigo Cesare pápai nuncius úrnak, aki nemcsak kitüntetett figyelmével, de hathatósan

közre is működött, hogy az isteni kegyelem megteremje gyümölcseit tanítványaink lelkében ; és hálás köszönetet mondunk Sebes Ferenc dr. rendfőnök úrnak ünnepi beszédjéért és lelkiatyai gondosságáért, melyben például jár előttünk, ha a piaristadiákok lelki ügyének előbbrevitelére van alkalom.

Ezzel a triduummal kapcsolatban a rend tagjai és valamennyi iskolájának tanulói díszes albumot küldtek Rómába ünnepi érzéseik kifejezésére. Az albumot, amelyben Sebes Ferenc rendfőnök úr hódoló írása, Sík Sándor rendtársunk ódája s valamennyi magyar piarista és jelenlegi piaristadiák aláírása van, a pápai nuncus úr személyesen adta át a Szentatyának. Válaszul a rend főnöke ezeket a kitüntető sorokat kapta :

Reverendissime Pater,

In multis officiis, quae ad Augustum Pontificem, quinquagesimo sacerdotii eius exeunte anno, filiorum detulit pietas gratissimum illud exstitit quod «Scholarum Piarum» in Hungaria sodales et alumni, officiosis datis litteris et conspicuam mittendo petrianam stipem, haud ita pridem praebuerunt.

Magnam igitur vobis habet gratiam ac reddit Beatissimus Pater, qui filiorum caritatem mutuo rependens amore, lectissima quaeque vobis a Deo exoptat atque precatur, idque potissimum, ut Religiosa Familia vestra magis magisque floreat in dies, ac iuvenes illi bene multi, qui vestris sunt curis concrediti, omni virtute ac doctrina ornati, in spem Ecclesiae patriaeque suae feliciter succrescant.

Ac caelestium munerum auspicem peculiarisque benevolentiae Suae testem, cum tibi, tum singulis «Scholarum Piarum» in Hungaria sodalibus et alumnis Apostolicam Benedictionem peramanter in Domino impertitur.

Ego vero haec tibi renuntians, ea, qua par est, observantia me libenter profiteor

Tibi addictissimum P. Card. Gasparri m. p.

Főtisztelendő Uram !

A sok ünneplés között, amelyben az Egyház fejét aranymiséje alkalmával a fiúi kegyelet részesítette, fölötte kedves volt az a hódoló irat, melyet a magyar kegyestaniórend tagjai és tanítványai tekintélyes Péter-fillér kísérelében a minap küldöttek.

Nagy hálaival eltelve köszöni ezt nektek a Szent Atya s fiainak szeretetlél hasonló szeretettel viszonzva az Úr Isten különös kegyelmeit esdi le reátok, legfőképen pedig azt, hogy szerzetes családok nap-nap után mindinkább virágozzék s a gondjaitokra bizott igazán szépszámú ifjúság minden erénnyel és tudománnyal felvértezve az Egyház és a haza üdvére szerencsésen fejlődjön.

Egyúttal az égi kegyelmek zálogául és különös jóindulata jelcül mind Rád, mind a magyar kegyestaniórend minden egyes tagjára és tanítványára nagy szeretettel adja apostoli áldását az Úrban.

Ezeket tudomásodra hozva maradok

tisztelő híved, Gasparri Péter bíboros s. k.

Október 20-án megtartottuk a missziós vasárnapot. A beszédet Szamek József dr. mondta.

Október 27-én megünnepeltük Krisztus királyságának ünnepét. Beszédet mondtak : Sótornyai István és Éder-Szászy László.

November 5-én áhítatos kegyelettel vettünk részt a Szent Imre-miséen.

November 24-én fényes egyházi ünnepélyvel ültük meg Calasanzai Szent József patrocíniumát. Az ünnepi szentmisét és szentbeszédet *Breyer István dr.* felszentelt püspök úr mondotta s mise után 150 tanulóknak kiszolgáltatta a bérmlás szentségét. Itt is igaz hálával gondolunk Öméltósága kitüntető jóságára, amelyet a bérmláltak nevében Lupkovic Miklós VII. b. o. tanuló köszönt meg.

Február 9-én megünnepeltük XI. Pius pápa Öszentsége koronázásának évfordulóját.

Május 4-én a Szent Imre jubileumi év nagy vallási és nemzeti jelentőségét ismertettük meg az oltártól tanítványainkkal. Beszédet mondtak : Balanyi György dr. és Éder-Szászy László dr. Jubiláris Szent Imre-ünnepélyünket a rendfőnök úr rendelkezései szerint november hó elején tartjuk majd meg, a jövő iskolai évben. Ezen az ünnepélyen leplezzük le azt a Szent Imre szobrot, amelyet márványból dr. gróf Festetics Sándor úr Öexcellenciája készített iskolánknak.

Június hó 19-én résztvettünk a belvárosi úrnapi körmeneten.

Tanítványaink közül ez évben egy választotta a szerzetes-tanári és négy a papi pályát.

6. Kegyeletre nevelés. Hagyományainkhoz híven ez évben is különös gonddal igyekeztünk felszítani és erősíteni tanítványaink lelkeiben a kegyeletes érzést minden iránt, ami intézményekben és személyekben értéket jelentett a multban s jelent a mai időkben.

Szeptember 22-én Balanyi György dr. és Vézner Károly tanárok vezetésével ifjúságunk egy nagyobb küldöttsége vett részt Pannonhalmán a bencés rend 1400 éves jubileuma alkalmából rendezett egyházi ünnepségen. .

Október 4-én, Sebes Ferenc dr. rendfőnök úr névünnepén szentmisét hallgatott ifjúságunk, utána a piarista diákok szeretetét küldöttségileg fejezte ki Öméltósága és a rend iránt. Szónokuk Schandl Károly, az önképzőkör főjegyzője volt.

Október 17-én résztvettünk Szölgyémy János nyug. rendfőnökünknek, iskolánk egykori tisztelt és szeretett tanárának lelki üdvéért tartott rekviemen és a temetésén.

Október 31-én kegyelettel keresték fel tanítványaink a tanári testület tagjainak vezetésével az elhunyt tanárok sírját, ahol Zsitvay Leo, VIII. B. o. t., Fraknoi Vilmos történetíró sírját, ahol Budó Ágoston, VII. A. o. t., Bajza József sírját, ahol Luczenbacher István, VIII. A. o. t., Vörösmarty Mihály sírját, ahol Schandl Károly, VIII. A. o. t. és Lutter Nándor sírját, ahol Holeczinger István, VIII. B. o. t. mondott beszédet. Az énekkar alkalmi éneke után a volt tanárok és nagy tanítványaink sírjára virágot tettünk.

November 2-án megkoszorúztuk a kápolnánk előcsarnokában elhelyezett hősi emléket, amely előtt tisztelgő elvonulással fejezte ki ifjúságunk kegyeletét.

November 4-én az elhunyt tanárokért mondott rekviemen voltak tanulóink.

December 13-án temettük Wagner Antal nyug. generalis asszisztenst, iskolánk egykori érdemes tanárát.

Március 3-án a kegyestanítórend jótevőjéért, I. Ferenc királyunkért bemutatott rekviemen voltunk.

Május 25-én a hősök napját egyházi keretben ünnepeltük meg. A beszédet Ferenczi Zoltán dr. mondotta. Mise után megkoszorúztuk hős diákjaink emlékét, amely előtt tanítványaink tisztelgő menetben vonultak el.

A tudományos munka megbecsülését és a belőle fakadó kegyeletes érzést erősítettük tanítványaink lelkében az Edison A. Tamásról és a nagy magyar fizikusról: Jedlik Ányosról tartott emlékezésekkel.

7. Hazafias nevelés. Ünnepélyek. Iskolánk a történeti műveltség iskolája. Nevelő-oktatói munkánkkal azt érzük el, hogy tanítványaink sok-sok szállal fűződnek az emberiség nagy kultúrközösségéhez, ezen belül pedig egész valójukkal hazánk multjához, jelen sorsához. Beleneveljük minden tanítványunkba a magyar élniakarást, az ezeréves haza multjához, egész területéhez való szívós ragaszkodást. A hazaszeretet áldozatos munkát, becsületes kötelességteljesítést jelent, erre neveljük tanítványainkat. De ezen kívül szemük elé állítjuk a magyar vitézség példáit, lelkükbe oltjuk a hősök kultuszát. Ez a törekvésünk nem szorítkozik csupán egyes tárgyak tanítási körére, hanem megnyilvánul nevelői tevékenységünk minden mozzanatában. Ezt a célt szolgálta több megemlékezésünk és ünnepélyünk.

Október 6-án az aradi vértanukra emlékeztünk. Az ünnepi beszédet Balanyi György dr. mondotta. Másnap rekviemet mondtunk a vértanuk lelki üdvéért.

November 17-én, Bethlen Gábor halálának 300 évfordulója alkalmából önképzőköriünk díszgyűlést rendezett. A fejedelem történeti nagyságáról Szomolányi József igazgatóhelyettes emlékezett meg.

Március 1-én hódolatos tisztelettel ünnepeltük meg Horthy Miklós kormányzó úr Öfömméltósága kormányzóságának 10 éves fordulóját. Szentmise után ünnepélyt tartottunk, amelyen Sótonyi István tanár beszélt, Wein Miklós VII. B. és Bessenyei Sámuel I. A. o. tanulók szavaltak, énekarunk hazafias énekeket adott elő.

A március 15-én tartott hazafias ünnepélyünk műsora ez volt:

1. Thiele Richárd: Magyar ábránd. Előadta a gimn. zenekara.
2. Sajó Sándor: Magyar háromság. Szavalta Piller László, I. A. o. t.
3. Hubay Jenő: Nemzeti dal. Előadta a gimn. énekkara.
4. Beszédet mondott Schandl Károly, VIII. A. o. t., az önképzőkör főjegyzője.
5. a) Liszt Ferenc: Csata előtt; b) Fichtner Sándor: Diadal-ének. Előadta a gimn. énekkara.
6. Reményik Sándor: Petőfihez. Szavalta Zsitvay Leó VIII. B. o. t.
7. a) Magyar táncok; b) Lehár Ferenc: Losonci üdvözet. Induló. Előadta a gimn. zenekara.

Június 1-én fájdalmasan emlékeztünk a trianoni kegyetlenségre. Az ezzel szemben való magyar kötelességekről Balanyi György dr. mondott beszédet.

Június 15-én nagyszabású ünnepély keretében vettek búcsút iskolánktól az abiturientek s osztottuk ki az ifjúsági körök érdemes tanulóinak a jutalmakat. Az ünnepélyen megjelent Zsitvay Tibor igazságügyminiszter úr, a 45 éves érettségi találkozók Degré Miklós táblai elnök úr és Oswald István kúriai másodelnök úr vezetésével, képviseltette magát a Budapesti Piarista Diákszövetség s ott voltak iskolánk barátai és a szülők rendkívül nagy számban. Az ünnepély műsora ez volt :

1. Suppe. Pajkos diákok. Nyitány. Előadja a gimn. zenekar.
2. Sajó Sándor : Magyar kereszt. Szavalja : Szantál Sándor I. B. o. t.
3. Bellmann: Katonatemetés. — Kücken: Az alkony. — Veit: A szarvasbogár és a rózsa. Előadja a gimn. énekkar.
4. Az abiturientek nevében beszédet mond Zsitvay Leó, a Segítő Egyesület ifjúsági elnöke.
5. Ballag már . . . Gaudeamus . . . Előadja a gimn. énekkar.
6. A Budapesti Piarista Diákszövetség nevében beszédet mond : dr. Lovrich István kormányfőtanácsos, ügyvéd.
7. Az Igazgató beszéde. Jutalmak kiosztása.
8. Dohnányi : Ruralia Hungarica. — Pécsi : Induló. Előadja a gimn. zenekar.

Hódolattal ünnepeltük meg december 6-án és június 18-án a Kormányzó úr Őfőméltósága név- és születésnapját. Ifjúságunk mindkét alkalommal szentmisét hallgatott. A hazafias érzés elmélyítésére erősítettük tanítványaink lelkében ünnepélyes alkalmak felhasználásával és tanítás közben is a nemzeti zászló iránt való tiszteletet.

8. **Hivatalos látogatások.** Sebes Ferenc rendfőnök úr december 5-től február 6-ig végezte iskolánkban hivatalos látogatását. Többször meglátogatott minden osztályt, megtekintette az igazgatói ügykezelést, megnézte a szertárakat és könyvtárakat. Ezen a hivatalos látogatáson kívül is ünnepélyeinken, istentiszteleteken többször adta jelét Őfőméltósága iskolánk iránt való szeretetének, figyelmének.

Krywald Ottó c. prépost úr, a vallásnevelésnek érseki főbiztosa többször ellátogatott a hittani órákra, jelen volt a szeptember végén tartott pápai triduumon is.

Bednárz Róbert belvárosi apátplébános úr jelen volt a VIII. oszt. tanulók hittani összefoglalásán.

Látogattak iskolánkban az egyes tárgyak szakfelügyelői és Dékány István dr. egyet. m. tanár, mint a Köznevelési Tanács tagja, megjelent január 8-án a VIII. A. osztályban a bölcséleti órán.

9. **Vendégeink.** Az elmúlt iskolai évben a következő előkelő vendégek tisztelték meg iskolánkat látogatásukkal : Orsenigo Cesare pápai nuncius úr, Breyer István felszentelt püspök úr, Zsitvay Tibor igazságügyminiszter úr. Meglátogatott bennünket Theodor Till úr, az osztrák piarista rendtartomány főnöke Adolf Schörghuber asszisztensével. Ez évben is volt több külföldi közép- és főiskolai tanárvendégünk.

10. Fegyelmi állapot, szülői értekezletek. Tanulóink fegyelmezettsége az egész iskolai évben általában kielégítő volt. Ennek a fegyelemnek a megteremtésében az iskola munkája mellett multhatatlanul szükséges a szülői ház éber gondossága. A tanulók az utcán, villamoson sok kísértésnek vannak kitéve. A szülők pontos értesítést kapnak arról, hogy gyermekük naponként mennyi ideig van az iskolában, módjuk van tehát azt ellenőrizni, hogy mennyi időt tölt az iskolán kívül. Örömmel állapítjuk meg, hogy e tekintetben is, az iskolai élet egyéb vonatkozásaiban is jótékonyan hatott a szülők nevelői közreműködése.

Tanítványaink fegyelmezettségét elsősorban lelki eszközökkel akarjuk elérni. Azt akarjuk, hogy a kiművelt lelkület kifejezése legyen a külső rend, viselkedés. És e tekintetben iskolánk szerzetesi jellege, tanáraink papi hivatása a legfőbb eszközeink.

A szülői házzal való kapcsolatot az ellenőrző füzetek, fogadóórák és szülői értekezletek szolgálták.

Az ellenőrző füzetek ez évben is hasznosaknak bizonyultak; kívánatos, hogy használatukban a szülők megfelelő türelmet és következetes szigorúságot tanusítsanak.

Fogadóórákat szeptember második felétől június 1-ig tartottunk. Látogatottságuk mindenkor nagy volt s az iskola munkájára jótékony hatású.

Két szülői értekezletet tartottunk. Az egyiket a pályaválasztást, a másikon a cserkészeti nevelőmunkáját, ennek módozatait, főképen a nyári táborozást beszéltük meg. E helyen is hálás köszönetet mondunk Misángyi Vilmos dr. műegyetemi tanár úrnak, a gépészmérnöki osztály dékánjának azért a nagyértékű előadásért, amelyet a szülők tájékoztatására tartott a május 4-én rendezett értekezleten.

11. Pályaválasztás. A világháború és a forradalmak után bekövetkezett súlyos idők a tanulókra, szülőkre, sőt az egész nemzeti társadalomra nézve a legnehezebb kérdések egyikévé tették a pályaválasztás kérdését. A szülők nyomasztó gondjában osztozik az iskola is, a nemzeti érdekek parancsoló szempontjait pedig mindkettőjük előtt előrelátással nyomatékozza a kultusz-kormány. A pályaválasztás jól átgondolt, helyes felfogása azt kívánja, hogy minden tanuló olyan pályára készüljön, amelyen testi-szellemi képességeit a köz javára a legjobban tudja értékesíteni. Ebből következik, hogy a szülőnek már az iskola, illetőleg középiskolátípus megválasztásánál gondolnia kell a pályaválasztásra. Ez gyakorlatilag sok nehézséget jelent, de elvileg és a gyakorlatban is megoldható azzal, hogy a tanuló középiskolai tanulmányainak ideje alatt átléphet a képességeinek megfelelőbb iskolába. Ez alatt a nyolc év alatt és az érettségi után az iskola éveken át szerzett megfigyeléseivel, tapasztalataival lehet a szülők segítségére a pályaválasztás nehéz gondjában. Már az első osztály, fokozottabban a IV. osztály elvégzése után felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy a gimnáziumba nem való fiút vigyék másfajta (polgári, szak-) iskolába, esetleg adják gyakorlati életpályára. Sok tapasztalatunk van arra nézve, hogy ez a tanácsunk mindenképen hasznos volt s viszont akárhányan későn jöttek rá, hogy legjobbnak lett volna figyelmeztetésünket megfogadni. Tanácsadásunkban a köz érde-

kére és pedagógiai szempontokra egyaránt figyelemmel vagyunk. Téved legtöbbször az a szülő, aki azt hiszi, hogy ezt a nehéz és kényelmetlen kérdést megoldja azzal, ha fiát egy másik gimnáziumba iratja be.

A pályaválasztás kérdése a mi tanítványaink átlagánál az érettségi vizsgálat elvégzése után merül fel egész komolyságában, minden vonatkozásában.

Mai csonkaországunkban, a súlyos gazdasági viszonyok között többszörösen érezzük, hogy e kérdésben a szellemi-erkölcsi tényezők mellett majdnem döntőleg esik latba a pusztító lét, a megélhetés szempontja. Ebben az iskola keveset tehet. De mint erkölcsi intézmény, amely az eszmények kultúrájában neveli tanítványait, mint szerzetesiskola, mely a materiális természetű kérdések mögött is az erkölcsi szempontokat keresi és hangsúlyozza, nyomatékosan állást foglal a mellett, hogy az érettségit tett tanuló pályaválasztásában mindenek előtt a jellem, tehetség, hivatás- és tárgy szeretet, magasabb társadalmi és nemzeti, tehát erkölcsi szempontok érvényesüljenek. Az érettségi bizonyítvány nem jelenti azt, hogy a tanulónak okvetlenül tudományos pályára kell mennie s nem maradhat meg a köz nagy hasznára, esetleg addigi szerényebb társadalmi körében, de bármire szánja el magát, a pályaválasztást ő is, szülei is tegyék lelkiismereti kérdéssé. Ne csábítsa el magát a könnyű megélhetés csalogó varázsától az, akit kemény munkában edzett az iskola; ne legyen a múlt viszonyok bábja az, aki férfi akar lenni. Mindenki kapott több-kevesebb talentumot, számadással tartozik érte.

Az iskola tanácsát kell, hogy kövesse a szülők gondos előkészítése, hogy a tanuló a pályaválasztás elhatározó lépését megtehesse. A szülők ezen munkájának segítésére közöljük azokat a gondolatokat, amelyeket Misángyi Vilmos műegyetemi tanár úr a május hó 4-én tartott szülői értekezleten fejtett ki.

A pályaválasztás kérdését gyakorlati oldaláról világította meg mint szülő, mint műegyetemi tanár és mint gépészmérnök. — Erről voltaképpen kétszer lehet szólni. Először érettségi után annak eldöntése végett, hogy az ifjú menjen-e egyetemre s ha igen, minő diploma elnyerésére törekedjék; másodsor az oklevél megszerzése után, mikor már azt kell megállapítani, hogy az ifjú milyen irányban specializálódjék, hol keresse fel működési területét.

Tanácsos már az első pályaválasztásnál előrelátóan a másodikra is gondolni, mert sokan azt hiszik, hogy a diploma biztos kenyeret jelent. A valóság ezzel szemben az, hogy csak a kiválóak boldogulnak és sokszor azok is nehezen. Hiba volna tehát a pályaválasztás kérdését gyakorlatilag úgy intézni el, hogy az ifjút arra a pályára tereljük, amelyiken sokat lehet keresni, ahol nagy jövedelemre lehet számítani. E helyett ki-ki menjen arra a pályára, amelyen hazájának és embertársainak legtöbb hasznára lehet, a mellett, hogy azon örömmel és kedvvel működik. Vagyis az ifjú arra a pályára menjen, amelyikre hivatottságot érez.

A hivatottság felismerése sokszor igen nehéz, de a feladat könnyebben oldható meg, ha vizsgálat tárgyává tesszük, hogy minő tulajdonságok tesznek valakit egy bizonyos pályára alkalmassá. Ezért rokonok, ismerősök s a taná-

rok körében érdeklődni kell egyrészt az iránt, hogy egy valamely pálya miféle képességeket tesz kívánatossá, másrészt puhatolódzni kell az ifjúnál az iránt, hogy e tulajdonságok megvannak-e nála s ha igen, kielégítő mértékben-e.

Annai bizonyos, hogy egyetemre, műegyetemre, általában tudományos pályára szegény fiú csak akkor menjen, ha kitűnő tanuló, mert nincs annál keservebb élet, mint aminőn egy szegény fiú küzdi át magát, amidőn 4—5 év helyett 8—10 év alatt jut el számos pótvizsgán és ismétlő szigorlaton keresztül a diplomához, amely még biztos kenyeret nem mindig jelent. Más a jó tanulóknak esete, kik ösztöndíjakra támaszkodhatnak s a boldogulás vágyától serkentve rendszeren szép eredményeket érnek el.

Annak illusztrálására pedig, hogy minő képességek tesznek valakit alkalmassá pl. a mérnöki pályára, felsorolja mindazokat a követelményeket, melyek a műegyetemre törekvő ifjaktól megkívántatnak :

1. A matematika szeretete, 2. élénk fantázia (ábrázoló geometria), 3. a természettudományok iránti vonzalom; nevezetesen : *a*) a természetrajz, ásványtan, növénytan és állattan ; *b*) a fizika, matematika, hőtan, fénytán, villamosság ; *c*) a chemia ; *d*) és a földrajz szeretete ; 4. fejlett technikai érzék, 5. rajzoló készség, 6. kezűgyesség műszerek, mérőeszközök kezeléséhez ; 7. munkaszeretet, szorgalom, kitartás ; 8. jó érzékszervek, egészséges szervezet ; 9. gazdasági érzék pénz, erő, energia, anyag és idő gazdálkodásához ; 10. nyelvek ismerete.

E kívánalmak között sok van, amelyek más pályán is nagy fontossággal bírnak, ugyanazért jól átgondolandó és példákkal világítandó meg, hogy az ilyen és hasonló követelmények miért és minő mértékben szükségesek.

Ezekről a követelményekről tájékoztatta a felsőosztályos tanulókat és szülőket az az előadásorozat, amelyet a legilletékesebb szakferfiak tartottak iskolánkban az 1927—28. tanévben a Budapesti Piarista Diákszövetség rendezésében.

12. Egészségügyi állapot, testnevelés. A tanári testület és az ifjúság egészségi állapota kielégítő volt. Belyis Antal tanárt helyettesítettük két hónapig. Óráinak egy részét Bontó József c. igazgató, nyugalmazott rendtársunk vállalta önként, az iskola szeretetéből. Kollegiális jóságát e helyen is hálásan köszönjük.

Uhl Gyula dr. egészségktanár és iskolaorvos két alkalommal vizsgálta meg az egész ifjúságot. Úgy találta, hogy sem trachoma, sem trachomaganus eset nem fordult elő. Az orrvizsgálat 3 orrmandulát állapított meg, a fülvizsgálatnál semmiféle rendellenességet nem talált. Több tanulónál észlelte a garatmandulák túltengését. A III—V. osztályú tanulók fogazata kevésbé jó. Tuberkulotikus eset nincsen.

A testnevelési órákat a téli időben modern felszerelésű tornacsarnokunkban, ősszel és tavasszal kedvező időben az udvaron tartottuk meg. A harmadik testnevelési órát az osztályok nagy száma miatt délután tartottuk játékkal kapcsolatosan. A testnevelést szolgálták a környékre rendezett gyakori félnapos kirándulások is.

A tanulók legnagyobb része szereti a testedzést, kedvvel műveli a sport több ágát, amint ez a sportkőről szóló beszámoló adataiból is kitűnik. Túl-

zásokra a sok verseny rendezése teszi hajlamosokká a fiúkat, akiknek egészséges testedzését fontosabbnak tartjuk a versenyeknél.

13. Tanulmányi előmenetel. Az I—VI. osztályokban az 1926. évi, a VII—VIII. osztályokban a régi tantervben megállapított anyagot tanítottuk az Utasítások és a módszeres értekezleteken megállapított elvek szerint. A megállapított kereteken belül a tanítandó anyag mennyiségében állandó figyelemmel voltunk a túlterhelés veszedelmének elkerülésére. Az ifjúságnak dolgoznia kell, módszeres eljárásainkkal munkájában irányítjuk, de a maga komoly iskolai és házi munkája nélkül kötelességének nem felelhet meg. Túlterhelési jelenséggel ebben az évben olyan tanulóknál talákoztunk, akiknek túlzott ambíciója nem volt arányban a szerényebb tehetséggel.

Aadtunk alkalmat a felsősztályosoknak a speciális hajlamok, tehetségek érvényesítésére az önképzőkör egyes szakosztályaiban. Önként megnyilatkozó tudásvágy kielégítésére tartott Balanyi György dr. tanártársunk a VII. A. osztály tanulóinak szociológiai előadássorozatot.

A tanítás munkájának eredményét, amennyiben számokkal kifejezhető, jelzik ezek az adatok: 695 osztályozott tanuló közül jelesrendű 117 (17%), jórendű 246 (35%), elégségesrendű 284 (41%), elégtelen 48 (7%), ezek közül javíthat 39 (5·6%).

14. Tanulmányi versenyek. A középiskolai tanulmányi versenyeken a szépirodalomból első helyen nyert dícséretet Szabó Zoltán VIII. B. o. t.

15. Tanulmányi kirándulások. Ismeretszerzés vagy nemes szórakozás céljából ifjúságunk az év folyamán több kiránduláson vett részt. A tanulmányi kirándulásokat a vezetőtanárok megfelelően előkészítették, a történelmi helyeken a tanulók hazafias ünnepélyt rendeztek.

Nagyobb kirándulások voltak:

1. Intézetünk 45 tanulója Bartha György dr. és Para Imre dr. tanárok vezetésével Nyugat-Magyarországra rendezett kirándulást. Máj. 16-án reggel indultak el Budapestről. Győrben útjukat megszakították, hogy a várost körülsétálják és nevezetességeit megtekintsék. Maros Cirjék győri bencés tanár úr volt egész győri tartózkodásuk ideje alatt szíves és kedves kalauzuk, akinek ezért e helyen is hálás köszönetet mondunk. Megnézték a szép városházát, a bencések felügyelete alatt álló gazdag régiségtani múzeumot, a püspökvárat, templomokat, a szigetet, régi loggiás építkezésű házakat stb. Délután 5 órakor folytatták tovább útjukat és a Kis-Alföld gazdag mezőin keresztül utazva, estére Sopronba érkeztek. Másnap, máj. 17-én délelőtt, a «Civitas fidelissima» rendkívül érdekes látnivalóiban gyönyörködtek. Megnézték az ú. n. város- vagy tüztornyot, melynek alapja még az Árpádok idejéből való, patinás rézkupolája pedig 1676-ból; a régi Városháztér középkori díszes kapuzatú házait, boltozatos kapualjakkal, loggiás és árkádos udvarokkal, szabad lépcsőkkel és függőkertekkel; Mátyás király házát, mely ma a Stornocsalád tulajdona, a művész nagyértékű gyűjteményével: renaissance- és barokk-bútorokkal, különböző korú festményekkel, iparművészeti és régészeti tárgyakkal; a gót építészetnek XIII. sz.-beli nevezetes emlékét, a bencések templomát vagy az ú. n. kecske-templomot, királykoronázások és országgyűlések egykori színhelyét, Kapisztrán János szószékével; az orsolyiták terén

a szép gótikus templomot és zárdát, a mestermű víztartó medencével, a régészeti és néprajzi gyűjteményben igen gazdag és érdekes városi múzeumot és még sok más egyebet, miket helyszüke miatt itt fel nem sorolhatunk. Délután autóbusszal a Nagy-Tómalomhoz rándultak ki, ahonnan gyalog sétáltak át szép erdei úton az 1628 óta üzemben levő fertő-rákosi kőfejtőhöz, mely igazán ritka és a maga nemében páratlan látványossággal szolgált. Innen a Tómalomhoz visszatérve, csónakázással és játékkal töltötték el estig az időt. Máj. 18-án, vasárnap, a domonkosok templomában hallgatott szentmise után Sopron környékének legmagasabb pontjára, a 396 m magas Károlymagaslatra rándultak ki, amelynek kilátótornyáról feledhetetlen kép bontakozott ki a körben fekvő Rozália, Schneeberg, Rax, Wechsel, Lajta-hegységre és a Fertőtóra. Ebéd után tovább utaztak Nagycenkre. Itt meghatódott lélekkel vonultak be a Széchenyi-család sírboltjába, hogy a nagy Széchenyi István koporsója előtt buzgón imádkozzanak hazánk sorsának jobbraforduláért. Majd a templom-téren álló Széchenyi-szobor előtt lelkes ünnepséget rendeztek, melynek szereplői Semsei Róbert és Bertha Kelemen VI. A. és Kurucz Pál III. B. o. t. voltak. Ezután átsétáltak az ősi parkba, megnézték a régi katélyt, a híres hársfasor-sétányt, a továbbutazásig rendelkezésre álló időt pedig kellemes szórakozásokkal töltötték el. Estére következő állomáshelyükre, Szombathelyre érkeztek meg. Máj 19-én délelőtt bejárták a várost és megtekintették annak érdekesebb látnivalóit (székesegyház, püspöki palota, ferenc-rendiek temploma, az új kórház, szobrok, parkok, városi múzeum stb.), délután pedig Kőszegre utaztak át. A kies fekvésű, csinos, tiszta városka nagyon kedvező hatást keltett kirándulóinkban. Megnézték az új-gót izlésben épült szép plébánia-templomot, az 1712. évi pestis emlékére emelt Szentháromság-szobrát, a domonkos-rendi apácák épületsorozatát, a mai Várköz vonala által körülfogott Belvárost ; a ma is fennálló nagybátyatoronynál, az ú. n. öreg Zwingernél a hős Jurisich emlékezetére hazafias ünnepséget rendeztek, amelyen Engel István és Hám Tibor VI. A. o. tanulók szerepeltek szép beszéddel, illetve szavalattal. Majd Kőszeg legértékesebb régi műemlékében, a Szent Jakab- vagy német templomban gyönyörködtek ; barokk-izlésű főhomlokzatának betűcímere a piaristák emlékét őrizte meg. Sírboltjában nyugszik Jurisich Miklós gyermekeivel, továbbá Széchy Mária, a «murányi Vénus». A katonai nevelőintézet híres szép parkjába sajnos, nem engedték be kirándulóinkat az intézetben fellépett járványos betegség miatt. A város nevezetességeinek megtekintése után Kőszeg környékén az Óház nevű magaslatot (609 m) közelítették meg, hol a remek kilátás egészen felfrissítette a kissé kifáradt társaságot. Este búcsút vettek Kőszegtől, másnap, máj. 20-án reggel pedig Szombathelytől is, hogy Celldömölkön át, a Bakonyon keresztül Veszprémbe utazzanak. Ide délben érkeztek meg. Nyári István veszprémi piarista tanár szíves kalauzálása mellett megnézték az új városi múzeumot és a város egyéb érdekességeit, bejárták a várat, élvezték az eléjük táruló pompás panorámát. Veszprémből már hazafelé indultak ; sok szép emlékekkel gazdagodva valamennyien egészségesen érkeztek vissza estére Budapestre.

2. A nemzeti öntudat erősödésének, a nemzeti önmegebecsülés tudatosabbá tételének s a szélesebb látókör megszerzésének céljából intézetünk

régi hagyományait felújítva a tanév folyamán külföldi kirándulást is rendezett. A IV—VII. osztályú tanulók közül 24 tanuló Kozáky István és Sótornyai István tanárok vezetésével május hó 15—21-ig ausztriai tanulmányi kiránduláson vett részt, melynek főbb állomásai Szombathely, Graz, Semmering és Wien voltak. Szombathelyen a régi Sabaria nyomait csak a múzeumban találtuk meg, amelynek különös érdekessége a vasmegyei néprajzi osztály. Maga a város a rendezett külsejű, tiszta, modern építkezésű vidéki városok mintaképe. Barokkstílusú székesegyháza hatalmas dimenzióival ragadja meg a szemlélő figyelmét. Itt a barokk festészet Magyarországon eléggé ismert mesterének, Maulpertschnek freskóival ismerkedtünk meg, akinek remek alkotásait a bécsi piarista templomban is megcsodáltuk. A püspöki irodavezető szíves előzékenysége folytán végigjárhattuk a püspöki palotának az iparművészet remekeivel bővelkedő immár történelmi nevezetességű termeit.

Felejthetetlen élményekkel gazdagodtunk Grazban is. Az út fáradalmait feledve szemléltük megérkezésünk estjén a katonaság impozáns fáklyás menetét. A város régi része szűk utcáival, renaissance épületeivel merő ellentétben áll az új város modern épületeivel, tágas utcáival és parkirozott tereivel. Köztük az ellentétet a világvárosokra emlékeztető nagy forgalom egyenlíti ki. De ebben a zajos, törtető világban is otthonosan érezhettük magunkat, mert lépten-nyomon előzékenységgel és vendégszeretettel talákoztunk. A város nevezetességei közül ki kell emelnünk a Joanneumot, melyben a stájer nép iparművészetének remekait szemlélhettük. Történelmi nevezetességei között találtuk Báthory Zsigmond erdélyi fejedelem hordszékét. A maga nemében páratlan látványt nyújtott a Landeszeughaus, amelynek 28.000 darabot számláló fegyvergyűjteményében nemcsak a puszkaporos fegyverek fejlődési fokozatait, hanem a középkori lovagvilág páncéltöltözeteit is megismertük. Középületei közül megtekintettük a késői gót stílusú dómot, a renaissance stílusú Landhaus-t és a barokk Mausoleumot. Gazdag benyomásainkat változatossá tette a harangjáték meghallgatása, a város egykori erődjének, a Schlossberg-nek megmászása és hilmteichi kirándulásunk.

Változatos alpesi tájakon, a Mura és Mürz völgyén át érkeztünk Semmeringre. Az 1300 m magas Pinkenkogelen a természet szépségeiben gyönyörködtünk: előttünk fenyőerdővel borított hegyoldalak jellegzetes alpesi házakkal, minden kényelmet kielégítő üdülőtelepekkel, a háttérben hóborította hegyormok.

A természet minden akadályát legyőző emberi elme hatalmas alkotásán, a meredek hegyszakadékokat áthidaló viaduktokon, sziklába vágott alagutakon át röpített bennünket a vonat az egykori császárvárosba.

Wien a Habsburgok egykori nagyhatalmának épületekbe jegecesedett kifejezője. Ami nagyot, ami szépet, ami értékeset láttunk, az mind a külső pompa emelésére semmi áldozatot nem kímélő, bőkezű császárok kezdeményezésére olyan hatalmas szellemű művészek alkotásai, mint amilyen világhírű építész pl. Fischer von Erlach. A Stephansdom, Votivkirche, Karlskirche, Burg, Nationalbibliothek, az egyetem, a képtár, a múzeumok, a magyar szempontból is történelmi nevezetességű kincstár, a kapucinusok

császári sírboltja, a schönbrunni kastély s az ezt övező versailles-i mintára rendezett park, a hatalmas terek a császárok, a tudomány és művészet halhatatlanjainak szobraival, filmszerűen pergették le előttünk egy letűnt nagyhatalom hajdani dicsőségét. A történelmi élmények sokszínűségét tarkította a Dianabad pompás hullámuszodája és a Prater változatos világa.

Tapasztalatokban gazdag, kellemes, egészségileg kielégítő kirándulásunkat egynapos hajóúttal fejeztük be. Dévény, Pozsony, Komárom régi dicsőségünket elevenítette fel, de erősítette a jelen fájalmát, a jövőbe vetett bizalmunkat is.

3. Ezekén kívül több kisebb kiránduláson vettek részt tanítványaink. Felkeresték az ország-zászlót és irredenta-szobrokat (I. A.), többször jártak a Nemzeti Múzeum egyes osztályaiban (I. B., III. B.), voltak a Közlekedésügyi, Iparművészeti, Mezőgazdasági Múzeumban (I. B., II. A.), az Állatkertben (I. B.), az Árumintavásáron (III. B., V. A., V. B.). A III. B. oszt. a Történelmi képcsarnokot és Vörösmarty-szobát, a VII. A. és VII. B. oszt. a Műegytemet tekintette meg. Aquincumba a II. B., Máriabesnyőre az I. A., Visegrádra az I. B., II. A., II. B., Drégelyre a III. B., IV. B., Esztergomba a VII. B. oszt. tanulóit vittük el.

Minden kirándulás kellő tanári felügyelet mellett ment végbe, tanítványaink az egyes helyeken szakszerű magyarázatot nyertek, a történelmi helyeken hazafias ünnepet rendeztek.

16. Iskolánk és volt tanítványaink. Volt tanítványaink ebben az esztendőben is szeretettel keresték föl az Alma Matert részben mint az itt székelő Budapesti Piarista Diákszövetség tagjai, részben érettségi találkozó alkalmával. A Diákszövetség megható figyelemmel, megértő szeretettel kísérte iskolai életünk minden mozzanatát. Küldöttségileg képviseltette magát ünnepélyeinken, kegyeletes megemlékezéseinken. Az évzáró ünnepélyen Lovrich István dr. kormányfőtanácsos úr mondott lelkes beszédet abiturien-seinkhez.

A Szövetség ez évben is értékes könyvjutalommal tüntetett ki a VIII. A. és B. osztályokból egy-egy olyan tanulót, akik nyolc éven át voltak példás viseletű s jeles előmenetelű tanítványaink. Ezt a jutalmat kapták Schandl Károly és Zsitvay Leó jelesen érettségizett tanulóink.

Igaz tiszteletről, a piarista iskolához való őszinte ragaszkodásról tettek tanúságot azok a tanítványaink, akik érettségi találkozóra jöttek össze. Az ilyen találkozók alkalmával öreg diákjaink ifjúsági kápolnánkban adnak hálát a Mindenhatónak, hogy az élet nehéz küzdelmeiben engedte megélniök 10—50 éves fordulóját annak, hogy középiskolai tanulmányaikat befejezték. Azután felkeresik az intézet igazgatóját, volt tanáraikat, hogy nekik is kifejezzék hálájukat, köszönetüket. Hogy ezt milyen bensőséggel teszik, annak példájául ideiktatjuk Perczel György dr. kormányfőtanácsos, Beszkár-igazgató úrnak a 35 éves találkozáson mondott beszédét :

«Méltóságos és Főtisztelendő Uraink !

Hét lustrum telt el azóta, hogy a gimnázium küszöbén, mint érett fiatal emberek, boldogan léptünk ki a nagyvilágba. Tekintetünk előre, a rózsásnak látszó jövőbe volt szegezve és az élet előttünk feltárult kapujában

a felszabadulás, az önállóság, a függetlenség mámora fogott el bennünket ; bizony nem sokat gondoltunk arra az útravalóra, amivel a jó piarista atyák elláttak bennünket.

Ma visszanezünk a multba és szemünk — egy emberöltő küzdelmein, sikerein és csalódásain, örömein és keservein átsuhanva — szeretettel pihen meg azon az intézeten, amelyben értelmünket, lelkünket 8 esztendőn keresztül táplálták, formálták, pallérozták és ezzel jövőnk boldogulásunk alapjait lefektették. Ma az élet iskolájában megélestedt látással tudjuk csak igazán értékelni azt a szellemi fegyverzetet, amiben ennek az iskolának megszentelt falai közül az életbe kiléptünk. Magunkkal hoztuk az értelem fegyvereit : a tudás kincseit. És a lélek két főerősségét : az istenfélelmet és a hazaszeretetet. 35 év küzdelmei közt ez a két érzés adott nekünk erőt, hogy az élet csapásai alatt össze ne roskadjunk, a hazánkat ért katasztrófán kétségbe ne essünk, szívünkben el ne csüggedjünk.

Amint a világuörben az időszakos üstökösök és csillagrajok napjuk vonzóerejének köréből ki nem lépnek és szertelen pályájuk legtávolabbi pontjáról is visszatérnek közelébe, — úgy a piarista diákok is, bármily messzire röpítse is őket sorsuk, és legyenek ők fénylő üstökösök vagy apró kozmikus porszemek az emberi társadalomban : lustrumaik periódusában visszavisszatérnek lelki és szellemi fejlődésük kútforrásához, a kegyestanítórendnek tiszteletreméltó, melegt és szeretetet árasztó iskolájához.

Mi is eljöttünk Calansanzi Szent József magvetőiehez, hogy felújítsuk a szeretet munkájának emlékeit és lerójuk mélységes hálánk és köszönetünk adóját.

Örömünk határtalan, hogy ezt szemtől-szembe tehetjük meg kedves volt tanárainkkal, Bartos Józseffel és Körössy Albinnal. Midőn iskolánkra és a magyar kegyestanítórendre Isten áldását kérjük, könyörgünk a Mindenhatóhoz, hogy szeretett volt tanárainkat mindnyájunk igaz öröme, jó egészségben, még számos lustrumon át éltesse !»

Az Alma Mater szeretettel köszönti fiait. Van ezeknek a találkozásoknak sok érzelmi motívuma, de túl ezeken úgy fogjuk föl, hogy a legnagyobb indíték annak a felismerése, hogy amit itt vallásról, hazáról, erkölcsről, kötelességről, munkáról tanultak, amit mint eszményt eléjük tűztek, azokat valóságnak ismerték fel az életben s amikor ide visszajönnek, nem a régi igazságokat hallják újra, hanem a mindenkorra érvényes eszmények újra és újra való meghallgatásában élük át ifjúságukat. Egy keleti mondás azt tartja, hogy a sas a napba nézhet s új erőre kap. Az öreg diák eszményeinek napja az Alma Mater, valahányszor visszatér hozzá, érzi az írás szavainak igazságát : renovabitur, ut aquilae inventus mea. Ezt a renovatiót, ezt az örök renaissanceot kívánja az Alma Mater szeretettel idősebb fiainak.

A jelen iskolai évben a következő volt tanítványaink keresték fel iskolánkat :

45 éves érettségi találkozóra jöttek össze június 15-én : Barczen Gyula ny. székesfővárosi tanácsnok, Degré Miklós dr., a budapesti kir. Itélőtábla elnöke, Déry József dr., kir. ítélőtáblai bíró, Dudich Andor m. kir. kormányfőtanácsos, festőművész, Kondor Aladár dr., ny. kir. ítélőtáblai bíró, Küzdi

Aurél ciszt. házfőnök, a rend hittud. és tanárképző int. igazgatója, Lovrich István dr., m. kir. kormányfőtanácsos, ügyvéd, Lovrich József dr., m. kir. kormányfőtanácsos, egyetemi tanár, Nagy Aladár, az Első Magyar Rézvényserfőzde aligazgatója, Oswald István dr., a m. kir. Kúria másodelnöke, Pihoffer Nándor ny. postahivatali igazgató, Rottenbiller Fülöp dr., m. kir. igazságügymin. h. államtitkár, Schölnaszt Ödön ny. MÁV. főfelügyelő, Steiner Gyula dr., O. T. I. vezető orvosa, Szandház Ferenc ny. főszolgabíró, lapszerkesztő, Szegfy Mátvás ny. m. kir. posta és táv. igazgató, Teleszky János dr., v. b. t. t., ny. m. kir. pénzügyminiszter, az Első Magy. Ált. Biztosító Társaság elnöke, Záborszky István dr., m. kir. ig. min. h. államtitkár.

35 éves érettségi találkozóra jöttek össze június 19-én: Bérczi Róbert postatakarékpénztári főtanácsos, Bittó Dénes földbirtokos, Bukovszky Nándor min. tanácsos, gr. Csekonics Iván ny. rk. követ, Egerváry Gyula pénzügyi főtanácsos, Entz Béla egyet. tanár, Forgó Henrik közs. főjegyző, Friedreich Endre kegyesrendi tanár, Gräfl Ödön takarékpénztári jogügyi előadó, Horváth Jenő min. tanácsos, Jakabffy Zoltán min. tanácsos, Perczel György, a Beszkár jogügyi igazgatója, Pongrácz Alajos, a Ferenc József nevelőintézet főigazgatója, Rákosy Lajos földbirtokos, Rick Béla gazdasági tanácsos, Tahy István földbirtokos, Tóth Gyula rendőrorvos, gr. Wenckheim József földbirtokos, Zimányi Dániel gimn. tanár.

30 éves érettségi találkozóra jöttek össze június 14-én: Aulich Ferenc ny. főszámtanácsos, Bontó József dr. MÁV. főfelügyelő, Dániel Dezső dr. MÁV. főfelügyelő, Egressy Árpád dr. belügymin. osztálytanácsos, Fábry Géza dr. takarékpénztári ügyész, Frideczky József gimn. tanár, Járdek Elemér szföv. s. hiv. igazgató, Karikás Mihály dr. pénzügymin. o. tanácsos, Kolbinger János dr. rendőrfőorvos, Kovách Gyula dr. cégvezető, Kresz Géza hegedűművész, Lakatos Géza dr. orsz. munk. bizt. titkár, báró Majthényi József dr. földbirtokos, Michál Jenő szföv. főjegyző, Molnár Árpád dr. min. titkár, Paczolay Zoltán dr. vármegyei főügyész, Posztóczky Károly földbirtokos, Radocza Tibor dr. igazgató, Rónay Kázmér festőművész, báró Vécsey Aurél c. kanonok, Wagner József dr. egyetemi lektor, Zitterbarth István uradalmi főintéző, Hatvany-Deutsch Ferenc festőművész.

25 éves érettségi találkozóra jöttek össze június 14-én: Vitéz Barcy Gábor gyárigazgató, Biber Miklós állatorvos, Eckhardt Tibor ny. min. tanácsos, Erdély Henrik dr. ügyvéd, Földváry Imre dr. tanácsjegyző, Garam Jenő dr. vasúti főtitkár, Gál István műszaki tanácsos, Gervay Mihály Társadalombizt. aligazgató, Hegedüs Kálmán forg. adóellenőr, Hellenbronth Kálmán uradalmi intéző, Jakab Lajos rendőrfőtanácsos, Jonsescu György postatanácsos, Karlovitz Miklós dr. tan. fogalmazó, Kollerich Gyula, Komarnicki Román dr. ügyvéd, Kun László min. titkár, Lengyel Ervin oszt. tanácsos, Müller József Leo gyáros, Nagy Ferenc dr. osztálytanácsos, Nyáray László dr. orvos, Pongrácz Sándor múzeumi őr, Prokopp Sándor tanácsjegyző, Rubner György r.-t. igazgató, Sacelláry György banktisztviselő, Schrodtt István gépészmérnök, Staud Gábor földbirtokos, Vancsó Béla gépészmérnök, Vétesy Ferenc főszolgabíró, Vigyázó Géza dr. tanácsi főjegyző, Ziellinski Tibor tanácsjegyző, Urs Nándor rendőrfőtanácsos, Mádi Kovács

Ferenc dr. orvos, Gyurkovics Gyula O. T. I. tisztviselő, Várady Kálmán banktisztviselő.

10 éves érettségi találkozóra jöttek össze június 22-én : Berdin Kálmán dr., Domanovszky Ákos dr., Erdélyi Miksa dr., ifj. Kendi Finály István, Fischer István dr., Forgács Tivadar, Hönig Béla, Hoffenreich Lajos, Ivanich Ferenc, ifj. Juhász Pál dr., Klimes Károly dr., Kunffy Zoltán dr., Lehoczky Tivadar dr., Matkovics Viktor, Menyhárt Pál, Páskuj József dr., Pethes Béla dr., Réta Sándor dr., Schön István dr., Szabó Ferenc, ifj. Szmertnik István dr., Szűsz Ferenc dr., Vastagh László, Tóth Dezső, Vámos László dr., Vincze István, Wimmer Imre dr., Zilahy Miklós dr., Zoltán Béla.

17. **Jutalmazások, adományok.** I. A) *Ösztöndíjak:* Régi ösztöndíjaink közül a néhai kémendi br. Szalay Albert emlékére tett ösztöndíjalapítvány kamatai fejében Berzeviczy Albert v. b. t. t., a Magyar Tudományos Akadémia elnöke Őexcellenciája 400 P-t adományozott. Ezt az összeget az alapítólevél értelmében Takács István VI. A. o. t. kapta.

A néhai dr. hámori Biró Pálné, született Weiss Mária jutalomalapítvány 360 P kamatát Geréb Tibor VIII. B. o. t. kapta.

Néhai Zerkowitz Oszkár emlékére tett alapítvány ez évi 160 P kamatát Doškár Ferenc VIII. A. o. t. kapta.

A Bartos József nevére tett gróf Károlyi Imre-alapítvány 277·98 P kamatát Jelinek Győző VII. A. o. t. kapta.

A Szolgyémy János nevére tett Éber Antal-alapítvány 184·48 P kamatát Giel János VII. B. o. t. kapta.

A Lóky Béla-alapítvány 101·72 kamatát Bertha Kelemen VI. A. o. t. kapta.

A Spett Ferenc-alapítvány 200 P kamatát Musztetz Miklós VIII. B. o. t. kapta.

A Dragos Károly-alapítvány 60 P kamatát Bakó György VIII. B. o. t. kapta.

A közszolgálati alkalmazottak gyermekeinek tanulmányi ösztöndíját (à 400 P) a következő tanulók élvezik : Holczinger István VIII. B., Kindlovics Pál VIII. A., Botka Pál, Budó Ágoston, Valló József VII. A. és Jalsovszky György V. A. o. t.

B) *Jutalmak:* a Budapesti Piarista Diákszövetség könyvjutalmát kapták : Schandl Károly VIII. A. és Zsitvay Leo VIII. B. o. t., akik nyolc éven át voltak példás viseletű és jeles előmenetelű tanulóink.

Pénzjutalomban részesültek : 30—30 P-t kaptak Baumgarten Jenő V. A., Szercsényi Győző V. B. o. t. 20 P-t kapott Dudutz Károly IV. A. o. t. 10—10 P-t : Halász Iván I. A., Szantál Sándor I. B., Szeliczki Dezső II. A., Petróczky Károly II. B., Pavelka György III. A., Saláta Kálmán III. B., Halász József IV. B., Pethő Zoltán V. A., Nagele Béla V. B., Balogh Lajos VI. A., Réczey Jenő VI. B., Lakatos Géza VII. A., Tas Tibor VII. B., Hoffmann Géza VIII. A. és Kemény István VIII. B. o. t.

A jutalmazásokhoz hozzájárultak : Balázs Endre ny. képezdei igazgató úr 160 P. Virágh Gyuláné úrnő, br. Manndorf Béla úr 30—30 P. Weiner Adolf úr 10 P. A kiadott pénzjutalom összege : 4374·18 P. N. N., N. N. több

kötet könyvet adományozott, amelyet ifjúsági köreinkben osztottunk szét. Uhl Gyula dr. úr Böszörményi Miklós VII. B. o. t. jutalmazta könyvvvel.

A takarékoság szellemének fejlesztésére kellő előkészítés után minden osztályban dolgozatokat irattunk. Ezek közül a dolgozatok közül az alsó négy osztályban a két-két legjobbat 10—10 P-vel, az V—VIII. osztályban osztályonként egy legjobbat 30—30 P-vel jutalmazott a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület. Ezt a jutalmat megnyerték: Fenicz György, Metzger Ernő I. A., Földy István, Máj Vilmos I. B., Bukovszky Gábor, Szeliczky Dezső II. A., Kovács Pál, Schiller Ottó II. B., Antók József, Franzl József III. A., Heinrich Frigyes, Saláta Kálmán III. B., Kalicza László, Sánta Károly IV. A., Benárd Aurél, Schwab Lajos IV. B., Misángyi Árpád V. A., Apor István báró V. B., Semtei Róbert VI. A., Rádi Zoltán VI. B., Letenóczky Ferenc VII. A., Lupkovics Miklós VII. B., Hoffmann Géza VIII. A. és Geréb Tibor VIII. B. o. t.

Az Országos Takarékosági Propaganda Bizottság rajzpályázatán is résztvettek tanulóink. Itt Furtkovits Zoltán III. A., Mattyasovszky Tamás II. B. és Zimburg Iván II. A. o. t. 10—10 P jutalmat kapott. A Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület nemes adományáért ezúton is köszönetet mondunk.

II. *Intézeti műalkotások költségeire és az iskola céljaira adakoztak*: N. N. 500 P, N. N. 500 P, Blieszner Pál úr 150 P, Rónay Miklós úr 100 P, Magyar Orsz. Központi Takarékpénztár 60 P, özv. gr. Woracziczky Jánosné úrnő 50 P.

Összes jötevőink fogadják az intézet és a jutalmazott tanulók hálás köszönetét!

III. HATÓSÁGOK.

Gimnáziumunk fenntartója : a Magyar Kegyesitanítórend. A rend főnöke: **Sebes Ferenc dr.**, az országgyűlés felsőházának tagja.

Iskoláink a Vallás- és Közoktatásügyi m. kir. Miniszter Úr vezetése alatt áll. Vallás- és Közoktatásügyi m. kir. Miniszter : **gróf Klebelsberg Kuno dr.** Államtitkár : **Kornis Gyula dr.** kegyestanítórendi áldozópap, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. A minisztérium középiskolai ügyosztályának főnöke : **Vajdinger Gyula dr.** miniszteri tanácsos.

A budapesti tankerület királyi főigazgatója : **Pintér Jenő dr.**, a Magyar Tudományos Akadémia, Szent István Akadémia, Kisfaludy-Társaság és Petőfi-Társaság tagja.

IV. A TANÁRI TESTÜLET MŰKÖDÉSI KÖRE.

a) Igazgató :

Kispartí János dr. kegyestanítórendi áldozópap. Szaktárgyai a magyar és latin nyelv s irodalom és a filozófia. Tanította a filozófiát a VIII. B. oszt.-ban, heti 3 órában. Tanári éveinek száma : 21.

b) A tanári testület nyugalmazott tagjai :

Hámos Nándor világi rendes testnevelési tanár. Szolgálati éveinek száma : 35.

Huszka József világi rendes rajztanár, c. középiskolai igazgató. Szolgálati éveinek száma : 43.

c) A tanári testület rendes tagjai :

1. **Balanyi György dr.** kegyestanítórendi áldozópap, rendfőnöki tanácsos, hitszónok, a tanári könyvtár őre. Szaktárgyai : a történelem és a földrajz. Tanította a történelmet az V. A., VI. B., VII. A. és VIII. A. oszt.-ban, heti 12 órában. Tanári éveinek száma : 20.

2. **Bartha György dr.** kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, a VI. A. oszt. főnöke. Szaktárgyai : a magyar és a latin nyelv és irodalom. Tanította a vallástant a IV. B., a magyar nyelvet a VI. A., VI. B., a latin nyelvet a VI. A. és a filozófiát a VIII. A. oszt.-ban, heti 16 órában. Tanári éveinek száma : 31.

3. **Bátori József dr.** kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, a III. A. oszt. főnöke, cserkészvezető. Szaktárgyai : a magyar és a latin nyelv és irodalom. Tanította a magyar nyelvet a III. A., VII. A., a latin nyelvet a III. A., a történelmet a III. A., az éneket a II. B. oszt.-ban, heti 17 órában. Tanári éveinek száma : 7.

4. **Belyis Antal** kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, az V. A. oszt. főnöke. Szaktárgyai : a latin és a görög nyelv és irodalom. Tanította a latin nyelvet az V. A., a görög nyelvet az V. A. és V. B. oszt.-ban, heti 18 órában. Tanári éveinek száma : 15.

5. **Dragos Károly** kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, a VII. A. oszt. főnöke, a Segítő Egyesület vezetője. Szaktárgyai : a latin és a görög nyelv és irodalom. Tanította a latin nyelvet az V. B., VII. A., a görög nyelvet a VII. A., a természetrajzot a II. A. oszt.-ban, heti 18 órában. Tanári éveinek száma : 18.

6. **Éder-Szászy László dr.** kegyestanítórendi áldozópap, rendes hittanár, hitszónok. Szaktárgya : a hittudomány. Tanította a vallástant az I. A., I. B., V. A., V. B., VI. A., VI. B., VII. A., VII. B. és (jan. 7-től) a III. A., III. B. oszt.-ban, heti 20 órában. Tanári éveinek száma : 8.

7. **Ferenczi Zoltán dr.** kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, hitszónok, a természettani szertár és a matematikai-geometriai gyűjtemény őre. Szaktárgyai : a természettan és mennyiségtan. Tanította a mennyiségtant az I. B., V. A., V. B., a természettant a III. A., III. B., a természetrajzot az I. B. oszt.-ban, heti 18 órában. Tanári éveinek száma : 10.

8. **Friedreich Endre dr.** kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár. Szaktárgyai : a latin és a görög nyelv és irodalom. Tanította a latin nyelvet a IV. B. és (jan. 7-től) a VII. B., a görög nyelvet a VII. B. oszt.-ban, heti 16 órában. Tanári éveinek száma : 31.

9. **Hatvani Ede** kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár. Szaktárgyai : a természettan és mennyiségtan. Tanította a mennyiségtant a II. A., III. A., III. B., IV. B. és (jan. 7-től) a vallástant a IV. A. oszt.-ban, heti 18 órában. Tanári éveinek száma : 30.

10. **Holló Károly** világi rendes tanár, a rajzszerter őre. Tanította a mennyiségtant a II. B., a rajzot a II. A., II. B., IV. A., IV. B., a rendkívüli rajzot a VI. A. B. és VIII. A. B. oszt.-ban, heti 16 órában. Tanári éveinek száma : 32.

11. **Huber István** világi rendes tanár. Tanította a mennyiségtant az I. A., a rajzot az I. A. I. B., III. A., III. B., a rendkívüli rajzot az V. A. B. és VII. A. B. oszt.-ban, heti 18 órában. Tanári éveinek száma : 11.

12. **Karl János dr.** kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, a természetrajzi szertár öre. Szaktárgyai : a földrajz és a természetrajz. Tanította a földrajzot az I. A., I. B., a természetrajzot a IV. A., IV. B., V. A. és V. B. oszt.-ban, heti 18 órában. Tanári éveinek száma : 15.

13. **Kiss József** kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, a III. B. oszt. főnöke, tanártestületi jegyző, tandíjkezelő, a Maywald József gyorsírókör vezetője. Szaktárgyai : a magyar és a latin nyelv és irodalom. Tanította a magyar nyelvet a III. B. és VIII. A., a latin nyelvet a III. B., a történelmet a III. B. és a természetrajzot a II. B. oszt.-ban, heti 18 órában. Tanári éveinek száma : 6.

14. **Kozáky István dr.** kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, a IV. B. oszt. főnöke, hitszónok. Szaktárgyai : a magyar és a német nyelv és irodalom. Tanította a magyar nyelvet a IV. B., a német nyelvet a III. A., IV. A., IV. B., VII. B. és az éneket az I. A. oszt.-ban, heti 18 órában. Tanári éveinek száma : 5.

15. **Kövesi Lajos** kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, a II. A. oszt. főnöke. Szaktárgyai : a magyar és a latin nyelv és irodalom. Tanította a magyar nyelvet a II. A., a latin nyelvet a II. A., VIII. B. és (jan. 7-től) a vallástant a II. A. oszt.-ban, heti 16 órában. Tanári éveinek száma : 30.

16. **Miskolezy István dr.** kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár. Szaktárgyai : a latin nyelv és irodalom és a történelem. Rendfőnöki engedéllyel állami kiküldetésben történelmi kutatások végzésére egész évben tanulmányúton volt Olaszországban. Tanári éveinek száma : 27.

17. **Német Károly** kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, a II. B. oszt. főnöke. Szaktárgyai : a magyar és a latin nyelv és irodalom. Tanította a magyar nyelvet a II. B., a latin nyelvet a II. B. és IV. A. oszt.-ban, heti 16 órában. Tanári éveinek száma : 33.

18. **Para Imre dr.** kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, hitszónok, a földrajzi szertár öre. Szaktárgyai : a földrajz és a természetrajz. Tanította a földrajzot a II. A., II. B., III. A., III. B., IV. A., IV. B., a természetrajzot a VI. A. és VI. B. oszt.-ban, heti 18 órában. Tanári éveinek száma : 24.

19. **Perényi József dr.** kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár. Szaktárgyai : a magyar és a német nyelv és irodalom. Tanította a német nyelvet a VI. B., VII. A., VIII. A. és VIII. B. oszt.-ban, heti 12 órában. Tanári éveinek száma : 36.

20. **Pesovár Ambrus** kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, az V. B. oszt. főnöke, a Segítő Egyesület vezetője. Szaktárgyai : a magyar és a német nyelv és irodalom. Tanította a magyar nyelvet az V. B., a német nyelvet a II. A., II. B., V. A., V. B. és VI. A. oszt.-ban, heti 18 órában. Tanári éveinek száma : 22.

21. **Pintér Mihály dr.** kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, a VII. B. oszt. főnöke. Szaktárgyai : a természettan, vegytan és mennyiségtan. Tanította a mennyiségtant a IV. A., VII. A., VII. B., a természettant a VII. A. és VII. B. oszt.-ban, heti 18 órában. Tanári éveinek száma : 12.

22. **Pusch Ödön dr.** kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, az I. B. oszt. főnöke, hitszónok, az ének- és zenekar vezetője, az ének- és zeneszertár öre. Szaktárgyai : a magyar és a latin nyelv és irodalom. Tanította a magyar nyelvet az I. B., V. A., a latin nyelvet az I. B., a német nyelvet a III. B. és az éneket az I. B. oszt.-ban, heti 18 órában. Tanári éveinek száma : 20.

23. **Sik Sándor dr.** kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, hitszónok, cserkészparancsnok. Szaktárgyai : a magyar és a latin nyelv és irodalom. Dec. 21-ig tanította a vallástant a II. A., III. A., III. B. és IV. A., a magyar nyelvet a VII. B. és a latin nyelvet a VII. B. oszt.-ban, heti 16 órában. Tanári éveinek száma : 20.

24. **Sótonyi István** kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, a IV. A. oszt. főnöke, hitszónok, a történelmi gyűjtemény öre. Szaktárgyai : a magyar nyelv és irodalom és a történelem. Tanította a magyar nyelvet a IV. A., a történelmet a IV. A., V. B., VI. A., VII. B., VIII. B. és az éneket a II. A. oszt.-ban, heti 18 órában. Tanári éveinek száma : 9.

25. **Stefánszky Szilárd** világi rendes testnevelési tanár, a Sportkör vezetője, a tornaszertár öre. Tanította a tornát a B. oszt.-kban, heti 16 órában. Tanári éveinek száma : 10.

26. **Szamek József dr.** kegyestanítórendi áldozópap, rendes hittanár, hitszónok, cserkészvezető. Szaktárgya : a hittudomány. Tanította : a vallástant a VIII. A. és VIII. B. oszt.-ban, heti 4 órában. Tanári éveinek száma : 6.

27. **Szomolányi József** kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, igazgatóhelyettes, az I. A. oszt. főnöke, a Vörösmarty-Önképzőkör vezetője. Szaktárgyai : a magyar és a latin nyelv és irodalom. Tanította a magyar nyelvet az I. A., VIII. B. és (jan. 7-től) a VII. B., a latin nyelvet az I. A. oszt.-ban heti 17 órában. Tanári éveinek száma : 16.

28. **Tajthy Kálmán dr.** világi helyettes testnevelési tanár. Tanította a tornát az A. oszt.-kban, heti 16 órában. Tanári éveinek száma : 1.

29. **Tóth Lajos** kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, a VIII. B. osztály főnöke. Szaktárgyai : a természettan és mennyiségtan. Tanította a mennyiségtant a VI. A., VI. B., VIII. A., VIII. B., a természettant a VIII. A. és VIII. B. oszt.-ban, heti 18 órában. Tanári éveinek száma : 20.

30. **Vézner Károly** kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, a VIII. A. oszt. főnöke, az ifjúsági könyvtár öre. Szaktárgyai : a latin és a görög nyelv és irodalom. Tanította a vallástant a II. B., a latin nyelvet a VIII. A., a görög nyelvet a VIII. A., VIII. B., a történelmet a IV. B. és a természetrajzot az I. A. oszt.-ban, heti 18 órában. Tanári éveinek száma : 16.

31. **Wagner Lajos** kegyestanítórendi áldozópap, rendes tanár, a VI. B. oszt. főnöke, a philológiai szertár öre. Szaktárgyai : a latin és a görög nyelv és irodalom. Tanította a latin nyelvet a VI. B., a görög nyelvet a VI. A. és VI. B. oszt.-ban, heti 17 órában. Tanári éveinek száma : 24.

d) Rendi gyakorló tanárjelöltek :

Bozi Ferenc, szaktárgyai : a latin nyelv és irodalom és a történelem.

Buda János, szaktárgyai : a magyar és a latin nyelv és irodalom.

Fieszl Béla, szaktárgyai : a latin és a német nyelv és irodalom.

Füves Jenő, szaktárgyai : a földrajz és a természetrajz.
Molnár Sándor, szaktárgyai : a természettan és a mennyiségtan.
Nyers Lajos, szaktárgyai : a latin nyelv és irodalom és a történelem.
Paizs József, szaktárgyai : a történelem és a földrajz.
Tasi Pál, szaktárgyai : a magyar és a latin nyelv és irodalom.

e) A rendes órarend keretén kívül tanító vallásstanárok :

Barabás István, tanította az unit. vallású tanulókat.
Havas Manó dr., tanította az izr. vallású tanulókat.
Losonezi Lajos, tanította az ev. ref. vallású tanulókat.
Orphanides Anthimos dr., tanította a gör. kel. vallású tanulókat.
Peér P. Sándor, tanította az ág. h. ev. vallású tanulókat.
Ruttkay Miklós dr., tanította a gör. kath. vallású tanulókat.

f) A rendkívüli tárgyak tanárai :

Holló Károly rendes tanár, tanította a rendkívüli rajzot.
Huber István rendes tanár, tanította a rendkívüli rajzot.
Kiss József rendes tanár, tanította a gyorsírást.
Pusch Ödön dr. rendes tanár, tanította a műéneket és zenét.
Stefánszky Szilárd rendes testnevelési tanár, tanította a vívást.
Tajthy Kálmán dr. helyettes testnevelési tanár, tanította a vívást.
Uhl Gyula dr. iskolaorvos és egészségтанár, tanította az egészségtant a VII. A. és VII. B. oszt.-ban.

g) Altisztek :

Németh Imre és Pásztor József.

Tantárgy

Sorszám	A tanár neve	I. A	I. B	II. A	II. B	III. A	III. B	IV. A
1	Kisparti János dr.							
2	Balanyi György dr.							
3	Bartha György dr.							
4	Bátori József dr.				ének 1	magy 4 lat 6 tört 3		
5	Belyis Antal							
6	Dragos Károly			term 2				
7	Éder-Szászy László dr.	vall 2	vall 2			vall 2*	vall 2*	
8	Ferenczi Zoltán dr.		mat 6 term 2			fiz 2	fiz 2	
9	Friedreich Endre dr.							
10	Hatvani Ede			mat 4		mat 4	mat 4	vall 2*
11	Holló Károly			rajz 2	mat 4 rajz 2			rajz 2
12	Huber István	mat 6 rajz 2	rajz 2			rajz 2	rajz 2	
13	Karl János dr.	földr 3	földr 3					term 4
14	Kiss József				term 2		magy 4 lat 6 tört 3	
15	Kozáky István dr.	ének 1				ném 3		ném 4
16	Kövesi Lajos			vall 2* magy 4 lat 6				
17	Német Károly				magy 4 lat 6			lat 6
18	Para Imre dr.			földr 3	földr 3	földr 2	földr 2	földr 1
19	Perényi József dr.							
20	Pesovár Ambrus			ném 3	ném 3			
21	Pintér Mihály dr.							mat 4
22	Pusch Ödön dr.		magy 5 lat 6 ének 1				ném 3	
23	Sik Sándor dr.**			vall 2		vall 2	vall 2	vall 2
24	Sótonyi István			ének 1				magy 3 tört 2
25	Stefánszky Szilárd		torna 2		torna 2		torna 2	
26	Szamek József dr.							
27	Szomolányi József	magy 5 lat 6						
28	Tajthy Kálmán dr.	torna 2		torna 2		torna 2		torna 2
29	Tóth Lajos							
30	Vézner Károly	term 2			vall 2			
31	Wagner Lajos							

* Jan. 7-től.

** Dec. 21-ig.

felosztás.

IV. B	V. A	V. B	VI. A	VI. B	VII. A	VII. B	VIII. A	VIII. B	Órák száma
								fil 3	3
	tört 3			tört 3	tört 3		tört 3		12
vall 2			magy 3 lat 5	magy 3			fil 3		16
					magy 3				17
	lat 6 gör 6	gör 6							18
		lat 6			lat 5 gör 5				18
	vall 2	vall 2	vall 2	vall 2	vall 2	vall 2			20
	mat 3	mat 3							18
lat 6						lat 5* gör 5			16
mat 4									18
rajz 2			rendkiv r 2				rendkiv r 2		16
	rendkiv r 2				rendkiv r 2				18
term 4	term 2	term 2							18
							magy 3		18
magy 3 ném 4						ném 3			18
								lat 4	16
									16
földr 1			term 3	term 3					18
				ném 3	ném 3		ném 3	ném 3	12
	ném 3	magy 3 ném 3	ném 3						18
					fiz 4 mat 3	fiz 4 mat 3			18
	magy 3								18
						magy 3 lat 5			16
		tört 3	tört 3			tört 3		tört 3	18
torna 2		torna 2		torna 2		torna 2		torna 2	16
							vall 2	vall 2	4
						magy 3*		magy 3	17
	torna 2		torna 2		torna 2		torna 2		16
			mat 3	mat 3			fiz 4 mat 2	fiz 4 mat 2	18
tört 2							lat 4 gör 4	gör 4	18
			gör 6	lat 5 gör 6					17

V. A TANÁROK HITÉLETI, IRODALMI ÉS TÁRSADALMI MUNKÁSSÁGA.

A tanári testület tagjai az iskolai munkán kívül hitéleti, társadalmi és irodalmi téren is tevékenykedtek.

Kispartí János dr. igazgató, az Országos Közoktatási Tanács előadó tanácsosa, a budapesti m. kir. Középiskolai Tanárképzőintézet igazgató-tanácsának tagja, a Magyar Középiskolai Tanárok Nemzeti Szövetségének tiszteleti tagja, a budapesti Katholikus Tanári Kör elnöke, az Országos Középiskolai Tanáregyesület és az Országos Katholikus Tanáregyesület igazgató-választmányának, a Kath. Tanáregyesület Szent Gellért Kollégiuma felügyelő-bizottságának tagja, a Váci Piarista Diákszövetség társelnöke, a Magyar Irodalomtörténeti Társaság és a Budapesti Piarista Diákszövetség választmányának tagja, a Cserkész Nagytanács tagja, a Magyar Paedagógiai Társaság, a Magyar Külügyi Társaság rendes tagja, a Magyar Népszövetségi Egyesületek Szövetségében a Tanulmányi Bizottság elnöke. A budapesti Középiskolai Tanárképzőben előadta az I. félévben a latin tanítás módszertanát, a II. félévben Szent Ágoston Confessioit magyarázta. Elnökkölt a budapesti III. k. áll. Árpád-reálgimnázium évvégi érettségi vizsgálatán. Irt paedagógiai tárgyú cikkeket. A klasszikus filológus tanárok részére rendezett nyári továbbképző tanfolyamon előadott Római filozófusok és egyházatyák címen.

Balanyí György dr. rendes tanár, rendfőnöki tanácsos, a kegyestanítórend történetirója, egyetemi magántanár, a Szent István Akadémia rendes tagja és osztálytitkára, a Kath. Középiskolai Tanáregyesület alelnöke, a Magyar Történelmi Társulat és a Magyar Középiskolai Tanárok Nemzeti Szövetségének választmányi tagja. Anima Franciscana címen kiadta összegyűjtött ferences tárgyú tanulmányait, a Szent Imre jubileumi évrendező főbizottság megbízásából megírta Magyarország történetét, mely az idejövő idegenek tájékoztatására angol, francia, német és olasz nyelven is megjelent s a Magyarország Vereckétől napjainkig c. vállalat 1. kötete számára megírta Magyarország történetét a honalapítás korától a mohácsi vészig. Előadásokat tartott az Egyesült Ker. Nemzeti Liga II. kerületi osztályában, a szombathelyi kultúregyesületben, a budapest-belvárosi harmadrendiek és a rákospalotai kath. egyházközség pápa-ünnepén, a Kath. Leányok Országos Szövetségében, a Magy. Kath. Nőegyesületek Országos Szövetségének szociális szemináriumában és a szegedi piarista diákszövetség nagybőjti előadásai során. Cikkeket és könyvismertetőket írt a Nemzeti Ujság évkönyvébe, a Kath. Szemlébe, a Századokba és a Szent Imre Emlékkönyvbe.

Bátori József dr. rendes tanár, a cserkészcsapat parancsnoka, a Magyar Cserkészszövetség Országos és I. ker. intézőbizottságának tagja, az Országos Vízicserkész Albizottság tagja, cikket írt a Jamboree-zsebkönyvbe, az angliai világ-jamboreen a magyar reprezentatív vízicserkészcsapat parancsnoka volt, a Budapesti Piarista Diákszövetség könyvtárbizottságának tagja.

Dragos Károly rendes tanár, a budapesti kir. magy. tudomány egyetemi közgazdaságtani karon a lengyel nyelv előadója.

Éder-Szászy László dr. rendes hittanár, a budapesti kir. magyar Pázmány Péter Tudomány-Egyetem bölcsélettudományi karán a keleti szeminárium tanársegédje. Az Unio Cleri pro Missionibus papi missziós egyesület Esztergom-főegyházmegyei Tanácsának tanácsos tagja és jegyzője. A kath. Hittanárok és Hitoktatók országos egyesületének választmányi tagja. A rend gyakorlati tanárképzőjében tanár. Több helyen számos alkalommal gyóntatott, prédikált és lelkigyakorlatokat tartott. Vezette a sátoraljaújhelyi piarista társház ezévi lelkigyakorlatait.

Fereci Zoltán dr. rendes tanár, a Circolo Matematico di Palermo tagja. Előadást tartott az Eötvös Loránd Matematikai és Fizikai Társulatban a hatványsorok szummabilitásáról. A rend gyakorlati tanárképzőjében tanár.

Friedreich Endre dr. rendes tanár, rendi könyvtáros, a Magyar Történelmi Társulat, a Kath. Középkolai Tanáregyesület és a Budapesti Piarista Diákszövetség választmányi tagja. Felolvasást tartott a Szent István Akadémiában gr. Batthyány Lajos laibachi fogsága és a Magy. Történelmi Társulatban Lovag Leuzendorf Lajos, gr. Batthyány Lajos vizsgálóbírája címen.

Holló Károly rendes tanár, az Orsz. Közoktatási Tanács tagja, a Rajz-és Iparművészeti Oktatás Nemzetközi Szövetségében a Delegátusi Bizottság tagja, a Magy. Rajztanárok Országos Egyesületének főtitkára. Cikkeket írt a Rajzoktatás c. folyóiratba, ennek Hivatalos Rész c. rovatát szerkeszti. Mint szkv. százados részt vett a világháborúban és a következő kitüntetések nyerte: a III. oszt. hadiékítményes katonai érdemkereszt, a Signum Laudis, az aranykoronás érdemkereszt, mindhárom a vitézségi érem szalagján a kardokkal, Károly-csapatkereszt, sebesülési érem.

Huber István rendes tanár, festőművész, a Képzőművészek Egyesületének tagja, a Nemzeti Szalon alapító-, a Ferencvárosi Torna-Club választmányi tagja. Festményeket állított ki a Múcsarnok és Nemzeti Szalon tárlatain. A világháborúban mint tartalékos főhadnagy a következő kitüntetések nyerte: a III. oszt. katonai érdemkereszt, ezüst és bronz Signum Laudis, Károly-csapatkereszt és háromszoros sebesülési érem.

Karl János dr. rendes tanár, az Országos Polgáriiskolai Tanárvizsgáló Bizottság, a Magyar Földrajzi Társaság választmányi tagja, a Magyar Földrajzi Évkönyv társszerkesztője, az Ifjúság és Élet, a Magyar Földrajzi Intézet iskolai Atlaszai szerkesztőbizottságának tagja. A fenti kiadványokon kívül írt cikkeket és könyvismertetéseket a Debreceni Szemle, Élet, Földgömb, Jóbarát, Katholikus Szemle, Magyar Középkola, Magyar Paedagógia, Turistaság és Alpinizmus és az aradi Vasárnap c. folyóiratokba. Az aradi Vasárnap kiadásában megjelent Idegen tájakon c. munkája (350 l.). Előadást tartott a Magyar Földrajzi Társaság didaktikai szakosztályában Földrajzoktatásunk a Ratio Educationis előtt címmel. Résztvett az Országos Közoktatásügyi Tanács munkálataiban. Tankönyvei közül megjelent az Ókori világ földrajzi képe, gimn. VII. oszt. számára, Földrajzi világkép, a reálgimn. VII. és reáliskolák VIII. oszt. számára, Általános Földrajz, leányközépkolák IV. oszt., Növénytan leányközépkolák felső oszt. számára. A m. kir. Középkolai

Tanárképző Intézetben heti 2 órában előadta a földrajztanítás módszertanát. Előad a földrajz tanárok továbbképző tanfolyamán. A rend gyakorlati tanárképzőjében tanár.

Kiss József rendes tanár, a Gyorsírás-, Szépírás- és Gépírástanítókat Vizsgáló Országos Bizottság tagja a gyorsírási szakon, a Magyar Gyorsírók Országos Szövetségének és a Gyakorló Gyorsírók Társaságának választmányi tagja. Szerkesztette Az Egységes Magyar Gyorsírás Könyvtára 26. számát. Cikkeket és közleményeket írt a Gyorsírástudományba, a Szegedi Gyorsíróba, a Szegedi Gyorsíró Szépirodalmi mellékletébe, Az Írás című szaklapba és Az Egységes Magyar Gyorsírás Könyvtára 24. és 26. számába. Előadást tartott a Magyar Cserkészszövetség X. ker. központi járásának őrsvezető továbbképző tanfolyamán Rákosszentmihályon, a Kispesti Gyorsírók Egyesületének előadássorozatán és a Magyar Gyorsírók Országos Szövetségének pedagógiai szakosztályában. A rend hittudományi és tanárképző főiskoláján tanította a gyorsírást.

Kozáky István dr. rendes tanár, előadást tartott a Magyar Irodalomtörténeti Társaságban Az Everyman-legendáról. A rend hittudományi és tanárképző főiskoláján tanította a gregorián éneket és zenét. Több helyen gyóntatott.

Kövesi Lajos rendes tanár, a rend gyakorlati tanárképzőjében tanár.

Para Imre dr. rendes tanár cikket írt az Országos Tanáregyesületi Közlönybe és az Ifjúság és Élet c. folyóiratba. A rend gyakorlati tanárképzőjében tanár.

Perényi József dr. rendes tanár, a Szent István Akadémia, az Erdélyi Irodalmi Társaság rendes, a Balatoni Társaság tiszteletbeli tagja, a Magyar Irodalomtörténeti Társaság ellenőre, a Budapesti Piarista Diákszövetség választmányi tagja. Írt irodalomtörténeti tanulmányokat az Irodalomtörténetbe, közölte Szász Károlynak Szemere Miklóshoz intézett leveleit az Irodalomtörténeti Közleményekben, könyvismertetéseket és bírálatokat írt az Irodalomtörténetbe és az Orsz. Középiskolai Tanáregyesület Közlönyébe. Előadást tartott a Magyar Irodalomtörténeti Társaságban Móricz Zsigmond színműveiről. Sajtó alá rendezte Modern magyar drámairodalom c. munkájának I. kötetét. A rend gyakorlati tanárképzőjében tanár.

Pusch Ödön dr. rendes tanár, a veszprémi püspöki szentszék tanácsosa. A Szent Imre jubileumi évvel kapcsolatban missziót tartott, több helyen prédikált, előadásokat tartott a Kath. Leányok Országos Szövetségében.

Sótonyi István rendes tanár ünnepi beszédet mondott a Kormányzó jubileumára rendezett iskolai ünnepélyen és márc. 15-én a kispesti Postás Otthonban. Több helyen gyóntatott.

Szamek József dr. rendes hittanár, a rend hittudományi és tanárképző főiskoláján a dogmatikának és a fundamentálisnak rendes tanára, a rendi hittanárvizsgáló-bizottság tagja. Vezette a veszprémi rendház ezévi szentgyakorlatait. Több helyen gyóntatott.

Szomolányi József rendes tanár, a Magyar Irodalomtörténeti Társaság választmányi tagja, a rend gyakorlati tanárképzőjében tanár.

Tóth Lajos rendes tanár, a rend gyakorlati tanárképzőjében tanár.

Vézner Károly rendes tanár előadást tartott a budapesti katolikus tanári körben a középiskolai tanároknak a Hariseion-alaptól tett nyári görögországi tanulmányútjáról; lefordította Szent István Intelmeit a Szent Imre-emlékkönyv számára. A rend gyakorlati tanárképzőjében tanár.

VI. TANANYAG.

A tananyagot az I—VI. osztályban a vallás- és közoktatásügyi miniszter 1926. évi 38.804. sz. a. kelt rendeletével életbeléptetett Tanterv alapján végeztük. A többi osztályban az 1903. évi gimnáziumi tanterv és utasítások szerint tanítottunk. Intézetünk jellegének megfelelően a VII—VIII. osztályban is minden tanuló görögöt tanult. Minthogy intézetünk a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter vezetése alatt áll, tanításunkban a tőle kiadott rendeleteket követtük.

VII. TANKÖNYVEK.

Imakönyv a katolikus tanulók részére minden osztályban *Schütz-Sik*: Imádságos könyv.

I. osztály. *Róm. kath. nagyobb katekizmus.* — *Alszegehy-Sik*: Magyar nyelvtan, I—II. o. — *Bartha-Tordai*: Magyar olvasókönyv, I. o. — *Reibner*: Latin nyelvtan, I—II. o. — *Reibner*: Res Romanae, latin olv., I—II. o. — *Karl-Vargha*: Földrajz, I. o. — *Cholnoky*: Földrajzi iskolai atlasz, I. — *Karl-Méhes*: Kis természetrajz, I. r. — *Suták-Vörös-Hatvani*: Mennyiségtan, I. o.

II. osztály. *Pokorny*: Az Ószövetség története. — *Alszegehy-Sik*: Magyar nyelvtan, I—II. o. — *Bartha-Tordai*: Magyar olvasókönyv, II. — *Reibner*: Latin nyelvtan, I—II. o. — *Reibner*: Res Romanae, latin olv., I—II. o. — *Bitter-Teveli*: Német nyelvkönyv, II. o. — *Karl-Vargha*: Földrajz, II. o. — *Cholnoky*: Földrajzi iskolai atlasz, II. — *Karl-Méhes*: Kis természetrajz, II. r. — *Suták-Vörös-Hatvani*: Mennyiségtan, II. o.

III. osztály. *Pokorny*: Az Újszövetség története. — *Alszegehy-Sik*: Rendszeres magyar nyelvtan. — *Bartha-Tordai*: Magyar olvasókönyv, III. — *Reibner*: Latin nyelvtan, II. r. Mondattan. — *Reibner*: Res Romanae, latin olv., III—IV. o. — *Bitter-Teveli*: Német nyelvkönyv, III. o. — *Jászai-Balanyi*: Magyarország története, III. o. — *Barthos-Kurucz*: Magyar tört. atlasz. — *Karl-Vargha*: Földrajz, III. o. — *Cholnoky*: Földrajzi iskolai atlasz, II. — *Nagy J.*: Kis természettan. — *Suták-Vörös-Hatvani*: Mennyiségtan, III. o.

IV. osztály. *Pokorny*: Róm. kath. szertartástan, középisk. számára. — *Bartha-Tordai*: Stilisztika. — *Arany-Lehr*: Toldi (J. i.). — *Reibner*: Latin nyelvtan, II. rész. Mondattan. — *Reibner*: Res Romanae, latin olv., III—IV. o. — *Bitter-Teveli*: Német nyelvkönyv, IV. o. — *Kontraszty-Tihanyi*: Egyet. tört., IV. o. — *Barthos-Kurucz*: Tört. atlasz. Ókor. — *Karl-Vargha*: Földrajz, IV. o. — *Cholnoky*: Földrajzi iskolai atlasz. — *Toborffy Z.*: Ásványtan és kémia. — *Suták-Hatvani-Lóky*: Mennyiségtan, IV. o. — *Hazádnak rendületlenül*. Tanárok Nemzeti Szövetsége.

V. osztály. *Schütz*: Kath. hittan. — *Bartha-Tordai*: Rhetorika. — *Vézner*: Lirai szemelvények. — *Reibner*: Szemelv. Livius XXI—XXII. k. — *Wagner-Horváth*: Római régiségek. — *Maywald*: Görög nyelvtan. — *Maywald-Jirka*: Görög olvasókönyv. — *Bitter-Teveli*: Német nyelvkönyv, V. o. — *Kontraszty-Tihanyi*: Egyet. tört., V. o. — *Barthos-Kurucz*: Tört. atlasz, II. — *Karl-Méhes*: Növénytan. — *Suták-Hatvani-Lóky*: Mennyiségtan, V. o.

VI. osztály. *Schütz*: Kath. erkölcsstan. — *Bartha-Tordai*: Poetika. — *Reibner*: Cicero válogatott beszédei. — *Reibner*: Szemelv. Sallustiusból. — *Kerényi*: Szemelv. Vergilius Aen. I—V. — *Wagner-Horváth*: Római régiségek. — *Maywald*: Görög nyelvtan. — *Jirka*: Szemelv. Xenophon- és Herodotosból. — *Csengeri*: Homeros Odysseiája. — *Bitter-Teveli*: Német nyelvk., VI. o. — *Miskolczy-Marczell-Szolomajer*: Egy. történelem. — *Bartos-Kurucz*: Történelmi atlasz, VI. o. — *Karl-Méhes*: Állattan. — *Suták-Hatvani-Lóky*: Mennyiségtan, VI. o. — *Lóky*: Négyjegyű Logaritmuskönyv.

VII. osztály. *Schütz*: Kath. egyháztörténet. — *Prónai-Sik-Alszeghy*: A magy. irod. tört. — *Prónai-Sik-Alszeghy*: Magyar irodtört. olvk. — *Szinnyi*: A magyar nyelv. — *Wirth*: Szemelvények Vergilius Aeneiséből. — *Reibner*: Szemelvények Sallustiusból. — *Köpesdi*: Cicero in Cat. (J. i.) — *Wagner-Horváth*: Római régiségek. — *Maywald*: Görög nyelvtan. — *Csengeri*: Homeros Iliasa. — *Herodotos* szemelvények. (Dávid.) — *Miklós-Kaiblinger*: Német nyelvkönyv, VII. — *Heinrich*: Schiller: Wilhelm Tell. (J. i.) — *Mika-Szabó*: Világtörténet, III. r. — *Bartos-Kurucz*: Tört. atlasz. Legújabb kor. — *Vörös Cyrill dr.*: Kísérleti természettan. — *Borosay*: Algebra, II. — *Lóky*: Geometria, II. — *Lutter*: Sorszám táblák.

VIII. osztály. *Schütz*: Keresztény kath. hitvédelem. — *Prónai-Sik-Alszeghy*: A magy. irod. tört. — *Prónai-Sik*: Magyar irodtört. olvk. — *Wirth*: Szem. Horatius műv. (J. i.) — *Schmidt*: Szemelvények Tacitus Annaleseiből. (J. i.) — *Wagner-Horváth*: Római régiségek. — *Maywald*: Görög nyelvtan. — *Csengeri*: Homeros Odysseiája. — *Simon*: Szemelvények Platon műveiből. (J. i.) — *Miklós-Kaiblinger*: Német nyelvkönyv, VIII. o. — *Weber*: Goethe: Hermann und Dorothea. (J. i.) — *Jászai*: Magyarország oknyomozó tört. — *Barthos-Kurucz*: Magyar tört. atlasz. — *Vörös Cyrill dr.*: Kísérleti természettan. — *Borosay*: Algebra, II. — *Lóky*: Geometria, II. — *Lutter*: Sorszám táblák. — *Kornis*: A pszichológia és logika elemei. — *Hazádnak rendületlenül*. Tanárok Nemzeti Szövetsége.

VIII. SZERTÁRAK ÉS KÖNYVTÁRAK.

1. **Klasszika-filológiai szertár.** Gyarapodás *a*) vétel útján 108 kötet latin-görög klasszikus 243·40 P értékben : *b*) ajándék útján 2 kötet latin kalsszikus Nagy Sándor dr. úr és 3 db fali kép Misángyi Vilmos, Rádi Zoltán és Zimmermann György VI. B. o. t. ajándéka 50 P értékben ; összesen 293·40 P értékben.

2. **A történelmi szertár** *a*) vétel útján gyarapodott 3 db iskolai fali történelmi térképpel és Márki : Magyar Történelmi Képatlasz című 130 db kemény papírra húzott képből álló művével 143 P értékben; *b*) ajándék útján özv. gróf Woraciczky Jánosné úrnő adományából 27 művészi képpel, díszes keretben.

3. A földrajzi szertár gyarapodása : *a)* vétel útján Európa hegy- és vízrajzi térképe 2 db, Ausztrália és Polinézia térképe 2 db, Hickmann's Universal-Atlas 1 db, Meyers, Geographischer Handatlas 1 db 213.50 P értékben ; *b)* ajándék útján Lendvay-féle távolság- és szögmérő műszer tájolóval, a vallás- és közoktatásügyi minisztérium ajándéka, az Éjféli nap országáról 60 db diapozitív, Pest megye községeinek távolságtérképe Simon Norbert úr ajándéka.

4. A természetrajzi szertár a kísérletezéshez szükséges vegyszereken kívül a tanév folyamán a következőket szerezte be : 8 db üveghenger, 3 db szögletes üveglád, 2 db kerek üveglád, 6 db aszbeszt drótháló, 3 db Babótölcsér, 1 sorozat rézdugófúró, 1 db üvegharang, 1 db Ilosvay-féle levegő elemző, 2 kg üvegcső 297.68 P értékben. Rendbehozatta és kiegészítette bogárgyűjteményét 200 P értékben.

5. A természettani szertár ezévi gyarapodása vétel útján : Frick-féle készülék a Dalton-törvényhez, fagyasztási hőmérő állványon, vertikális mérőléc, eudiométer, Prandtl-féle korong, Joule-féle készülék, liliput ívlámpa, gummicsővek, parafa- és gummidugók, szorítócsavarok, szerszámok, különféle használati anyagok és javítások. Összesen 580 P értékben.

6. A rajzszertár gyarapodása : *a)* vétel útján : gipszfejek, testrészek 12 db 119 P értékben ; *b)* ajándék : Czako-Györgyi : Magyaros ízlés, Magyar népművészet kincsháza, Matyó szűrhmzés, Székely szönyegek, Huszka : A magyar-turáni ornamentika, összesen 98 P értékben. Előfizettünk a Képzőművészet c. folyóiratra.

7. Az ének- és zeneszertár a következő kottákkal gyarapodott : *a)* Zene-kari kották. Thiele : Ungarische Rhapsodie, Brahms : Magyar táncok, Lehár : Losonci üdvözet, Dohnányi : Ruralia Hungarica, Pécsi : Salus Hungariae, Suppé : Flotte Burschen (kiegészítés). *b)* Énekkari kották : Karácsonyi énekek, Liszt : Csata előtt, Fichtner : Diadalének. Összesen 42.78 P értékben.

8. A tanári könyvtár az elmúlt iskolai év folyamán gyarapodott : *a)* vétel útján 149 művel 166 kötetben és *b)* ajándékozás útján 149 művel 231 kötetben, összesen 298 művel 397 kötetben, 3205.40 P értékben. A hazai és külföldi folyóiratok száma 35. Előfizetésre 460.30 P-t ,a könyvek kötésére 393.10 P-t fordítottunk. Könyvet ajándékoztak : a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr és a Magyar Tudományos Akadémia, továbbá özv. Fülöp Áronné úrnő, Friedrich Endre, Hortobágyi Béla, Kőszegi László, Nagy Sándor, Pattantyús Ábrahám Géza, Radó Richard, Sik Sándor, Szöllősy Aurél, Takáts Sándor, Verebely László és Wells Gábor urak.

9. Az ifjúsági könyvtár gyarapodása : *a)* vétel útján 79 mű 399.40 P értékben, *b)* ajándék útján 33 mű 17 P értékben. Könyvek kötésére 77 P-t fordítottunk.

Mindazok, akik könyv- és szertárainkat adományaikkal gyarapították, fogadják az intézet hálás köszönétét !

IX. IFJÚSÁGI EGYESÜLETEK MŰKÖDÉSE.

1. **Vallásos egyesületek.** Vezetőtanáár : Éder-Szászy László dr. A missziók ügye — hála Istennek — az újabb időben erős lendületet vett az egész világon. Az utolsó pápának, különösen XV. Benedeknek és dicsőségesen uralkodó XI. Pius pápa Őszentségének, a missziók pápájának a missziók ügyében kiadott apostoli körlevelei felrázták az egész katolikus világot és ma már nincs ország, amelyben a missziós ügygel állandóan ne foglalkoznának. Ebben a missziós munkában Csonka-Magyarország nem áll az utolsó helyen. Igaz, nem a misszionáriusok számával, de imádsággal és alamizsnával vezet a kisebb országok között. A csonka hazának e missziós építőmunkájában siet segítségére, hagyományos buzgósággal a mi iskolánknak is minden diákja.

Az ifjúsági missziós egyesületek (A Jézus Szent Gyermeksége Egyesület, az alsó osztályosok számára, A Hitterjesztés Egyesülete, a felső osztályosok számára), melyeknek minden diákunk tagja volt, az idei tanévben is a nagymennyiségű stanollemezeken, bélyegen, parafadugón, szivargyűrűn, szivarvégen, régi pénzen, olvasón, képeslapon, szentképen stb. kívül, amit a Názereti Missziósházba küldöttünk be (Budatétény), összesen 1115·60 P-vel segítették a missziókat. Ebből az összegből 496·87 P-vel 87 pogány gyermeket kereszteltünk meg, 419 P 60 f-t pedig folyóiratokban adtunk missziós célra. Járattuk: az egész országban legnagyobb számban a Kis Hitterjesztőt 175 példányban, a Missziós Ifjúságot 36 példányban és a Néger Gyermeket 63 példányban.

Gyűjtésünkhöz hozzájárultak : N. N. br.-né ömértósága 70 P ; dr. M. F.-né úrnő 52 P (Szent Antal missziós kenyérre) ; S. 30 P ; III. B. oszt. 24 P ; Horánszky Irma és Háray Istvánné úrnők 20—20 P ; Brandis Pálné úrnő ömértósága 12 P ; Bartha István úr 10 P ; Darvasy Mihály III. A. o. t. és Mezey László II. B. o. t. 8 P ; cserkészek 5 P ; dr. Nádasdi-Baán Achillesné 19 P, Schuler Ilona úrnők és a III. A. oszt. 4—4 P ; I. B. oszt. 4 P 30 f és még sokan mások ; fogadják az egyesület hálás köszönetét !

Nemcsak pénzzel, de imádsággal is segítettük a missziókat. A fiúk az év folyamán sok-sok szentáldozást, lelkiáldozást, misehallgatást, szentséglátogatást, önmegtágadást, olvasót és más imádságokat ajánlottak fel a missziókért ; sokan kilenceddel készültek a missziós vasárnapra, Xavéri Szent Ferenc ünnepére és Vízkeresztre, mások pedig XI. Pius pápa Őszentségének szándékára (az orosz kommunizmus és szakadárság megszüntetése) végeztek szentáldozást és ajánlottak fel önmegtágadási gyakorlatokat. — Az alakuló missziós könyvtárnak több kötet könyvet adott : Lakatos Géza VII. A. o. t. Több kötet Magyar Kultúrát ajánlott fel e célra : Bérczy László, m. kir. postatanácsos úr.

Ha örömmel állapíthatjuk is meg a világ missziós buzgóságának fellendülését, sok türelemre és buzgóságra van még szükség. Amilyen őszintén imádkozzuk : jöjjön el a Te országod, olyan őszintén adjuk rá a lelkünket is.

2. **Vörösmarty-Önképzőkör.** Vezetőtanáára Szomolányi József. Tagjai a két VII. és VIII. oszt. összes és a két VI. oszt. válogatott tanulói, összesen

190. Tisztviselői : Schandl Károly VIII. A. o. t. főjegyző, Holczinger István VIII. B. o. t., a matematikai és fizikai szakosztály vezetője, Budó Ágoston VII. A. és Lupkovics Miklós VII. B. o. t. jegyző, Bruck György VIII. B. o. t. pénztáros, Doškár Ferenc VIII. A. és Valló József VII. A. o. t. könyvtáros. Tizenegy gyűlésünkön 14 dolgozat, 9 írásos bírálat, 4 szónoklat és 29 szavalat szerepelt. Díszgyűlést rendeztünk XI. Pius pápa Őszentsége aranymiséje alkalmából, az aradi vértanuk, Vörösmarty, továbbá Bethlen Gábor emlékére. — A dolgozatok közül kitűnt Lupkovics Miklós VII. B. o. t. előadása az angliai önképzőkörökről, Bónis György VII. A. o. t. értekezése Bethlen Gáborról, Kindlovits Pál VIII. A. o. t. vetítettképes előadása : A pápák mint a művészetek pártfogói, Hodinka László VIII. B. o. t. felolvasása : A római kérdés és a lateráni béke címen. Luczenbacher István VIII. A. o. t. O'Connelről, Doškár Ferenc VIII. A. o. t. Szent Benedekről, Kovács Dénes VII. A. o. t. Xavéri Szent Ferencről tartott értékes felolvasást. A kör példásan buzgó főjegyzője : Schandl Károly VIII. A. o. t. ünnepi szónoklataival vívta ki elismerésünket. A kör legkiválóbb és legszorgalmasabb szavalói Feith Ferenc VIII. A., Blieszner Pál VIII. B. és Kovács Dénes VII. A. o. t. Évi szavalóversenyünk győztese Hartenstein Vilmos VIII. A. o. t.

Az önművelés hathatósabb előmozdítására 11 tárgykörből 22 pályázatot hirdettünk. A tételek címe s a nyertes tanulók sora a következő :

Vallástan : Szent Ágoston és Szent Monika. A jutalmazott munka szorgalom eredménye, de inkább élet-, mint jellemrajz. Irta : Pólya János VII. B. o. t.

Magyar nyelv : *a)* Beszéd az ifjúsághoz Szent Imre jubileumi ünnepén. Dícséretet érdemelt Bethlen Iván VIII. A. o. t. — *b)* Szent Imrével kapcsolatos novella. Dícséretet nyert Engel István VI. A. o. t. — *c)* Lírai költemények. Jutalomra méltó Szabó Zoltán VIII. B. és Bethlen Iván VIII. A. o. t. Költeményeik tehetségre vallanak. Bethlen eredetibb, versenytársának formaérzéke kitűnő. Dícséretben részesült Radó György VIII. B. és Pósta Péter VI. A. o. t. — *d)* Pázmány és Prohászka mint szónok. Jutalmat nyert Jalsovszky Jenő VII. A. o. t. A megfelelő irodalom okos felhasználásával találó párhuzamot von, de inkább a két egyházfejedelem egyénisége és egyetemes hatása, mint szónoki mivolta között. — *e)* A költő éneke jobban megörökíti a hősök nevét, mint az érc vagy a márvány. A nyertes dolgozat elmélyedésről tanuskodik, jól szerkeszt, szép nyelven fogalmaz ; szerzője Tichy Gyula VI. A. o. t. Dícséretes Semtei Róbert VI. A. o. t. — *e)* A százesztendő Ssongor és Tünde. Jutalmat és dícséretet nyert Bethlen Iván VIII. A. o. t. ; tanulmánya irodalmi tájékozottság, apró részletekig elemező szorgalom és finom értékelés eredménye ; stílusa költői. Dícséretes Radó György VIII. B. o. t. értékes, de rövid áttekintése.

Latin nyelv : S. Augustini de civitate Dei III. 18—20, fordítás magyarra. 14 pályamunka közt Radó György VIII. B. o. t. elismerésreméltó fordításáé az elsőség. Versenytársai és szintén jutalmat érdemelnek Pattantyús-Ábrahám Dénes és Győri Ferenc VI. B. o. t.-k. Dícséretben részesült Doškár Ferenc VIII. A., Lini Gyula VIII. B., Botka Pál és Jalsovszky Jenő VIII. A. o. t.

Görög nyelv : A görög állatmese fejlődése és világirodalmi hatása ;

Babrius négy meséjének műfordítása. Jutalmat érdemeltek Geréb Tibor és Radó György VIII. B. o. t.-k. Fordításuk hű, verselésük gyakorlott, de a sikerültebb bevezető tanulmány Gerébnek juttatja az elsőséget.

Német nyelv: Die Naturschönheiten Ungarns in Lenaus Gedichten. Tartalmi szempontból legjobb és jutalmat érdemel Győri Ferenc VI. B. o. t. pályázata. Dícséretet nyert Szőnyi Antal VI. A. és Bonkáló Sándor VIII. A. o. t.

Történelem: a) A macchiavellizmus. Dícséretet és jutalmat érdemel Karafiáth Jenő VII. B. o. t. gazdag forrástanulmányon épülő, tetszetős formába foglalt dolgozata. Jutalmat nyert még Kovács Dénes VII. A. o. t. önállóságra törekvő szintén alapos tanulmánya. Bónis György VII. A. o. t. versenytársai közt a legönállóbb, de szélsőségekre hajlamos, dolgozata néhol hiányos. Valló József VII. A. o. t. a macchiavellizmus tudománytörténeti utórezgéseinek ügyes méltatásáért érdemelt jutalmat. — b) Az orosz szociális forradalom történeti előzményei. Jutalomban részesült Hodinka László VIII. B. o. t. nagy tárgyszeretettel és lelkiismeretes gonddal készült logikus tanulmánya. Haraszi Károly VIII. A. o. t. dolgozata jó szemről tanuskodik, helyesen látja az összefüggéseket, de előadása kevésbé rendszeres. Szentiványi László VII. A. o. t. szorosán a tárgynál marad, arányosan szerkeszt, de kevesebb adatra támaszkodik. Dícséretes Szimonisz László VII. A. o. t. pályázata. — c) A honfoglaló magyarság megtelepedése és határvédelmi rendszere. Dícséretet érdemeltek Domony András VIII. B. és Jutasi Ödön VIII. A. o. t.

Földrajz: Budapest földrajzi helyzete. Lelkiismeretes tanulmányra valló gondos dolgozatáért jutalmat nyert Balás Ervin VIII. B. o. t.

Természettan: a) A virág szerepe a magyar népköltészetben. Jutalomra méltó Jalsovszky György V. A. és Pólya Tibor VII. B. o. t. Mindkét dolgozat kiállításra mintaszerű, tárgyukat nagy gonddal és szeretettel ismeretik. — b) Mezőgazdaságunk állati kártevői. Jutalmat nyert Somogyi János VII. A. és Bertha Kelemen VI. A. o. t. egyenlő mértékben értékes pályázata.

Természettan: a) Kalorimetrikus mérések. Nyertes Holczinger István és Radó György VIII. B. o. t. Mindketten saját méréseik eredményét dolgozták fel, anyagukat jól rendezik, fogalomalkotásuk világos. — b) A sárkányrepülőgépek működése. Megbízható tárgyismeret és szabatos előadása teszi jutalomra érdemessé Budó Ágoston VII. A. o. t. dolgozatát.

Mennyiségtan: a) A parabola analitikai-geometriai tárgyalása. Jutalomban részesült Súlyom Tamás VIII. B. o. t. Széleskörű tanulmányra támaszkodó anyagát szellemes példákkal, szabatos nyelven ismerteti. Dícséretes Radó György VIII. B. o. t. — b) Az életbiztosítás. Nyertes Budó Ágoston VII. A. o. t. Elismerést érdemel rendszeres előadása; kár, hogy mellőzte az életbiztosítás gyakorlati vonatkozásait.

Festmény- és rajzpályázatunkon Takács Tibor VII. B. és Misángyi Vilmos VI. B. o. t. jutalomban, Szabó Zoltán VIII. B. o. t. dícséretben részesült.

3. **Segítőegyesület.** Vezetőtanárai: Dragos Károly és Pesovár Ambrus. Az egyesület ezévi tisztikara a következő volt: Zsitvay Leó VIII. B. o. t. elnök, Jalsovszky Jenő VII. A. o. t. alelnök; pénztáros Haraszi Károly VIII. A. o. t., titkár Tóth Andor VII. B. o. t., ellenőr Wein Miklós VII. B. o. t., főkönyvtáros Jutasi Ödön VIII. A. o. t., könyvtárosok: Bertha Kelemen

VI. A. o. t., Misángyi Vilmos VI. B. o. t. jegyző Pattantyús-Ábrahám Dénes VI. B. o. t. A tagok száma 244. Az egyesület három irányban fejtett ki ebben az esztendőben tevékenységet : *a)* A takarékoság szellemét istápolta és szükségességének tudatát tartotta ébren. E tevékenységnek nagyobbarányú megnyilvánulását láttuk azokban a dolgozatokban, amelyeket az intézet összes tanulói a takarékoságról írtak. *b)* A tanulásonkívüli idő hasznosítására azzal buzdította az egyesület a tanulókat, hogy a karácsonyi szünetben szépsikerű kézügyességi kiállítást rendezett. Az I—VIII. oszt. tanulók félezernél több tárgyat állítottak ki, amelyek arról tettek tanuságot, hogy ifjaink nemes vetélkedéssel foglalkoznak a fényképezéssel, lombfűrészeléssel, mesterségekkel (asztalos, lakatos, könyvkötő), műszerek előállításával, természettudományi érdekű gyűjtéssel, bélyeggyűjtéssel. A kiállítást dec. 22-én nyitottuk meg előkelő vendégek jelenlétében. A kiállítást szülők és iskolánk barátai közül sokan tekintették meg, köztük : Zsitvay Tibor m. kir. igazságügyminiszter, Degré Miklós, az Itélőtábla elnöke, Oswald István, a Kuria másodelnöke. A kiállított tárgyakat Bátor József dr., Ferenczi Zoltán dr., Holló Károly tanárokból álló bizottság bírálta meg. Ennek ítélete alapján jutalomban részesültek : I. Fizikai műszerekért : 1. Budó Ágoston VII. A. o. t. (szikrainduktor, Tesla-féle transzformátor, elektromotor, kis szikrainduktor, transzformátor) ; 2. Verebély Géza VII. A. o. t. (mikroszkópiai fotografáló- és vetítőkészülék, mikroszkópiai fényképfelvétel) ; 3. Hoffmann Géza VIII. A. o. t. (egy hatlángos és több kristálydetektoros vevőkészülék) ; 4. Hartenstein Vilmos VIII. A. o. t. (mérő- és egyenirányító berendezések, mágneserőkészülék, Morsegyakorlókészülék, galvanoszkóp) ; 5. Jancsó Endre VIII. A. o. t. (repülőgép). II. Fotografálás : Bónis László VIII. B. o. t., Jalsovszky Jenő VII. A. o. t., Neuhold János VIII. A. o. t., Verebélyi Pál VIII. B. o. t., Zsitvay Leó VIII. B. o. t. III. Rajz és festmények : 1. Sallay Árpád VIII. A. o. t. (karikaturák) ; 2. Dömötör István VI. B. o. t. (tájkép) ; 3. Barnaky Tibor VIII. A. o. t. (tájkép). IV. Szobrászat : Fehér István VI. A. o. t. V. Famunkák : 1. Bauer Péter V. A. o. t. (lombfűrészlet) ; 2. Kemény István VIII. B. o. t. (játékok). VI. Papírmunkák és egyéb összeállítások : Karácsonyi Alajos I. A. o. t. (magyar vár), Benárd Aurél IV. B. o. t. (fűrészmalom). VII. Térkép-domborművek : Cornides Boldizsár I. B. o. t. (Budapest és környéke). VIII. Vegyészeti eszközök : 1. Zimmermann György VI. B. o. t. ; 2. Pataki József IV. B. o. t. ; 3. Szili Gábor IV. A. o. t. IX. Ásványgyűjtemény : Vámosy István IV. A. o. t.

c) Segélyezte a szegénysorsú tanulókat tankönyvekkel, írószerekkel, pénzzel és ruhával.

Az egyesület jótévi : özv. gr. Woraciczky Jánosné úrnő (50 P, egy télikabát, egy öltözet ruha), Gellért Elemér úr (egy öltözet ruha), Farkas Ferenc úr (50 P), Pesti Első Hazai Takarékpénztár (50 P), Rónai Miklós úr 15 tanulónak naponként reggelit és Schuler Ferencné úrnő nagyobb mennyiségű írószert adott. Fogadják a segélyezett tanulók és az intézet hálás köszönetét !

4. **Cserkészlet.** A csapatszervező-testület elnöke Kispart János dr. igazgató. A Szervező-Testület tagjai : Balanyi György dr. és Szomolányi József piarista tanárok s a szülők részéről Degré Miklós dr. ; a budapesti kir. itélőtábla

elnöke. A vezető-tanárok Bátori József dr. és Szamek József dr.; a gyakorlati munkában segítő fogadalmat tett tisztek, segéd tisztek és öregcsérek : Jellenz Nándor, Mészner Tivadar, Rerrich Ervin és Sima Imre (a Sztrilich Tamás-rajban), Szűsz András, Metzger Lambert (a Vass Tibor-rajban), Virágh Zoltán (a Rozgonyi-rajban), Nagy József dr. és Krémer Ferenc (az őrsvetési iskolában), Jencs Árpád és Máday István (az irodában). Fogadalmat tett raj- és őrsvetők : Haraszi Károly, Puria Miklós VIII. A., Domony András VIII. B., Bónis György, Jalsovszky Jenő, Mihályfi Pál, Pürt Endre, Szentiványi László, Szimonisz László VII. A., Giel János, Hiesz Dénes, Mannó István VII. B., Kump Tibor VI. A., Dógl Tibor, Réczey Jenő, Rózsa Iván és Zimmermann György VI. B. o. t.-k.

A csapat létszáma 143 cserkész. A már érettségizettekből alakult tisztikar 33, összesen 176 fő. (A Diákszövetségnek 2. ö. BKD néven külön öregcsapata van.)

a) Általános munka. Amíg az elmúlt esztendő általános cserkész munkáját az átlag kéthetenként rendezett kirándulásokon, a hetenként tartott őrsi, illetőleg rajösszejöveteleken, a különböző katolikus körmeneteken és a különböző iskolai szolgálatokon való részvétel mellett a műhelymunka jellemezte, ebben az esztendőben — jöllehet a műhelymunka is szép teljesítményre tekintet vissza — a regenerálódás, a kiválóan a jellemnevelésre tekintő belső munka szempontja uralkodott. Ezt a munkát természetesen nagyon nehéz statisztikailag regisztrálni, de talán a decembernek a szeretet, a másoksegítés hónapjává avatása némi fogalmat ad. Ebben a hónapban minden cserkész nemcsak elvégezte, hanem fel is jegyezte és névtelenül beadta napi jótetteit. Karácsony hetében pedig minden őr és raj együttesen tizenhat felé járt szeretetszolgálatban tettekkel gyakorolván a keresztény felebaráti szeretet parancsát. A többi hónapokban is mindig valamelyik cserkész törvény kicsiny tettekben való aprópénzreváltása állott a megvalósítandó törekvések homlokterében. A gyakorlati dolgokban ebben az évben a lovaglás, a céllövészet és az elektrotechnika jutott szóhoz.

b) Táborozások. A megelőző évek intim kis táborai után ez az év ismét a nagy összejövetel, az angliai jamboree éve volt. Mindamellett, hogy az igazi cserkész tábor nevelő hatásait a fiatal cserkészek ne nélkülözzék, a csapat két fiatal raja, a Csapody- és Rozgonyi-raj 70 fővel Szamek József, Gombos Albin, Fűves Jenő és Mészáros László vezetésével júl. 1—20-ig ezidén is rajtáborba szállt, az idősebbeknek hagyván a külföldön való reprezentálást. A tábor helye az Abaujtorna megyében fekvő Senyő völgye nagyszerű alkalmat adott a cserkészügyességekben való gyakorlásra, a tábori élet kemény, de ezer romantikával teli gyönyörűségeinek élvezésére. A közelben lévő Regéc, Füzér és Sárospatak vára, a híres Kollégium, Sátoraljaújhely városa eltörölhetetlen benyomásokat véstek a fiúk lelkébe. A két idősebb raj, a Sztrilich Tamás- és Vass Tibor-raj itthoni táborai már az Angliára való készülék jegyében zajlottak le. A Vass Tibor-raj tagjai Nagy József dr., Szűsz András, Ranschburg Géza és Virágh Zoltán vezetésével, mint az ötödik számú jamboree-csapat cserkészei Tiszakeszin szálltak táborba júl. 10—20-ig 25 fővel. Előzőleg a raj 10 tagja Szűsz András vezetésével Sárospatakról mozgótábor keretében érke-

zett meg a Tiszakeszi táborba. A Sztrilich Tamás-raj 35 cserkésze Bástori József dr., Schmidt Mihály, Jellenz Nándor, Mészner Tivadar vezetésével, mint a jamboree-vizicsapat tagjai a Badacsony közelében levő Rendes-en voltak előkészítő táborban a Balaton partján. Mindkét tábor napjait az angliai jamboree bemutatásaira való készülés foglalta le.

Az angliai jamboree-ről való részletes beszámolás nem fér el az értesítő hasábjain, itt csak rövid áttekintésre szorítkozhatunk. Július 27-én indult el a különvonat a 850 magyar cserkésszel és Ausztrián, Németországon átszáguldván, 29-én Ostende—Dower között kelt át a Csatornán. Másnap reggel a ringató angol különvonaton London elkerülésével egyenest a tábor színhelyére, a Liverpool közelében fekvő Birkenhead városába robogtunk. A tábor óriási méreteiről fogalmat ad, ha meggondoljuk, hogy hatvanezer fiú gyűlt össze az Arrowe-Park tisztásain a szó szoros értelmében az egész világról: Barbados szigetéről épügy, mint Újfundlandról. A tábor programja a különböző ünnepségeken kívül leginkább az ú. n. nemzeti bemutatásokból állott, amelyeken minden nemzet arra törekedett, hogy nemzeti sajátosságait minél jobban érvényre juttassa. Hogy a magyar tábornak ez milyen mértékig sikerült, arra vonatkozólag elég lesz a Times egyik szeptemberi számának pár sorát idézni. A lap gyarmati szerkesztője, Eric Peterson többek között így ír: «Ha igaz, amit Spencer mond, hogy minden nemzet életereje ifjúságában nyilatkozik meg, akkor a jamboree megdöbbentő igazságokkal szolgált. Halálra ítélt nemzetek ifjúsága bizonyította itt be, hogy nemzete életképes — erőszakosan összetákolta birodalmak gyermekei mutatkoztak be hazájuk életereje szerint meglepően gyengén. Megbocsátják talán, ha eklatáns példának ép a magyar tábor említtem meg. Ez a nyolcszáz pirospozsgás fiú eleven bizonyítéka mindannak, ami a Nyugat kapujának országában elpusztíthatatlan...» Hogy a piaristacsapatnak milyen szerepe volt ebben a hatásban, arra nézve elég megemlíteni, hogy a nyolcszázötvenfőnyi magyar táborban minden más csapatot messze meghaladó 67-es létszámmal vett részt és hogy az ötvenfőnyi vizicserkész-csapat, amelynek bemutatásairól lord Hampton úgy nyilatkozott, hogy «felfnyitották az angol fiúk szemét a vizicserkészlet lehetőségeire» — vezetőségében egészen, a fiúknak pedig kilencven százalékában piaristacserkész volt. Baden-Powel, a világ főcserkésze a westkirbyi bemutatások után külön fölkereste a magyar tábor parancsnokát és megkérte őt, hogy adja át a fiúknak elismerésének kifejezését. A birkenheadi tábor után következett a kilencnapos feledhetetlen londoni tartózkodás. Lord Rothermere jóvoltából saját autobuszainkon tekinthettük meg Londont, sőt az egész Kent-grófság nevezetességeit, miután még a birkenheadi táborozás ideje alatt számos kirándulást tettünk Chester, Liverpool, Port Sunlight, New-Brighthon, a Manchester melletti Oldhambe stb. Külön fogadott bennünket a londoni lordmayor. Részletesen megnéztük többek között a borzalmas multú Towert, a St. Paul székesegyházat. Parlamentet, a Westminster Abbeyt történelmi sírjaival, a British-Múzeumot. kirándultunk a középkori levegőt lehelő Canterburybe, az oxfordi kollégiumokba, Margate tengeri fürdőhelyre stb. Hazafelé jövet egy napot még Bruxellesben is töltöttünk.

Szeptember első napjaiban kb. 15 résztvevővel a hárshegyi cserkész-

parkban rendezte a csapat vezetői kara szokásos éveleji tisztii táborát. Itt határoztuk el, hogy a nagy külföldjárás után ebben az évben a belső munkát kell hangsúlyozni.

Szokásunkhoz híven immár nyolcadízben a karácsonyi vakációban téli táborba indultunk dec. 26-tól jan. 4-ig három csoportban. Külön a Sztrilich Tamás-raj, az örsvezetők és a Vass Tibor-raj, összesen 60 fővel. Mind a három tábor helye ismét a gyönyörű Semmering, amelyen már évek óta karácsonykor nagyszerű hóviszonyoknak örvendhettünk. A fiúk a sízés nagy testi ügyességet, kitartást, gyors elhatározóképeséget kívánó és így ezeket a tulajdonságokat fejlesztő sportját még jobban megszerették és új csoportok járhatták be nagyszerű túrákon a Stuhleck (1783 m), a Sonnewendstein (1523 m), a leggyakorlottabbak pedig a 2009 m magas Schneepet.

A húsvéti vakációban, virágvasárnap és nagycsütörtök között négy irányban is rendeztünk mozgótáborokat húsz-húsz, tíz és tizenöt, összesen 65 fővel. Az útirányok a következők voltak : Bpest—Abaliget, Pécs és a Mecsek ; Budapest—Kőszeg, Nagycenk, Szombathely, Sopron ; Bpest—Szob—Bányapuszta, a Börzsöny ; Bpest—Nagybátony, Gályatető, Kékes, Parád.

c) Külső és belső ünnepélyek. Cserkészcsapatunk tagjai a fogadalmat mindig csak egy esztendőre teszik. Szeptemberben mindenkinek, aki cserkész akar maradni, újból írásban kell kérnie fogadalomújításra való bocsátását. Az ünnepélyes fogadalomújítást — melyet épen úgy, mint a jelöltek fogadalomtételét és a táborbaszállást közös szentgyónás és áldozás előzött meg — a cserkészparkban szeptemberben tartottuk. A csapat új tagjai, a jelöltek pedig a gimnázium igazgatója, számos tanára és az érdeklődő szülők jelenlétében a Cserkészpark szomszédságában máj. 29-én, Áldozócsütörtökön tették le a fogadalmat. Az ünnepi beszédet Zimányi Gyula kalazantinumi igazgató mondotta, a szülők nevében vitéz békei Koós Miklós alezredes, szárnysegéd intézett buzdító szavakat az új cserkészekhez. A csapatnak ehhez a két legbensőségesebb és leginkább a cserkészideál felé irányuló csendes ünnepségéhez csatlakozott a rajonkint külön rendezett karácsonyeste, melyen a fiúk kölcsönösen megajándékozták egymást. Okt. 13-án rendezte a csapat jamboreebesámolóját az Ufa-filmszínházban. Sík Sándor beszéde, a színes jamboreefilm, az eredeti jelmezekben bemutatott skót és angol matróztáncok, a hindu-krinolin voltak a műsor kiemelkedőbb számai.

d) Nyári terveink, segélyezések. A belső munka szerves folytatásaként ezidén ismét rajtáborokat tervezünk. A két fiatal raj Fehérvárcturgóra készül, a Vass Tibor-raj kombinált álló- s mozgótábort rendez a Bakonyban és a Balaton mentén, a Sztrilich Tamás-raj pedig külföldi mozgótábort bonyolít le a Salzkammergutban és csónakokkal jön le a Dunán.

A csapat vezetőségének régi elve, hogy t. i. anyagi okok miatt egy jó cserkészt sem hagy itthon a táborozásról, még sosem állított olyan óriási nehézségek elé, mint az angliai jamboree előtt. Hála a szülők, jóakarók és a Cserkészszövetség nagyarányú támogatásának, az elvet ezidén is meg tudtuk tartani. A csapat Testvériségi Alap-jából közel 3000 P-t fizettünk ki táborozási segélyekre, úgyhogy a Cserkészszövetség 2000 P-jével is támogatva, húsz szégyensorsú fiúnak vált lehetségessé az angliai jamboreen való részvétel. A nagy-

lelkü adakozók, akiket multévi értesítőnkben névszerint is felsoroltunk, fogadják újlag a fiúk és az intézet háláját!

5. **Maywald József Gyorsírókör.** Vezetőtanára Kiss József. I. Az elmúlt iskolai évben 6 gyakorló, 16 haladó és 17 kezdő gyorsíró tanulója volt az intézetnek. A heti órák száma összesen 6 volt; a tankönyvek ugyanazok voltak, mint az előbbi esztendőben.

II. A gyorsírókör tisztikara az 1929/30. évben a következő volt: Friedrich Gyula VIII. B. o. t. ifjúsági elnök, Jalsovszky Jenő VII. A. o. t. főjegyző, Botka György VI. B. o. t. jegyző és Jalsovszky György V. A. o. t. pénztáros.

Okt. 31-én a gyorsírókör tagjai kegyeletes megemlékezéssel keresték fel az intézet egykori nagy tanárának, Maywald Józsefnek sírját, ahol Jalsovszky Jenő VII. A. o. t. mondott emlékbeszédet.

A lefolyt iskolai évben a gyorsíró tanulók számának nagyarányú csökkenése ellenére is a gyorsírókör élénkebb tevékenységet fejtett ki, mint az előző esztendőben. Az alakuló- és megnyitógyűlésen kívül két rendes felolvasó, három rendkívüli és egy ünnepélyes zárógyűlést tartott s az egyes csoportok részére az olvasási, szabatosírási és a percnként 50 szótagtól 240 szótagig fokozódó különböző gyorsasági versenyekkel együtt összesen 53 háziversenyt rendezett.

A háziversenyeken a résztvevő 12 osztály közül a legtöbb győzelmet az V. A. oszt. lelkes gyorsírói aratták s ezzel megnyerték «a gimnázium legjobb gyorsíróosztálya» címet és megszerezték a Sík Sándor örökös vándordíj egyeztetendei védelmét. A második helyre a mult esztendei győztes, a VIII. B. oszt. került a IV. B., a VI. A. és a VI. B. oszt. előtt.

Gyorsíróink a házi olvasási és szabatosírási versenyeken kívül szép sikerrel szerepeltek a Gyorsírástudomány és a Szegedi Gyorsíró hasonló irányú pályázatain is.

III. A Magyar Gyorsírók Országos Szövetségének 1929—30. évi versenyei közül gyorsíróink a karácsonyi, a virágvasárnapon rendezett országos és a május havában rendezett fővárosi kerületi gyorsíróversenyen vettek részt. Ezeken a versenyeken tanulóink a tömegversenyekben aránylag igen kicsiny számuk miatt nem játszhattak jelentős szerepet, ellenben annál figyelemreméltóbbak egyéni teljesítményeik. Így az országos versenyen a 250 szótagos fokon Fridrich Gyula VIII. B. o. t. 80 versenyző közül harmadik díjat (pénzjutalom) nyert. A 200 szótagos fokon oklevéljutalomban részesült Makai Endre V. A., Emödi György VII. B. és Bálint Béla VIII. B. o. t., Makai János IV. B. o. t. pedig ugyancsak ezen a fokon beadott sikeres munkájával elnyerte az országos versenyen a legjobb alsó osztályos középiskolai tanuló részére kitűzött külön jutalmat. Gimnáziumunk gyorsírói az országos versenyre első alkalommal kiírt gr. Klebelsberg Kuno vándordíjban a jóval nagyobb számú gyorsíróval rendelkező más középiskolák, kereskedelmi iskolák és szakiskolák között is becsülettel megállották helyüket, amennyiben 26 résztvevő közül a hatodik helyre küzdötték fel magukat.

A Gyorsírószövetség ebben az évben a versenyeken hibátlanul dolgozó kiváló gyorsírók jutalmazására hibátlansági jelvényt alapított. Eddigi ered-

ményeik alapján szövetségi bronzjelvényt kapott Fridrich Gyula VIII. B. o. t. a 120 szótagos fokon, Bálint Béla és Sólyom Tamás VIII. B. o. t. pedig a 100 szótagos fokon beadott hibátlan dolgozatáért. A májusi budapesti kerületi versenyen a 120 szótagos fokon Sólyom Tamás VIII. B. o. t. szerezte meg a bronzjelvényt, a 150 szótagos fokon beadott hibátlan dolgozatával Makai Endre V. A. o. t. szövetségi emailjelvényt nyert, a 200 szótagos fokon pedig Fridrich Gyula és Sólyom Tamás VIII. B. o. t. lett ezüstjelvényes gyorsíró. A felsoroltakon kívül sikerrel szerepelt és oklevél-, könyv-, elismerő emléklap-jutalomban vagy dícséretben részesült még a 200 szótagos fokon Szőnyi Antal VI. A., a 150 szótagos fokon Karafiáth László V. A., Pósta Péter VI. A., Jantsek Gyula VI. B., Botka Pál és Jalsovszky Jenő VII. A., Lupkovics Miklós VII. B. és Bethlen Iván VIII. A. o. t., a 120 szótagos fokon Jalsovszky György V. A., Horváth Károly VI. A. és Hoffmann Géza VIII. A. o. t. (Mindegyik tanulónál csak az a legmagasabb fok van feltüntetve, amelyiken sikerrel versenyzett).

Fridrich Gyula VIII. B. o. t. 250 szótagos teljesítményével elérte azt a legmagasabb fokot, amelyet eddig a gimnázium tanulói a gyorsíró-élet legvirágzóbb korszakában is csak egyszer tudtak elérni. Fridrich Gyula ezzel az eredménnyel a gimnázium 1929—30. évi gyorsíróbajnoka lett s a gyorsírókör a Schütz Antal nagyjutalommal tüntette ki.

«A gimnázium legjobb kezdő gyorsírója» címet a 150 szótagos fokon elért szép eredményével Karafiáth László V. A. o. t. szerezte meg s ezzel elnyerte a gyorsírókör Zimányi Gyula nagyjutalmát. Rajtuk kívül érem-, könyv- vagy egyéb jutalomban részesültek a következő tanulók: Straub Gyula és Sturm Elemér III. B., Makai János IV. B., Jalsovszky György és Makai Endre V. A., Pósta Péter és Szőnyi Antal VI. A., Jantsek Gyula és Pattantyús-Ábrahám Dénes VI. B., Botka Pál és Jalsovszky Jenő VII. A., Emödi György VII. B., Bethlen Iván és Hoffmann Géza VIII. A., Bálint Béla és Sólyom Tamás VIII. B. o. t. Dícséretet érdemelnek: Schiller Gyula III. B., Dudutz Károly IV. A., Illés András és Orphanides Lukács IV. B., Schrödl Tibor V. A., Horváth Károly VI. A., László Miklós és Szilassy Béla VI. B., Endrényi Tivadar VII. A. Lupkovics Miklós és Szerdahelyi László VII. B. o. t.

A győztes tanulók jutalmazására Sík Sándor dr. egyetemi tanár úr 30 P-t és 4 könyvet, Schütz Antal dr. egyetemi tanár úr 20 P-t, Gellért Elemér 5 P-t, a vezetőtanár pedig 40 P-t és 6 könyvet adományozott. A gyorsírókör diktálási szöveggyűjteményét Traeger Ernő dr. kormánybiztos, miniszterelnökségi min. tanácsos úr 90 füzetrel, Nemes Zoltán parlamenti gyorsírói titkár úr pedig 2 füzetrel gyarapította. Az áldozatkész adakozók fogadják ezúton is az intézet háláját és köszönetét!

Vétel útján a gyorsírókör szertára egy ceruzahegyezőgéppel gyarapodott 35 P értékben. Ezenkívül folyóiratok járatására, könyvtári beszerzésre és köttetésre összesen 109.80 P-t fordítottunk.

6. Ének- és zenekör. Vezetőtanár: Pusch Ödön dr. A 100 tagból álló énekkar vasár- és ünnepnapokon négy hangra, a hétköznapi szentmiséken az egész ifjúság egy szólamban énekelt. Az énekkar szerepelt az iskolai ünnepségeken is. Általánosan használt énekgyűjteményeink Zsasskovszky és Szent-

Gály énekeskönyvei, a Turul daloskönyv, Geszler Ödön vegyeskarai és Erődy-Harrach : Magyar Árióna voltak. A symphonikus zenekar az ünnepségeken Thiele : Magyar rhapszodiáját, Brahms : Magyar táncait, Lehár : Losonci üdvözetet, Suppe : Pajkos diákok, Dohnányi : Rurallia Hungarica, Pécsi : Salus Hungariae c. műveit adta elő.

Az intézet orgonistája László Gábor VII. B. o. t., helyettese Barnaky Tibor VIII. A. o. t. A vásár- és ünnepnapi szentmisék fényét emelte Emhő László műegyetemi hallgató orgonajátékával és Bisztriczky Tibor hegedűművész hegedűjátékával. Mindkettő volt tanítványunk.

A zenekar zongorájára Kőnig Tivadarné úrnő ömértósága kezdeményezésére eddigelé br. Kornfeld Móric úr 200 P-t, br. Kornfeld Pál úr 100 P-t, domonyi Domony Móric úr 100 P-t, Kőnig Tivadar ny. államtitkár úr 100 P-t, br. Hammerstein Richárd úr 50 P-t adományoztak. Fogadják a nemes adakozók az intézet hálás köszönetét!

7. Sportkör. Neve : A budapesti kegyestanítórendi gimnázium sportköre KISOK északi csoport I. sz. Vezetőtanára : Stefánszky Szilárd rendes testnevelési tanár, lakik : VIII. Horánszky-utca 13. és Tajthy Kálmán dr. helyettes testnevelési tanár, lakik : II. Győri-út 13.

Az intézet nyilvános tanulóinak teljes létszáma : 705, a testgyakorlás alól felmentettek száma összesen : 12. A sportkörben működő tagok száma korosztályonként : I. korosztály 10—12 évesek : 30. II. korosztály 12—14 évesek : 46. III. korosztály 14—16 évesek : 50. IV. korosztály 16 éven felüliek : 40 tanuló. Összesen : 166. A korosztályok sportköri foglalkozásának heti óraszámja összesen : 11. A működő szakosztályok : játék, torna, atlétika, úszás, vívás, téli sportok, céllövészet, evezés, futball, hokki. Az intézet tornatermének padozata: 350 m², játékra alkalmas udvara közel 1000 m² területű. Külön játszótérrel az intézet nem rendelkezik. Atlétikai célokra az FTC-pályát használja, úszásra a Rudasfürdő és Császár-fürdő uszodáját, céllövészetre pedig a Cukor-utcai iskolába jártak gyakorolni. A sportélet az elmúlt iskolában nagyobb lendületet kapott, és az egyes sportágakban a tanulók nagy számmal vettek részt. Az egyes szakosztályok szép eredményeket értek el. A sportkör jég-hokkicsapata ezévből másodszer nyerte meg a KISOK jég-hokki-bajnokságát. A győztes együttesben játszottak : Miklós László VII. B. o. t. csapatkapitány, Hubert Gyula, Blieszner Pál, Sziebler Gyula VIII. B. o. tanulók, László Tibor, Wohryzka István VII. A., Miklós Sándor VI. A., Fenesi Ferenc VI. B., és Hircsák István, Gecső Domokos V. B. o. tanulók. A csapat tagjai az FTC és az Amateur hokkiklub részére kiadattak. A műkorcsolyázó bajnokságban Terták Elemér II. A. o. t. bajnok lett. Miklós Sándor VI. A. o. t. pedig a gyorskorcsolyázó bajnokságban harmadik. A si-versenyeken részt vett legjobbaink Puria Miklós VIII. A., Lini Gyula VIII. B., és Tariczky Zoltán VII. B. o. t. voltak. Május 23-án rendezte meg a sportkör házi atlétikai versenyét az FTC pályán. A versenyen százon felül indultak tanulóink, nagyszámú nézőközönség jelenlétében. A verseny elnöke Wágner Lajos tanár volt. Eredmények : 60 m síkfutás I. Mundszipger Imre III. B. o. t., 9 mp. 60 m síkfutás IV. osztályok részére : I. Vincze György IV. A. o. t., 7·9 mp. 100 m síkfutás felsősök részére I. Rády Zoltán VI. B. o. t., 12·4 mp. 400 m síkfutás

I. Tápay Ottó VI. A. o. t., 61·4 mp. 4×100 m staféta, I. VI. B. oszt. (Rádi Zoltán, Netter Béla, Széles Sándor és Fenesi Ferenc.) 8×50 m staféta alsós, I. IV. B. oszt. 61·9 mp. (Bátori Ferenc, Halász József, Hortobágyi Béla, Illés Antal, Kertész József, Hengen László, Szili Gábor, Rohrböck József.) Távolugrás I—II. oszt. I. Orbán László II. A. o. t., 4·20 m. Távolugrás III—IV. oszt. I. Vincze György IV. A. o. t., 5·05 m. Távolugrás felsős : I. Netter Béla VI. B. o. t., 5·36 m. Magasugrás I—II. oszt. I. Orbán László II. A. o. t., 1·21 m. Magasugrás III—IV. oszt. I. Vincze György IV. A. o. t., 156 cm. 140 cm-t ugrottak Enyedy György, Knapp Ferenc IV. A. és Bárczy János III. B. o. t. Magasugrás felsős : I. Huber Antal VIII. A. o. t., a sportkör ifjúsági elnöke. 165 cm. II. Holczinger István VIII. B. o. t., 156 cm. III. Fenesi Ferenc és Nádasdy Baán László VI. B. o. t., 150 cm. Súlylökés (5 kg) : I. Huber Antal VIII. A. o. t., 12·40 m. Uszóversenyt két ízben rendezett sportkörünk nagyszámú résztvevővel. Szép eredményeket értek el a következő tanulók : Schandl Károly, Wolf Károly VIII. A., Csernel Norbert VIII. B., Kemény József, Wein Miklós VII. B., Fenesi Ferenc, Netter Béla, Szilassy Béla VI. B., Beness Ferenc, Haas Béla VI. A. o. t. Az alsóbb osztályúak versenyén : Déri János, Sass-Kortsák Endre, Enyedi György IV. A., Sándor György IV. B. és Wein Dénes II. B. o. t. A III. T. V. E. tavaszi versenyén Csernel Norbert VIII. B. o. t. első, Fenesi Ferenc VI. B. o. t. harmadik díjat nyert. A KISOK rendezésében az alsó osztályú tanulók részére kiírt futball bajnokságban csapatunk a harmadik helyen végzett. Az eredményesen küzdő csapat tagjai : Miklós Sándor, Szőnyi Antal VI. A., Tolnai László VI. B., Hárαι Béla csapatkapitány, Moldoványi Gyula V. A., Hircsák István, Nágele Béla, Rűck András V. B., Déri János IV. A., Hortobágyi Béla IV. B. o. t. A gyephokki bajnokságot a KISOK megbízásából a sportkör rendezte, a csapat tagjai, kik egyúttal az FTC és AHC együttesében is játszottak, a következők : Schuster Ferenc csapatkapitány, Blieszner Pál, Hubert Gyula, Kétly György, Sziebler Gyula, Surtya Árpád VIII. B. o. t., László Tibor VII. A., Cserna Tamás, Miklós László VII. B., Miklós Sándor VI. A., Fenesi Ferenc VI. B., Hárαι Béla V. A., Hircsák István V. B. o. t.

Kosárlabda intézeti körmérkőzés győztese a VIII. B. oszt. lett. Játsoztak : Surtya Árpád csapatkapitány, Lini Gyula, Blieszner Pál, Katona Péter és Schuster Ferenc. Az evező szakosztály tagjai egész télen át gyakoroltak szorgalmasan az evezős szövetség téli helyiségében, a szép idők beálltával pedig, a vezető tanár, valamint Balás Ervin és Faller József VIII. B. o. t. csónakparancsnokok vezetésével a Dunán tettek kisebb-nagyobb csónakkirándulásokat az intézet három csónakján, és legújabban Schandl Károly VIII. A. o. t. által a sportkörnek felajánlott motorjával felszerelt KISOK hajón. Vívóéletünk dec. 6-án rendezett intézeti hármas csapatbajnoksággal kezdődött a VIII. A. oszt. által a nyugdíjba távozó Hámos Nándor testnevelési tanár emlékére alapított örökös serleg vándordíjáért ; győztes a VIII. B. oszt. Faller József, Balás Ervin, Blieszner Pál összeállítású csapata. Tőresapatbajnok a VI. A. oszt. Dögl Tibor, Pósta Péter, Hám Tibor lett. A KISOK kerületi vívóbajnokság egyéni versenyén kardban Haraszi Gábor V. A., tőrben Pósta Péter VI. A. o. t. ért el helyezést. Intézeti házi bajnokság máj.

5. és 8-án került eldöntésre. Kardban : Schandl Károly csapatkapitány, VIII. A. o. t. első, Faller József VIII. B. o. t. második és Balás Ervin VIII. B. o. t. harmadik helyre került. Törben : Hortobágyi Béla IV. B. o. t. első, Rádi Zoltán VI. B. o. t. második, Pósta Péter VI. A. o. t. harmadik helyen végzett. Intézetközi barátságos mérkőzéseket Zrínyi és Gyakorló gimnáziumokkal kétszer-kétszer, a gödöllői premontrei gimnáziummal pedig egyszer tartottunk. Máj. 22-én volt az intézet igazgatójának jelenlétében az évváró nyilvános vívó bemutató, hol az érdeklődő szülők jelenlétében mutatták be vívóink ez évben tett haladásukat. A tenisz-szakosztály két versenyt rendezett. A versenyt a VII. A. oszt. nyerte meg Budó Ágoston, Frenreisz Ferenc és Egresy György csapattagokkal. Vízipólócsapatunk a KISOK által kiírt vizsgaversenyben intézet között a második lett. A csapat tagjai : Huber Antal, Puria Miklós VIII. A. o. t., Csernel Norbert, Lini Gyula VIII. B., Kemény József, Wein Miklós VII. B., Fenesi Ferenc VI. B. o. t.

A harmadik testnevelési óra keretében kiképzett céllövők máj. 31-én küzdöttek az igazgatóság által az elmúlt évben alapított szép vándordíjért. Az ötös csapatversenyt ismét a díjat védő VII. B. oszt. tanulói vitték el. A győztes csapat tagjai : Agárdy Jenő, Hoffmann Ernő, Durst Ferenc, Manno István és Tariczky Zoltán, 50 találat 395 körrel. Az egyéni verseny győztesei : I. Agárdy Jenő VII. B., II. Zimmermann Gyula VI. B., III. Déri Pál VI. A., IV. Serényi Gusztáv VII. A., V. Oláh Ákos VII. A. o. t. Csapatkapitány : Kenderessy Tibor VII. A. o. t. Köszönet illeti meg Rudas Ferenc főlevente oktatót a verseny mintaszerű megrendezéseért. A ping-pong szakosztály serény munkát végzett, az intézeti csapatversenyt a VII. A. oszt. csapata nyerte, Budó Ágoston és Frenreisz Ferenc tanulókkal. Idén alakította meg a sportkör sakk-osztályát. Jelesebb játékosok : Zsitvay Leó, Halász Pál VIII. B., Wolf Károly csapatkapitány VIII. A., Doskár Ferenc VIII. A., Böszörményi Miklós VII. B. o. t. A sportkörben végzett eredményes munkájukért az igazgató plakett jutalomban részesítette a következő tanulókat : Schandl Károly VIII. A., Blieszner Pál, Schuster Ferenc VIII. B., Miklós László VII. B. Hárαι Béla V. A. o. t.

X. ÉRDEMSOROZAT.

A számok magyarázata. *Előmenetel*: 1 = jeles, 2 = jó, 3 = elégséges, 4 = elégtelen. *Magaviselet*: 1 = példás, 2 = jó, 3 = szabályszerű, 4 = kevésbé szabályszerű.

I. A) osztály. Osztályfőnök: Szomolányi József.

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak								
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettud.	Memorizált	Rajz	Testgyakorlás	Ének
		Auguszt Lajos	1	2	2	2	3	2	3	2
Besseney Sámuel ev. ref....	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
Bérczy Ernő	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1
Bujtás Szabolcs... .. .	2	1	4	4	4	3	4	3	2	2
⁵ Buzás Ottó	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1
Csányi László	1	2	2	3	2	1	2	2	3	2
Dorsch Miklós	1	1	2	3	1	1	3	3	2	1
Evva Lajos	1	1	2	2	1	1	1	2	2	1
Feniczy György	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
¹⁰ Finger László	2	3	3	4	3	2	4	1	2	1
Fuchs Tibor	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1
Gergely György	1	1	1	2	2	1	2	2	fm	1
Grosschmid Géza	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1
Halász Iván... .. .	1	1	1	1	1	1	2	1	fm	1
¹⁵ Holzspach Aurél... .. .	1	2	2	2	3	2	3	3	3	2
Karácsonyi Alajos	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
Kis Imre	1	1	3	3	2	1	3	2	2	1
Koós Imre ág. h. ev.	1	1	1	2	2	1	2	1	1	1
Kovács Imre... .. .	1	1	2	3	3	1	3	2	1	2
²⁰ Kovács László	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Kozma Károly	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2
Leimeter Ferenc	1	1	2	2	1	1	2	2	3	2
Lovas József	1	1	3	3	2	2	2	2	2	1
Makszy Gyula	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1
²⁵ Metzger Ernő... .. .	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Millner György... .. .	2	2	3	4	2	2	3	3	3	2
Monszpart Elemér	1	2	3	3	2	2	3	3	2	1
Nagy Vilmos	1	3	3	3	3	3	3	3	2	1
Omazta Géza... .. .	1	1	2	2	1	1	2	3	2	2
³⁰ Palásthy Rezső... .. .	1	1	2	2	2	1	2	2	2	1
Papp Tibor gör. kath.	2	2	3	4	3	2	3	3	3	2
Paulovits László	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1
Piller László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Radó György	1	1	2	3	3	1	3	3	2	1
³⁵ Rapoch Frigyes	2	2	3	3	3	2	3	3	2	2
Reitmann Ferenc	1	1	2	2	1	2	2	2	1	1
Ruszák János	1	1	2	2	1	1	2	1	2	1
Sándor Tibor	1	1	3	3	1	1	3	2	2	2
Schreiber Béla	2	1	3	3	3	2	3	3	2	2
⁴⁰ Smatlák László... .. .	1	2	2	2	3	2	2	1	2	1
Szabó Lajos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szalay István	2	3	2	2	3	1	3	2	3	1
Szkaszkó Márton gör. kath.	2	1	4	4	4	2	3	2	3	1
Szoltányi Károly	1	1	2	2	2	1	2	2	2	1
⁴⁵ Tallián István	1	1	3	3	2	1	3	3	3	1
Tomcsányi László	2	2	3	3	2	2	2	2	1	1
Tóth Béla	2	3	3	4	3	4	4	4	2	1

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak								
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás	Ének
		Józsa Mihály... ..	1	1	1	1	1	1	1	1
Kossuth Károly	1	1	2	3	3	3	3	3	2	1
Laky József	1	1	1	2	2	1	2	2	2	1
Lipthay Sándor... ..	1	1	1	2	1	1	2	2	2	1
³⁸ Mandzák László	2	1	2	3	3	3	3	1	2	1
May Vilmos	1	1	2	2	1	2	2	2	1	1
Márkus Imre	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1
Meskó Imre... ..	1	1	2	3	2	1	1	2	1	1
Minder Rezső ág. h. ev. ...	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
⁴⁰ Noviszedlák Lajos	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
Pick Jenő... ..	1	1	2	3	1	1	2	1	2	1
Pozsgay Ernő	1	1	1	2	3	1	1	2	2	1
Sarló István	2	2	3	4	3	3	3	3	2	2
Sávolyi Zoltán	1	2	2	3	3	2	3	2	1	1
⁴⁵ Solárcz Valter	1	2	2	3	3	2	2	2	2	1
Szantál Sándor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szemerjay-Petrán József ...	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szende Antal	2	3	4	3	4	2	2	3	2	2
Szécsi János	1	1	2	3	2	2	3	3	3	2
⁵⁰ Szénásy József	1	1	2	2	1	1	1	2	1	1
Takács Gedeon	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Takács Norbert... ..	2	3	3	3	3	3	4	3	2	2
Tóth Tibor	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1
Vojnich Pál... ..	1	1	1	2	1	1	1	1	2	2
⁵⁵ Wilhelm Rezső	2	3	4	4	4	3	4	1	2	2

Vizsgálatlan magántanuló: Sauska István.

Kimaradtak: Beősze Jenő, Gajary Ödön.

Összesen : 58.

II. A) osztály.

Osztályfőnök : Kövesi Lajos.

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak									
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás	Ének
		Bárkányi Ödön	1	1	2	2	3	2	1	1	1
Bukovszky Gábor g. kath.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Bulányi György	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	
Dániel Ernő	2	2	2	3	2	3	2	3	2	1	
⁵ Faludi Károly	2	2	3	4	3	3	3	4	2	2	
Fehér Béla... ..	1	2	3	3	3	3	2	3	2	1	
Gaal István	1	2	3	3	1	3	3	3	2	1	
Gazdik Gyula	1	1	2	2	1	2	1	2	2	2	
Gerlach György g. kath.	2	1	4	3	4	3	3	4	3	fm	
¹⁰ Géber Antal	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1	
Gusztáv András	2	1	2	2	1	2	2	2	3	1	
Halabuk Kálmán	1	1	3	3	2	1	1	2	3	2	
Halász András	1	1	2	2	1	2	2	3	3	1	
br. Heim Miklós	1	1	2	2	1	1	2	2	1	1	

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak									
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás	Ének
¹⁵ Horvát János ág. h. ev.	1	1	2	3	1	3	1	3	3	3	1
Kasek László	1	1	2	3	3	3	2	2	2	2	1
Kerekes Gyula ev. ref. ...	2	1	2	3	3	3	1	3	2	3	2
br. Kornfeld György ...	1	1	2	2	1	2	1	2	2	1	2
Kovachich György ...	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
²⁰ Kovalóczy Rezső	1	2	3	3	3	2	2	3	2	fm	1
Kraft Egon	2	1	2	3	1	2	2	3	2	2	1
Leisztinger Ferenc	1	1	2	3	2	2	2	3	1	2	1
Magyar István	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
Mann Ferenc	1	1	3	3	3	3	3	3	1	3	2
²⁵ Miú János	1	1	2	3	3	2	1	2	2	2	2
Nagy Guidó	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1
Nádas Béla	1	1	2	3	2	2	2	2	2	2	1
Orbán László	2	1	2	3	1	2	1	3	2	1	1
Pap János ev. ref.	2	2	3	3	2	3	3	3	3	2	2
³⁰ Pósta Ferenc	1	2	2	3	3	2	1	2	2	2	2
Róth Lajos	2	2	3	4	4	3	3	4	3	2	1
Sass-Kortsák István	2	2	3	3	2	3	3	3	3	2	1
Staudinger Frigyes	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2	1
Stolmár Géza	2	2	3	3	3	2	2	2	3	2	2
³⁵ Stolmár József	1	1	2	2	1	2	2	3	2	1	2
Szász János	2	1	3	3	1	3	2	3	3	3	1
Szeliczki Dezső	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szilágyi Lajos	1	1	1	2	1	2	1	1	3	2	2
Szilvási Antal	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1
⁴⁰ Tariczky György	1	1	2	3	3	3	2	3	1	2	1
Terták Elemér	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Tolnai Árpád ism.	1	1	2	3	2	2	1	3	1	2	1
Tolnai László	1	1	2	3	3	2	2	3	2	fm	1
Tost András	1	1	2	3	2	2	2	3	1	2	2
⁴⁵ Unger Béla	2	1	2	3	1	3	3	3	3	3	2
Venczell Ákos ism.	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2
Viczián László ev. ref. ...	1	2	2	3	1	3	2	3	3	2	2
Váll György	2	1	2	2	1	2	1	1	2	2	2
Wagner Lajos	1	1	2	2	2	3	2	2	2	2	1
⁵⁰ Zimburg Iván	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1

Kimaradtak: Bonyhád Jenő, Rajos Ferenc, Zombory István. Összesen: 53.

II. B) osztály.

Osztályfőnök: Német Károly.

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak									
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás	Ének
Balassa László	1	1	2	2	3	3	2	3	3	2	1
Balla György	2	2	2	2	1	3	2	2	3	1	2
Beiczler László	1	2	3	3	4	3	2	3	3	2	2
Berger Antal	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
⁵ Bradách Emil	1	1	2	3	2	3	2	3	2	2	2

A tanuló neve	Magaviselet	T a n t á r g y a k									
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természettudomány	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás	Ének
Burka László	1	1	3	3	3	3	2	3	2	1	1
Endrényi László	1	2	3	3	3	3	2	3	2	fm	1
Faragó Miklós... ..	1	1	2	2	2	1	2	1	1	1	1
Farkas Ferenc	1	1	2	2	2	3	2	1	1	2	2
¹⁰ Farkas György	1	1	2	2	1	2	2	2	1	2	1
Fekete Miklós	1	1	2	3	3	3	2	3	3	fm	1
Fritz Ferenc	1	1	2	2	2	2	2	2	2	3	2
Gombik Tibor	1	1	2	2	2	2	1	3	2	1	1
Hoffmann Pál... ..	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1
¹⁵ Huszti Károly	2	3	3	3	4	3	2	3	3	3	2
Imrédy Tamás... ..	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Jenovay Jenő	1	1	2	3	3	3	1	3	2	2	2
Jurcsó Gusztáv gör. kath.	1	1	2	3	2	2	1	2	2	2	1
Kajdacsy-Balla András	2	1	3	3	3	3	2	3	3	2	1
²⁰ Kovács Pál... ..	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	1
Lakatos György	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2
Lendvay Zoltán	1	1	2	2	3	2	1	2	2	2	2
Lisznai János	1	1	1	2	1	1	1	2	3	2	2
Marek Ervin	1	2	1	2	1	2	1	2	3	2	2
²⁵ Mattyasovszky Tamás... ..	1	3	3	3	2	3	2	2	2	1	1
Mezey László	1	1	2	3	3	2	1	2	2	2	1
Orzó László... ..	1	3	3	3	4	3	2	2	2	2	1
Palczér Gyula... ..	1	1	1	2	1	2	1	2	2	1	2
Petróczky Károly	1	1	1	2	2	2	1	1	2	2	1
³⁰ Rappensberger Zoltán	1	1	1	2	2	1	1	2	1	1	1
Róth András ev. ref. ...	1	2	1	1	1	2	1	2	1	1	2
Rutterschmidt Miklós	1	3	3	3	3	2	2	3	3	2	1
Schiller Ottó	1	1	1	2	1	2	1	2	3	fm	2
Sebestyén Lajos	2	1	3	3	2	3	2	2	3	2	1
³⁵ Stefánka Miklós	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1
Strommer Pál... ..	1	1	2	2	1	2	1	2	1	1	1
Szaszovszky Géza	1	1	2	3	3	2	1	2	1	2	2
Szaszovszky István ...	1	1	2	2	3	2	1	3	2	2	2
Szálka György	1	1	2	2	1	2	1	2	2	1	2
⁴⁰ Szentirmay Árpád... ..	1	1	1	2	1	2	1	2	1	1	2
Székely András izr. ...	2	2	2	3	1	2	2	3	3	2	2
Szóke Ottó... ..	1	2	3	3	3	3	2	3	3	2	2
Török Gedeon	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1
Unger Ödön	1	2	3	3	1	2	2	3	3	fm	2
⁴⁵ Varga Zoltán	1	1	1	2	1	2	1	2	2	1	1
Vincze András... ..	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1
Wein Dénes... ..	1	1	2	2	1	3	2	2	2	1	2
Zakar Pál	1	1	3	3	3	2	2	3	3	2	2
Zömbik Miklós	1	1	2	2	1	2	1	2	2	1	2
⁵⁰ Zseltvay Tibor gör. kath.	1	2	2	3	2	2	1	3	3	2	2
<i>Magántanulók :</i>											
Bou Amador	—	1	2	2	2	2	1	1	2	—	—
Gál Sándor... ..	—	1	2	2	2	2	1	3	2	—	—

Vizsgálatlan magántanuló : Holtzer György izr.

Összesen : 53.

III. A) osztály.

Osztályfőnök: Bátori József dr.

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak									
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás
		Antók József	2	1	2	3	1	2	1	1	2
Babucsik Ernő	1	1	2	2	2	2	3	3	3	2	2
Bartos Endre	2	2	3	3	2	2	2	2	2	2	2
Berencz Ernő	2	2	3	3	3	3	3	2	3	3	2
⁵ Berzeviczy László	2	2	3	3	3	3	2	2	3	3	2
Bessák Gyula	1	2	3	3	2	3	3	1	3	2	2
Bonta Gábor	1	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2
Cukor János	1	2	3	3	2	2	3	3	3	3	2
Csontos Domokos	2	2	3	4	2	3	3	3	3	3	2
¹⁰ Darvasy Mihály	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm
Ecsedy Pál	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	2
Faragó János	2	1	3	3	2	3	3	1	3	2	3
Fényesi Károly	2	2	2	2	1	1	2	1	3	2	3
Franzl József	1	2	2	2	2	1	2	2	3	2	3
¹⁵ Frimmel József	1	2	3	3	3	2	2	1	3	2	2
Furtkovits Zoltán	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	3
Grün Béla	2	2	2	3	1	2	1	2	3	3	3
Hettlinger László	1	1	2	2	2	1	2	2	3	2	2
Janits Iván	1	1	1	2	1	1	2	2	2	1	2
²⁰ Kehrling Béla	2	1	3	3	2	1	3	1	3	1	3
Kovács Tamás	1	1	2	2	3	2	2	3	3	1	2
Kratky Jenő	1	2	3	3	2	3	2	2	3	1	fm
Lőrinczi Sándor	1	2	3	3	2	2	2	1	3	2	2
Matyasovszky László	1	2	3	3	1	3	3	2	3	2	2
²⁵ Meskó Béla	1	1	3	2	2	2	2	2	3	2	2
Nagy Ernő	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2
Náday Zoltán	1	1	2	2	1	2	2	1	2	1	2
Németh Pál	1	1	2	3	1	2	2	2	2	1	1
Nyitrai Ferenc	2	1	2	2	2	2	1	1	1	1	3
³⁰ Pavelka György	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2
Pólya Mihály	2	1	1	2	1	1	3	1	3	3	3
Reinhardt Ottó	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Rerrich Béla	2	2	3	3	3	2	3	2	3	2	2
Schäffer János	1	1	2	2	2	2	2	2	3	1	1
³⁵ Schweitzer Béla	2	2	2	2	2	1	1	1	2	1	3
Strausz László	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2
Suján Pál	1	1	2	3	3	2	2	2	3	2	2
Székely András	1	1	2	2	1	2	2	1	1	1	2
Székely István unit.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
⁴⁰ Tannenberger Ottó	1	1	3	3	1	2	3	1	3	1	2
Varga Károly	1	1	2	2	2	1	1	2	2	1	2
Vörös Oszkár	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	2
Wein Gábor	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2

Kimaradt: Kuntner Ernő.

Összesen: 44.

III. B) osztály.

Osztályfőnök : Kiss József.

A tanuló neve	Magaviselet	T a n t á r g y a k									
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás
		Agner Zoltán	1	1	2	2	1	1	2	1	2
Andrasko Ferenc	1	1	1	2	1	1	2	1	2	2	fm
Bakay Lajos ág. h. ev. ...	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Bárczy János	1	1	2	3	3	2	3	2	2	1	1
⁵ Bátori Kálmán	1	1	2	3	1	1	1	2	3	1	2
Csicsery-Rónay I. ev. ref.	1	1	2	2	1	2	2	2	3	2	1
Czillinger Iván	1	1	2	2	2	3	3	1	3	1	1
Deutsch György	1	1	2	2	1	3	2	1	2	1	1
Erdélyi Aladár	1	1	2	3	3	2	2	1	3	3	1
¹⁰ Fejérvári Tibor	1	2	2	3	3	2	2	2	3	2	2
Földvári György	1	2	3	3	3	3	2	2	3	1	1
Gosztonyi Antal	1	1	1	1	1	1	3	1	2	3	2
Haggenmacher T. ev. ref.	1	3	2	2	2	3	2	2	2	2	2
Heinrich Frigyes	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	2
¹⁵ Hirka Endre	1	1	1	2	1	2	2	1	2	1	1
Jankovics Tibor	1	2	2	3	3	2	2	1	2	2	1
Kereszty Bertalan	1	1	1	2	1	2	2	1	2	1	1
Kintli Kálmán	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1
Komár Károly	2	1	3	3	3	3	3	2	3	2	1
²⁰ Koós Miklós ág. h. ev.	1	1	2	3	2	2	2	1	3	2	1
Kottaun Dénes	2	1	3	3	3	2	2	2	3	3	2
Kóházi Endre	2	1	3	3	3	2	2	2	3	2	2
br. Kray István	1	1	2	3	3	1	2	2	3	1	1
Kurucz Pál	2	1	2	2	1	2	1	2	3	2	2
²⁵ Létay István ev. ref. ...	2	2	2	3	1	2	2	3	3	3	1
Mauthner János	2	1	2	2	1	3	2	2	3	3	2
Mihovich Bogomir	2	1	3	2	2	2	2	2	3	2	1
Nagy Géza... ..	1	1	2	2	2	1	2	1	3	1	1
Nikola Frigyes	2	1	2	2	1	3	2	1	2	1	2
³⁰ Saláta Kálmán	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2
Schiller Gyula	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Selig Kornél	1	1	2	3	3	2	2	2	2	2	2
Semtei József	1	1	1	2	2	1	1	1	2	2	2
Straub Gyula	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
³⁵ Sturm Elemér	1	1	1	2	2	1	1	1	2	2	2
Szabó Tibor	2	1	3	3	3	3	3	2	3	1	1
Szóke Péter	1	1	2	2	1	1	2	2	3	2	1
Thuroczy Béla	2	1	2	3	3	2	1	1	3	2	1
Tóth István... ..	2	2	2	2	2	3	3	2	3	2	1
⁴⁰ Vass Tibor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Verebély László	1	1	1	2	1	2	2	1	2	1	1
Wittek Aladár	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1

Kimaradtak: Borbás István, Mundszinger Imre, Vittinger István.

Összesen : 45.

IV. A) osztály.

Osztályfőnök : Sótorny István.

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak									
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Természettud.	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás
Berdenich Ákos... ..	1	2	3	3	3	2	2	2	2	2	2
Bihar Richárd... ..	1	2	2	3	2	2	2	3	3	3	2
Bonkáló Ervin gör. kath.	1	1	3	3	2	2	2	3	3	3	2
Déri János... ..	1	2	3	3	3	2	1	2	3	2	1
⁵ Détszy János	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
Dudutz Károly	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Enyedy György... ..	1	1	2	2	2	2	1	2	2	1	1
Erdődy Béla	1	2	2	3	2	2	2	2	2	1	1
Fajth József... ..	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	2
¹⁰ Fiantók László	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Fornet László	1	3	2	3	2	2	2	3	3	3	2
Gusztáv Béla	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2
György András ev. ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Heinrich János	2	3	3	3	2	2	2	4	3	3	1
¹⁵ Jónás Endre... ..	1	3	2	3	1	2	1	3	3	2	2
Jóó Tibor	1	1	2	3	3	2	1	3	3	2	2
Kalicza I. ászló	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1
Kárpáti Aurél... ..	2	2	3	3	2	3	2	2	3	2	2
Kindlovics Kálmán ...	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
²⁰ Kiss Szilárd	1	3	3	3	3	3	2	3	3	1	2
Knapp Ferenc	1	2	2	2	2	2	2	3	2	1	1
Leiner György... ..	1	2	2	3	3	3	2	3	3	2	1
Lukács Gyula	1	1	1	3	1	1	2	2	2	1	1
Lukács Sándor... ..	1	2	2	3	1	1	2	2	3	2	fm
²⁵ Marek Gábor	1	1	1	1	1	1	1	2	3	2	fm
Mende Valér	1	3	2	3	1	2	2	1	2	3	2
Molnár Nándor... ..	2	2	2	2	2	1	1	3	3	3	2
Nagy Árpád	1	2	2	2	1	2	2	3	3	3	1
Ósz Iván... ..	1	2	2	2	2	1	2	1	1	3	1
³⁰ Papp Emil gör. kath. ...	1	1	3	3	3	3	2	3	3	2	2
Pataki József	1	2	3	3	3	2	2	2	3	2	2
Paulikovics Elemér ...	1	2	3	3	3	2	3	3	3	3	2
Rauchbauer Kálmán ...	2	2	3	4	3	2	3	3	3	2	2
Riedl Géza ág. h. ev....	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
³⁵ Sass-Kortsák Endre ...	1	2	3	3	3	2	2	3	3	3	1
Sánta Károly	1	1	1	2	2	1	1	1	2	2	2
Szabó Pál	2	3	3	3	3	3	3	4	3	1	1
Szaitz György... ..	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1
Szepesi I. ászló	1	1	2	2	2	2	1	1	2	1	2
⁴⁰ Tóth Sándor	1	2	2	3	2	2	2	2	2	1	2
Urbán László	1	1	3	3	2	2	1	3	2	2	2
Vámosy István ev. ref.	1	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2
Vincze György	1	1	1	2	1	1	1	2	3	2	1
<i>Magántanulók :</i>											
Bauer Péter*	—	1	1	1	1	1	1	1	3	2	
Rényi Ferenc	—	1	1	2	1	1	1	2	2	2	

Kimaradt : Thein István.

Összesen : 46.

* A tanév elején tett magánvizsgálatot.

IV. B) osztály.

Osztályfőnök : Kozáky István dr.

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak									
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás
		gr. Aichelburg László ...	2	2	2	3	3	3	2	2	3
Bátori Ferenc ...	1	2	1	1	2	2	2	2	2	1	1
Benárd Aurél ...	1	1	1	2	1	1	2	2	3	1	2
Császár Imre ...	2	3	2	3	3	2	2	3	3	1	2
⁵ Czeller György ...	2	3	2	3	3	2	2	3	3	3	2
Dohy János ...	1	2	2	3	3	1	2	2	3	3	2
Dózsa István ...	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	2
Fáykiss Ferenc ...	2	3	2	2	2	2	3	3	3	3	2
Gellért Elemér ...	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
¹⁰ Gergely Károly ...	1	2	1	2	1	1	2	3	2	1	2
Halász József ...	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Hengen László ism. ...	2	3	2	3	3	3	2	3	3	1	2
Hesz Andor ág. h. ev. ...	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Hortobágyi Béla ...	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
¹⁵ Illés András gör. kath. ...	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Jaczkó Pál ág. h. ev. ...	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Katona István ...	1	1	2	2	1	1	2	2	3	2	1
Kertész József ...	1	1	2	3	3	2	2	2	3	1	1
Kiss Tibor ...	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
²⁰ Lengyel Gusztáv ...	1	2	1	2	1	1	2	1	2	2	1
Lőw László ...	1	1	2	3	2	1	1	1	2	3	2
Makai János ...	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
Michenbach Gyula ...	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Mülter János ...	1	2	2	3	2	2	3	3	3	3	2
²⁵ Nagy Imre ...	2	2	2	3	3	1	3	3	3	1	1
Orphanides Lukács g. kel.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Pálffy László ...	1	1	2	2	2	1	2	2	3	1	2
Pandula László ...	1	3	2	3	3	2	3	3	3	3	2
Ránits László ...	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2
³⁰ Riedl József ...	2	2	1	3	2	2	2	4	3	3	2
Rohrböck József ...	2	3	2	3	3	2	3	4	4	3	2
Sándor György ev. ref.	1	1	1	2	1	1	2	2	2	1	1
Scherer Sándor ...	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
Schirling János ...	1	3	2	3	2	3	3	3	3	1	1
³⁵ Schwáb Lajos ...	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Schwarzinger László ...	1	2	2	2	1	1	2	2	3	1	1
Suppan Tibor ...	1	1	2	2	1	1	3	2	3	1	2
Szeiler János ...	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2
Szili Gábor ...	2	1	1	2	1	1	2	3	3	3	2
⁴⁰ Tichy Béla ...	2	1	1	2	1	1	2	3	3	3	2
Tükrössy Richárd ev. ref.	2	3	2	3	1	2	3	3	3	3	2
Vasvári Gyula ...	1	2	1	2	2	1	2	3	3	2	1
Zselyonka Ernő ...	2	3	2	3	3	3	3	3	3	2	3
<i>Magántanulók:</i>											
Fáy-Halász Gedeon ev. ref.	—	1	2	2	1	1	2	2	2	1	—
⁴⁵ gr. Festetics Ernő ...	—	1	2	1	1	1	1	1	2	1	—
Radocza János ...	—	1	2	3	2	1	2	3	2	3	—

Összesen : 46.

V. A) osztály.

Osztályfőnök : Belyis Antal.

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak								
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettud.	Mennyiségtan	Tesztyakorlás
		Ágner László... ..	1	1	1	1	1	1	1	2
Bauer Péter... ..	1	1	1	1	1	1	1	1	2	3 fm
Baumgarten Jenő	1	1	2	2	2	2	1	1	2	3
Benkő Ernő... ..	2	2	3	3	3	2	3	4	3	3
⁵ Berényi Jenő... ..	1	1	1	2	2	1	2	2	2	1
Bornemissza Aurél... ..	2	3	3	3	4	3	3	3	4	2
Csikós Miklós... ..	2	1	2	3	4	2	2	3	4	2
Csima János... ..	2	2	2	3	4	4	3	3	4	3
Dienes Gedeon	1	1	1	3	2	1	1	3	3	2
¹⁰ Dienes Zoltán	1	1	1	1	1	1	1	2	1	fm
Dobay István	1	1	1	2	2	1	1	1	2	fm
Farkasfalvi Ervin	1	1	1	2	1	3	2	2	2	2
Ferber Mihály	1	3	3	3	3	3	3	2	3	3
Frank Lotár... ..	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2
¹⁵ Frecskay István... ..	2	1	2	3	3	3	2	2	3	2
Háray Béla	2	2	2	3	3	3	2	3	4	1
Haraszty Gábor ev. ref. ...	2	1	1	2	3	1	2	2	2	1
Heincz György ág. h. ev... ..	1	1	1	2	2	1	1	1	3	2
Homonnay László	2	2	1	2	2	1	2	2	3	1
²⁰ Jakabffy Imre	2	1	3	3	3	3	2	3	3	2
Jalovszky György	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Karafiáth László	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2
Kecskés Elek... ..	1	1	2	3	3	3	2	2	3	2
Krenkó János	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2
²⁵ Latzko Károly	1	1	1	2	2	1	2	2	2	2
Lászy József	2	1	3	3	3	3	2	2	3	2
Luxeder Ferenc	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1
Makai Endre	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2
Mauks Endre ág. h. ev. ...	1	1	2	3	3	2	2	2	3	1
³⁰ Misángyi Árpád... ..	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Moldoványi Gyula	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1
Pethő Zoltán	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
Rohrböck László	1	1	1	2	2	2	2	2	3	2
Rónay Egon	2	1	1	2	2	1	2	2	3	2
³⁵ Schrödl Tibor... ..	1	1	1	2	1	2	2	2	1	2
Szabó János ev. ref.	2	2	3	3	3	2	3	3	3	2
Szabó Tivadar	1	1	1	3	3	3	2	3	2	2
Tóth István... ..	1	1	2	3	2	3	2	1	3	2
Vercseg János	2	1	3	3	3	4	2	1	3	2
⁴⁰ Zerkowitz József	2	1	2	3	3	3	2	2	3	3
<i>Magántanuló:</i> gr. Herberstein Henrik... ..	—	1	3	3	3	1	3	3	4	—

Kimaradtak: Barabás Dezső, Milus Ferenc, Odenwald László, Szvacsiná Károly, Zimburg Ervin.

Összesen : 46.

V. B) osztály.

Osztályfőnök : Pesovár Ambrus.

A tanuló neve	Magaviselet	T a n t á r g y a k								
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettud.	Mennyiségtan	Testgyakorlás
		br. Apor István	1	1	1	2	3	1	1	1
Balázs Dezső	1	1	2	3	3	1	2	3	2	1
Bamberger Károly	1	2	3	2	3	1	2	2	1	1
Barcy Zoltán	1	2	3	3	3	2	2	2	3	3
⁵ Berényi József	2	2	3	3	3	3	3	4	4	2
Bruck István	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Burda Rezső	1	1	1	2	1	1	2	1	2	2
Deli Antal	1	1	3	3	3	3	2	3	3	1
Dömötör Ferenc ág. h. ev. ...	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1
¹⁰ Förstner Albert ism.	2	3	3	3	3	3	2	3	4	1
Gecső Domokos	1	2	3	3	3	2	2	2	3	1
Hajts Gyula	1	1	2	2	3	1	1	1	2	1
Halácsy László	1	2	3	3	1	3	2	2	1	1
Hircsák István	2	3	3	3	3	3	2	3	3	1
¹⁵ Kertes Béla	1	2	3	3	3	3	2	3	3	1
Kiss Géza	2	2	3	3	3	3	2	3	2	3
Kleineisel Vilmos	1	1	1	2	2	2	2	1	2	2
Kosztolányi Ádám	1	1	2	1	1	1	1	2	2	2
Leiner Tibor	1	2	3	3	3	3	2	3	3	2
²⁰ Leopold Andor ev. ref. ...	1	2	1	2	3	1	1	2	3	2
Nagele Béla	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1
Neumann Geyza ev. ref. ...	2	1	3	3	3	1	2	3	3	3
Pregler Mátvás	1	2	1	2	1	1	1	1	2	2
Rajz Gyula	1	1	2	2	2	1	1	1	2	2
²⁵ Reitter Ferenc	2	1	3	2	3	3	3	3	2	2
Róth János	1	2	3	3	3	3	2	2	2	2
Rutterschmidt Jenő	1	1	3	3	3	3	2	3	3	2
Rück András	1	3	3	3	3	3	2	2	2	1
Schöller Rudolf	1	1	1	2	2	1	1	2	2	1
³⁰ Szercsényi Győző	1	1	1	2	1	1	1	1	2	2
Székely János	1	1	3	3	3	1	2	3	3	1
Tagányi Imre	2	2	3	3	3	3	2	2	3	2
Thiermayer János	1	1	3	3	3	3	2	3	3	2
Virter György	1	1	1	2	2	1	1	2	2	fm
<i>Magántanuló:</i>										
Kiss Lajos	—	2	3	3	3	3	1	3	3	—

Kimaradt: Schuler József.

Összesen : 36.

VI. A) osztály.

Osztályfőnök : Bartha György dr.

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak								
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettud.	Mennyiségtan	Testgyakorlás
		Artner Oszkár ág. h. ev. ...	1	1	3	3	3	2	2	3
Balogh Lajos	1	1	2	2	2	2	2	1	2	3
Benesch Ferenc	1	2	3	3	3	3	3	2	3	1
Bertha Kelemen	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
⁵ Déri Pál	1	1	3	3	3	3	3	1	3	2
Dögl Tibor	1	1	1	1	2	2	1	1	2	2
Engel István... ..	1	1	1	1	3	3	1	1	1	2
Fehér István	1	2	2	3	3	3	2	2	2	1
Fóti Endre	1	2	2	2	3	2	3	2	2	2
¹⁰ Haas Béla	1	2	2	3	3	3	1	2	2	1
Hám Tibor	1	1	1	2	2	3	1	2	2	2
Hirsch Rudolf	2	2	2	2	2	1	2	2	2	1
Horváth Károly	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2
Kubinyi Béla	2	2	2	2	3	3	2	2	2	2
¹⁵ Kump Tibor	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2
Meskó Tibor	1	1	2	3	3	3	2	2	3	1
Miklós Sándor	2	2	2	2	2	2	2	3	3	2
Morlin Zoltán	1	1	1	1	1	1	1	1	2	3
Nagy Ervin	1	1	2	2	2	2	2	2	3	2
²⁰ Palotai-Kovács K. ág. h. ev.	1	1	2	2	2	1	2	1	3	2
Pápai József	1	1	2	3	3	3	1	1	3	2
Pósta Péter	2	2	2	3	3	3	2	3	3	2
Roisz László	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2
Sajó Miklós	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2
²⁵ Semtei Róbert	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
Szliaczky László	1	1	3	3	3	3	2	2	3	2
Szónyi Antal	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Takácsy Imre	1	1	3	3	3	3	2	2	1	2
Takáts István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
³⁰ Tápay Ottó	1	1	2	3	2	2	2	2	2	1
Tichy Gyula	1	1	1	1	1	2	1	1	2	3
Vértesy Sándor	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1

Összesen : 32.

VI. B) osztály.

Osztályfőnök : Wagner Lajos.

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak								
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettud.	Mennyiségtan	Testgyakorlás
		Bakos János gör. kath. ...	2	1	3	2	2	2	2	3
Berta László	1	1	1	2	2	2	1	1	2	2
Botka György ev. ref. ...	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm
Cioso István... ..	1	1	2	2	2	2	2	1	2	1
⁵ Diner Gábor	1	2	2	2	2	2	2	1	3	2

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak								
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Tesigyakorlás
		Dömötör István ág. h. ev.	2	1	3	3	2	3	2	2
Fenesi Ferenc	2	2	3	3	3	3	2	2	2	1
Fialla-Dóry Lajos ág. h. ev.	1	1	2	2	2	1	2	2	3	2
Fridli Lajos	1	1	2	2	1	2	1	1	2	1
¹⁰ Fürst László... ..	1	1	3	2	2	3	2	2	2	2
Hammersberg Elemér ev. ref.	1	1	2	3	3	3	2	2	3	1
Huscek Ferenc	1	1	3	3	3	3	2	2	3	1
Janszky László	1	1	2	2	1	3	1	2	2	2
Jantschek Gyula... ..	1	2	3	3	2	3	3	3	2	1
¹⁵ Klim László... ..	1	2	3	3	3	3	3	2	3	2
Krémer János	1	1	1	2	1	2	1	1	2	2
László Miklós	1	1	2	2	2	2	2	2	3	fm
Mikolay Miklós	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Misángyi Vilmos	1	1	2	1	2	2	2	2	1	fm
²⁰ Nádasdi-Baán László	1	1	3	3	3	3	3	2	3	1
Netter Béla... ..	2	1	3	2	2	3	1	1	3	1
Pattantyús - Ábrahám Dénes	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Radocza Gábor... ..	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1
Rádi Zoltán	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1
²⁵ Réczey Jenő... ..	1	1	2	2	2	3	2	2	2	1
Rózsa Iván	1	1	2	2	1	2	2	1	2	1
Szajbely Ernő	1	1	2	2	2	2	2	1	2	2
Széles Sándor... ..	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Szilassy Béla	1	1	3	3	2	1	2	2	3	1
³⁰ Tolnay László	1	1	2	2	2	3	2	2	3	2
Vidos Gyula... ..	1	1	3	3	3	3	2	2	3	2
gr. Woraciczky Antal	1	1	2	3	2	3	2	2	3	1
Zimmermann György ág.h.ev.	1	1	2	2	2	2	2	1	2	1
<i>Magántanulók:</i>										
Győri Ferenc... ..	—	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Salgó Tibor	—	2	1	2	3	1	2	2	2	—

Kimaradt: Szely Gyula.

Összesen : 36.

VII. A) osztály.

Osztályfőnök : Dragos Károly.

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak								
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Tesigyakorlás
		Bársony István... ..	1	1	3	3	3	2	3	3
Bónis György	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Botka Pál ev. ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Budó Ágoston gör. kath.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
⁵ Dubovitz Dénes	1	1	2	3	3	2	2	3	3	1
Egresy György	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1
Endrényi Tivadar	1	1	1	3	3	3	2	4	3	fm
Enyedy Miklós	1	1	3	3	3	2	3	3	1	1

A tanuló neve	Magaviselet	T a n t á r g y a k									
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Testgyakorlás	Egészségtan
		Cserna Tamás	2	3	3	3	3	2	3	3	3
Csurgay István ev. ref.	1	1	1	1	1	2	2	2	3	2	2
Durst Ferenc	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	1
Emódi György izr....	1	1	2	1	1	1	1	2	2	fm	1
¹⁰ Farkas János	2	1	2	2	2	1	2	3	3	3	1
Gergely Endre izr....	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	1
Giel János	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1
Grüner Gyula	1	2	3	3	2	3	2	3	3	fm	2
Hiesz Dénes	2	2	2	3	3	2	2	3	3	fm	1
¹⁵ Hirka Béla	1	2	3	3	3	1	3	3	3	1	2
Hoffmann Ernő	1	3	3	3	3	2	3	3	4	1	1
Kaldrovits János	2	2	2	3	3	2	2	4	2	3	1
Karafiáth Jenő	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Kató Alfréd... ..	2	2	3	4	3	3	2	3	3	1	1
²⁰ Kemény József izr....	2	2	3	4	3	2	2	3	3	1	2
László Gábor	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1
Lupkovics Miklós... ..	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
Mannó István gör. kel.	2	1	3	3	2	2	2	2	2	2	1
Marchard Miklós ism....	1	2	3	3	2	2	3	3	3	fm	1
²⁵ Miklós László	2	2	3	2	1	3	2	3	3	1	2
Paulikovits Imre	1	1	2	2	2	1	1	2	2	2	1
Pólya János... ..	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
Ráczy György	2	3	3	4	3	1	2	3	3	1	1
Rutterschmidt Károly ...	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2
³⁰ Solarcz Kurt	1	2	3	2	2	2	2	2	3	2	1
Szabó Tibor... ..	1	1	2	2	1	2	2	2	3	2	1
Szerdahelyi I.ászló ...	1	1	3	2	2	2	2	2	2	2	2
Takács Tibor	2	2	3	4	3	3	3	3	3	2	2
Tariczky Zoltán	2	3	3	3	3	2	2	3	3	1	2
³⁵ Tas Tibor	1	1	3	2	1	2	2	3	3	1	1
Tóth Andor	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1
Vajna Ernő... ..	1	1	2	2	1	2	1	2	2	2	1
Vermes László... ..	2	1	3	3	2	2	2	3	2	1	1
Wein Miklós	3	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1
⁴⁰ Zoufaly Emil... ..	1	2	2	3	2	2	2	3	3	fm	2
<i>Magántanulók:</i>											
Ordódy János*	—	2	3	3	3	3	3	3	3	—	—
Szántó Erik Ákos... ..	—	1	3	2	1	1	3	2	2	—	—

* A tanév elején tett magánvizsgálatot.

Összesen : 42.

VIII. A) osztály.

Osztályfőnök: Vézner Károly.

A tanuló neve	Magaviselet	T a n t á r g y a k									
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	iörténelem	Természettan	Mennyiségian	Filozófia	Testgyakorlás
		Barnaky Tibor	1	1	2	2	2	3	2	2	3
Berencz Emil	1	2	2	3	2	3	2	2	3	3	1
Bethlen Iván	1	1	1	2	1	2	1	2	3	1	1
Bonkáló Sándor ²	1	1	2	2	1	1	1	2	2	1	2
⁵ Brenner József	1	1	2	1	1	2	1	2	2	1	1
Demtsa Pál	1	1	2	2	2	2	2	2	3	2	1
Doskár Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Feith Ferenc	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	1
Fóti Imre	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1
¹⁰ Fridrich Géza	1	1	1	1	1	2	1	2	3	1	1
Haraszti Károly ev. ref.	1	1	2	2	2	1	2	3	2	2	2
Hartenstein Vilmos ...	1	1	2	3	2	3	2	2	3	3	1
Hirsch János	1	1	2	1	1	1	1	2	2	1	1
Hoffmann Géza	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
¹⁵ Horváth Dénes... ..	1	2	2	3	2	2	2	3	3	2	2
Huber Antal	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1
Jakabffy Vilmos	1	2	3	3	3	3	2	3	3	3	fm
Jancsó Endre	1	2	3	2	2	2	2	1	2	1	1
Jutasi Ödön... ..	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
²⁰ Kappéter Iván... ..	1	2	2	3	2	3	2	3	2	2	1
Kindlovics Pál	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kostyál Lajos... ..	1	2	2	2	2	3	2	3	3	2	2
Luczenbacher István ...	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1
Neuhold János... ..	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
²⁵ Oláh Dezső	1	2	2	3	3	2	2	3	3	2	2
Örkény István	1	1	3	2	2	1	2	2	3	1	2
Paul György	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Puria Miklós	1	1	2	2	2	2	2	2	3	1	1
Sallay Árpád	1	1	2	2	2	2	2	2	3	1	1
³⁰ Schandl Károly	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Serbán Iván... ..	1	2	3	3	2	2	2	3	3	1	1
Szalay Tibor	1	2	2	3	3	3	2	3	3	2	1
Szentiványi Ervin	2	2	3	2	2	3	2	3	3	2	1
Tausz Helmut izr. ...	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	2
³⁵ Wolf Károly... ..	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Zakar András	1	1	1	1	1	2	1	2	2	1	1
Zsolnai Frigyes... ..	1	2	2	2	2	2	2	3	3	2	1

Összesen : 37.

VIII. B) osztály.

Osztályfőnök: Tóth Lajos.

A tanuló neve	Magaviselet	T a n t á r g y a k									
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Filozófia	Testgyakorlás
		1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Bakó György	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	
Balás Ervin	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1	
Barnabás Pál	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Bálint Béla ev. ref. ...	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	
⁵ Blieszner Pál	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	
Both György	1	2	2	2	2	2	1	2	2	fm	
Bónis László	1	1	2	2	1	2	1	2	2	1	
Bruck György... ..	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	
Csernel Norbert... ..	1	2	3	2	2	1	2	2	2	1	
¹⁰ Domony András ág.h.ev.	1	1	1	2	2	1	1	1	2	3	
Erhardt Gyula	1	2	2	3	3	3	2	1	1	1	
Faller József	1	2	2	3	2	1	2	2	3	1	
Fischer Tamás ág. h. ev.	1	1	2	2	2	1	2	2	2	fm	
Fridrich Gyula	1	1	2	2	2	1	2	2	1	2	
¹⁵ Geréb Tibor... ..	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	
Halász Pál... ..	1	1	2	2	2	2	1	2	2	1	
Hodinka László gör.kath.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Holzinger István... ..	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
Hubert Gyula	1	2	2	2	2	1	1	2	2	1	
²⁰ Katona Péter	1	2	2	3	3	3	2	2	1	1	
Kemény István... ..	1	1	2	3	3	3	2	3	3	1	
br. Kéthly György ...	1	2	2	2	2	1	2	2	2	1	
Lahner György... ..	1	2	3	3	3	3	2	3	3	2	
Leiner Zoltán	1	2	3	3	3	2	2	3	3	2	
²⁵ Lini Gyula	1	2	2	2	2	2	1	2	2	1	
Loszko Ernő	1	2	3	3	3	3	2	3	2	1	
Machay László	1	2	2	3	3	2	2	2	3	1	
Musztetz Miklós	1	1	1	1	1	2	1	2	2	1	
Pajzs Tibor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	
³⁰ Radó György	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	
Rein Sándor	1	2	3	3	3	2	2	3	3	2	
Ritter György... ..	1	1	3	3	3	2	2	3	3	2	
Schlick Béla... ..	1	2	3	3	2	2	2	2	1	fm	
Schüster Ferenc	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1	
³⁵ Sólyom Tamás	1	1	2	2	2	2	1	1	1	1	
Surtya Árpád	1	3	4	3	3	3	2	3	3	3	
Szabó György	1	2	2	2	2	3	2	2	2	1	
Szabó Zoltán	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	
Sziebler Gyula	1	2	3	3	3	3	2	3	3	1	
⁴⁰ Verebély Pál ág. h. ev.	1	1	2	3	2	2	2	3	3	fm	
Zsitvay Leó... ..	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	
<i>Magántanulók:</i>											
gr. Festetics Miklós ...	—	1	1	2	2	1	2	2	2	1	
Órdódy János	—	1	2	2	3	1	2	2	3	1	
gr. Szapáry Gabriella ...	—	1	2	2	1	1	2	3	2	—	

Összesen : 44.

XI. RENDKIVÜLI TÁRGYAK.

1. **Az énekkar tagjai** voltak *jeles eredménnyel*: Csillag Pál, Faith Károly, Fajth János, Földi István, Hondl József, Márkusch Imre, Solarcz Valter I. B., Bárkányi Ödön, br. Heim Miklós, Kasek László, Kovachich György, Leisztinger Ferenc, Mann Ferenc, Tariczky György, Wagner Lajos, Zimburg Iván II. A., Balassa László, Fritz Ferenc, Jurcsó Gusztáv, Mezey László, Wein Dénes II. B., Darvasy Mihály, Hettlinger László, Kratky Jenő, Kehrling Béla III. A., Bátori Kálmán, Heinrich Frigyes, Hirka Endre, Jankovics Tibor, Kurucz Pál, Nagy Géza, Straub Gyula III. B., Berdenich Ákos, Bihar Richárd, Déri János, Knapp Ferenc, Sass-Kortsák Endre, Szepesi László, Vámosy István IV. A., Hesz Andor, Schwarzinger László, Schwáb Lajos, Suppan Tibor, Szeiler János IV. B., Ágner László, Háray Béla, Luxeder Ferenc V. A., Bársony István, Budó Ágoston, Kardos Antal, Kárpát Artúr, Lakatos Géza, Molnár László, Reischl Edgár, Szentiványi László, Wohrizka István VII. A., Agárdy Jenő, Bamberger Béla, Berecz Ferenc, Böszörményi Miklós, Cserna Tamás, Giel János, Hoffmann Ernő, Kató Alfréd, Lupkovics Miklós, Marchard Miklós, Pólya János, Solarcz Kurt, Tariczky Zoltán, Vajna Ernő, Wein Miklós VII. B., Berencz Emil, Demtsa Pál, Dožkar Ferenc, Fridrich Géza, Hartenstein Vilmos, Hirsch János, Hoffmann Géza, Huber Antal, Kappéter Iván, Kindlovics Pál, Puria Miklós, Sallay Árpád, Schandl Károly, Szalay Tibor VIII. A., Balás Ervin, Faller József, Ritter György VIII. B. o. tanulók.

2. **Gyorsírást** tanultak *jeles eredménnyel*: Schiller Gyula, Straub Gyula, Sturm Elemér III. B., Dudutz Károly IV. A., Illés András, Makai János, Orphanides Lukács IV. B., Ágner László, Jalsovszky György, Karafiáth László, Makai Endre, Schrödl Tibor V. A., Horváth Károly, Pósta Péter, Szőnyi Antal VI. A., Bakos János, Botka György, Jantsek Gyula, László Miklós, Pattantyús-Ábrahám Dénes, Szilassy Béla VI. B., Botka Pál, Endrényi Tivadar, Jalsovszky Jenő VII. A., Emődi György, Lupkovics Miklós, Szerdahelyi László VII. B., Bethlen Iván, Hoffmann Géza VIII. A., Bálint Béla, Fridrich Gyula, Sólyom Tamás VIII. B. o. tanulók. — *Jó eredménnyel*: Fiantók László IV. A., Latzko Károly V. A., Rádi Zoltán VI. B., Agárdy Jenő VII. B., Radó György VIII. B. o. tanulók. — *Elégséges eredménnyel*: Franzl József III. A., Szeiler János IV. B. o. tanulók.

3. **Rendkívüli rajzot** tanultak *jeles eredménnyel*: Jalsovszky György, Krenkó János, Schrödl Tibor V. A., Bruck István, Burda Rezső, Halácsy László, Kleineisel Vilmos V. B., Balogh Lajos, Benesch Ferenc, Fehér István VI. A., Dömötör István, Fialla-Dőry Lajos, Jantsek Gyula, Misángyi Vilmos, Netter Béla, Rádi Zoltán, Zimmermann György VI. B., Bónis György VII. A., Csurgay István, Kató Alfréd, Lupkovics Miklós VII. B., Jancsó Endre, Kappéter Iván, Kindlovics Pál, Puria Miklós, Sallay Árpád, Zakar András VIII. A., Machay László, Szabó Zoltán VIII. B. o. tanulók. — *Jó eredménnyel*: Benkő Ernő, Csima János, Farkasfalvi Ervin,

Ferber Mihály, Vercseg János V. A., Hircsák István, Reitter Ferenc V. B. o. tanulók.

4. *Vívást tanultak jeles eredménnyel*: Bartos Endre, Cukor János, Lőrinczi Sándor, Wein Gábor III. A., Erdélyi Aladár, br. Kray István, Mihovich Bogomir, Wittek Aladár III. B., Hortobágyi Béla, Schwarzinger László IV. B., Berényi Jenő, Luxeder Ferenc V. A., br. Apor István, Leopold Andor, Thiermayer János V. B., Artner Oszkár, Hám Tibor VI. A., Diner Gábor, Rádi Zoltán, gr. Woraciczky Antal VI. B., Balás Ervin, Faller József VIII. B. o. tanulók.

XII. ÉRETTSÉGI VIZSGÁLATOK.

I. A VIII. A. osztályban. Érettségi vizsgálatra jelentkezett 37, görögből kiegészítő vizsgálatra 38 tanuló.

1. *Az írásbeli vizsgálat* május 19., 20., 21-én volt. a) *Magyar tétel* : Arany János mint a magyar epika újjáteremtője. (A Buda halála alapján.) Jelesen dolgozott : 14, jól : 15, elégségesen : 8. b) *Latin tétel* : Gondolatok a pályaválasztásról : Cicero de off. I. 117—121. Jelesen dolgozott : 17, jól : 13, elégségesen : 7. c) *Algebrai feladat* : Melyek azok a végtelen mértani sorok, amelyek összege 2, és amelyekben a negyedik, az ötödik és a hatodik tag összege $\frac{7}{32}$? *Geometriai feladat* : r sugarú gömb köré írt csonka körkúpok között melyiknek köbtartalma $\frac{7r^3\pi}{2}$? Mekkora köbtartalmú részekre vágja e csonkakúpot a palást és a gömb érintkezési pontjainak síkja? Jelesen dolgozott : 12, jól : 12, elégségesen : 12, elégtelenül : 1 tanuló.

2. *A szóbeli vizsgálat* június 2., 3., 4., 5. napjain folyt le Wolkenberg Alajos dr. apostoli protonotárius, egyetemi tanár elnöklete alatt.

Jelesen éretek : Brenner József, Doškár Ferenc, Feith Ferenc, Fridrich Géza, Hoffmann Géza, Jancsó Endre, Jutasi Ödön, Kindlovics Pál, Luczenbacher István, Neuhold János, Paul György, Schandl Károly, Wolf Károly, Zakar András. Összesen : 14.

Jól éretek : Barnaky Tibor, Berencz Emil, Bethlen Iván, Bonkáló Sándor, Demtsa Pál, Fóti Imre, Haraszi Károly, Hirsch János, Huber Antal, Jakabffy Vilmos, Kappéter Iván, Kostyál Lajos, Örkény István, Puria Miklós, Sallay Árpád, Serbán Iván, Tausz Helmut, Zsolnay Frigyes. Összesen : 18.

Éretek : Hartenstein Vilmos, Horváth Dénes, Oláh Dezső, Szalay Tibor, Szentiványi Ervin. Összesen : 5.

Görögből : jeles : 25, jó : 12, elégséges 1.

II. A VIII. B. osztályban. Érettségi vizsgálatra jelentkezett 43, görögből kiegészítő vizsgálatra 41 tanuló.

1. *Az írásbeli vizsgálat* május 19., 20., 21-én volt. a) *Magyar tétel* : Irodalmunk legnevezetesebb népi alakjai. (Jellemzés az olvasott művek alapján.) Jelesen dolgozott 13, jól 17, elégségesen 12, elégtelenül 1. b) *Latin tétel* : Cicero de nat. deor. II. 61—62. Jelesen dolgozott 16, jól 12, elégségesen 15. c) *Algebrai*

feladat : 2 voltos, $\frac{1}{3}$ óhmos áramforrásokból a szokásos módok valamelyikén hogyan kapcsoljunk össze 60-at, hogy a telep sarkai közé párhuzamosan iktatott 12 óhmos fogyasztókból 45 db 6 volt kapcsoló feszültséget kapjon? Hogyan kapcsoljuk a 60 áramforrást, hogy a 12 óhmos fogyasztókból legtöbbet táplálhassunk 6 volt kapcsoló feszültséggel? *Geometria feladat* : 15. $\sqrt{7}$ cm² területű háromszög oldalai számtani sorozatot alkotnak. Mekkora az oldalak és a szögek, ha a legnagyobb szög a legkisebbnek kétszerese? Jelesen dolgozott 14, jól 12, elégségesen 13, elégtelenül 4.

2. *A szóbeli vizsgát* június 2., 3., 4., 5. napjain folyt le Péch Aladár c. főigazgató, az áll. Kemény Zsigmond reáliskola igazgatója elnöklete alatt.

Jelesen érettek : Bakó György, Barnabás Pál, Bálint Béla, Blieszner Pál, Bruck György, Geréb Tibor, Hodinka László, Holczinger István, Musztetz Miklós, Pajzs Tibor, Radó György, Sólyom Tamás, Szabó Zoltán, Zsitvay Leó. Összesen 14.

Jól érettek : Balás Ervin, Both György, Bónis László, Csernel Norbert, Domony András, Erhardt Gyula, gr. Festetics Miklós, Fischer Tamás, Fridrich Gyula, Halász Pál, Hubert Gyula, Katona Péter, Kemény István, Lini Gyula, Machay László, Schlick Béla, Schuster Ferenc, Szabó György. Összesen 18.

Érettek : Faller József, br. Kétly György, Lahner György, Leiner Zoltán, Loszkot Ernő, Ordódy János, Rein Sándor, gr. Szapáry Gabriella, Sziebler Gyula, Verebely Pál. Összesen 10.

Egy tanuló teljes ismételésre utasított.

Görögből : jeles 18, jó 17, elégséges 6.

III. Az érettségi vizsgát tett tanulók pályaválasztása. Hittudomány : 1. Jogtudomány : 32. Orvostudomány : 9. Bölcsészettudomány : 2. Mérnök : 7. Vegyész : 5. Gépészmérnök : 9. Gazdász : 6. Diplomata : 1. Katona : 7. Összesen : 79.

XIII. STATISZTIKAI ADATOK.

A tanulók számának alakulása az iskolai év folyamán :

Nyilvános tanulónak felvételét az év folyamán : I. A. : 57, I. B. : 57, II. A. : 53, II. B. : 52, III. A. : 44, III. B. : 45, IV. A. : 45, IV. B. : 45, V. A. : 45, V. B. : 36, VI. A. : 32, VI. B. : 36. VII. A. : 39, VII. B. : 41, VIII. A. : 37, VIII. B. : 42. Összesen : 706.

Magántanulónak felvételét : I. A. : 1, I. B. : 1, II. A. : —, II. B. : 1, III. A. B. : —, IV. A. : 1, IV. B. : 1, V. A. : 1, V. B. : —, VI. A. B. : —, VII. A. : 4, VII. B. : 1, VIII. A. : —, VIII. B. : 2. Összesen : 13.

Az év folyamán felvett nyilvános és magántanulók száma összesen : 719.

Osztályzatot nyert nyilvános tanulók száma osztályonként : I. A. : 53, I. B. : 55, II. A. : 50, II. B. : 50, III. A. : 43, III. B. : 42, IV. A. : 43, IV. B. : 43, V. A. : 40, V. B. : 34, VI. A. : 32, VI. B. : 33, VII. A. : 38, VII. B. : 40, VIII. A. : 37, VIII. B. : 41. Összesen : 674.

Tehát a nyilvános tanulók száma az iskolai év folyamán 32-vel, azaz 5%-al csökkent.

Az év folyamán magánvizsgálatot tett tanulók száma: I. A.: 1, I. B.: —, II. A.: —, II. B.: 2, III. A. B.: —, IV. A.: 2, IV. B.: 3, V. A.: 1, V. B.: 1. VI. B.: 2, VII. A.: 4, VII. B.: 2, VIII. A.: —, VIII. B.: 3. Összesen: 21.

Az iskolai év folyamán bizonyítványt kapott nyilvános és magántanulók száma összesen: 695.

A bizonyítványt kapott nyilvános és magántanulók megoszlása születésük éve szerint. 1906: 2, 1908: 1, 1909: 2, 1910: 2, 1911: 13, 1912: 63, 1913: 83, 1914: 76, 1915: 75, 1916: 85, 1917: 92, 1918: 97, 1919: 98, 1920: 6.

A bizonyítványt kapott nyilvános és magántanulók megoszlása vallás szerint. Róm. kath.: 623, gör. kath.: 15, ev. ref.: 24, ág. h. ev.: 22, gör. kel.: 2, unit.: 2, izr.: 6, angl.: 1.

A bizonyítványt kapott nyilvános és magántanulók megoszlása anyanyelvük és nyelvismeretük szerint. Magyar: 688, német: 5, egyéb: 2. Csak magyarul beszél: 341, németül: 301, franciául: 95, angolul: 60, olaszul: 7, tótul: 5, románul: 4, horvátul: 6, egyéb: 1.

A bizonyítványt kapott nyilvános és magántanulók megoszlása szüleik állandó lakása szerint. Magyar honos: 688, külföldi honos: 7. Budapesti: 622, pestvármegyei: 43. Csonkamagyarország más vármegyéjében illetékes: 26, román területen illetékes: 3, egyéb külföldi: 1.

A bizonyítványt kapott tanulók

Osztályok	I. A.			I. B.			II. A.			II. B.			III. A.			III. B.			IV. A.							
	Jéles	Jó	Elégséges	Jéles	Jó	Elégséges	Jéles	Jó	Elégséges	Jéles	Jó	Elégséges	Jéles	Jó	Elégséges	Jéles	Jó	Elégséges	Jéles	Jó	Elégséges					
Hittan... ..	38	10	6	36	11	8	37	13	—	38	10	4	28	15	—	36	5	1	21	17	7					
Magyar nyelv	17	19	14	21	19	11	9	28	12	1	16	24	12	10	18	15	15	21	6	15	16	14				
Latin nyelv ...	13	19	15	7	11	18	22	4	5	18	25	2	6	26	20	—	7	19	16	1	9	11	24	1		
Görög nyelv ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Német nyelv...	—	—	—	—	—	—	—	22	11	15	2	22	14	13	3	20	17	6	22	8	12	17	15	13		
Történelem ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	20	7	17	16	9	18	20	7			
Földrajz	21	15	14	4	21	12	20	2	9	24	17	—	9	28	15	—	10	22	11	11	24	7	21	20	4	
Természetrájz	35	14	3	2	25	16	14	—	19	21	10	—	3	1	21	—	—	—	—	—	—	—	13	13	17	2
Természettan...	10	23	17	4	17	16	15	7	8	18	21	3	9	25	18	—	6	13	24	3	19	20	—	7	15	23
Mennyiségtan...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Filozófia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Rajz	16	23	13	2	20	23	12	—	12	24	14	—	15	20	17	—	21	17	5	20	17	5	—	15	21	9
Testgyakorlás*	10	28	12	—	20	29	2	—	10	30	7	—	18	26	1	—	4	28	9	26	15	—	—	18	23	—

* Testgyakorlásból a fölmentett és magántanulók száma nincs föltüntetve.

A bizonyítványt kapott nyilvános és magántanulók megoszlása szülei foglalkozása szerint. Nagybirtokos, nagybérlo: 14, középbirtokos: 17, kisbirtokos: 5, kisbirtokos napszamos: 2, egyéb östermelő: 2, gazdasági tisztviselő: 4, nagyiparos: 17, kisiparos: 52, ipari tisztviselő: 10, ipari segédszemély: 3, ipari napszamos: 1, nagykereskedő: 5, kiskereskedő: 22, kereskedelmi tisztviselő: 50, kereskedelmi segédszemély: 1, kereskedelmi napszamos: 1, közlekedési nagyvállalkozó: 1, közlekedési tisztviselő: 44, közlekedési segédszemély: 9, közlekedési napszamos: 1, köztisztviselő: 118, pap, tanár, tanító: 39, értelmiségi: 151, altiszt: 7, katonatiszt: 22, katonaltiszt: 11, tőkés: 11, nyugdíjas köztisztviselő: 50, egyéb nyugdíjas: 11, nyugdíjas altiszt: 2, különböző: 12.

A bizonyítványt kapott nyilvános és magántanulók előmenetele. Jelesrendű: 117, jórendű: 246, elégséges rendű: 284, egy tárgyból elégtelen: 28, két tárgyból elégtelen: 11, több tárgyból elégtelen: 9.

A bizonyítványt kapott nyilvános tanulók magaviselete. Példás: 526, jó: 147, szabályszerű: 1.

A bizonyítványt kapott nyilvános tanulók mulasztása. Egy órát sem mulasztott: 93, csak igazoltan mulasztott: 581, igazolatlanul mulasztott: 2.

Vegyes adatok.

A bizonyítványt kapott nyilvános tanulók közül rendkívüli tárgyakat tanultak: rendkívüli rajzot: 35, gyorsírást: 39, éneket: 73, vívást: 36. — A más iskolából jött tanulók száma II—VIII. osztályokban: 14. Az ismétlő tanulók száma: 7. — Testnevelés alól felmentett tanulók száma: 38. Ösztön-

előmenetele tantárgyak szerint.

IV. B.			V. A.			V. B.			VI. A.			VI. B.			VII. A.			VII. B.			VIII. A.			VIII. B.					
Jeles	Jó	Elégséges	Jeles	Jó	Elégséges	Jeles	Jó	Elégséges	Jeles	Jó	Elégséges	Jeles	Jó	Elégséges	Jeles	Jó	Elégséges	Jeles	Jó	Elégséges	Jeles	Jó	Elégséges	Jeles	Jó	Elégséges			
26	11	9	32	5	4	19	13	3	23	9	—	30	5	—	25	10	7	22	15	5	26	11	—	26	17	1	—	—	—
22	23	1	21	10	10	9	5	21	13	13	6	9	15	11	14	11	17	8	15	19	12	20	5	14	21	8	1		
15	15	16	9	12	20	3	11	21	11	9	12	9	15	11	7	7	27	9	14	16	3	14	15	8	12	18	14		
—	—	—	11	10	17	3	7	5	23	9	9	14	12	17	6	9	8	25	14	15	13	15	19	3	14	18	12	—	
25	11	10	19	6	14	2	15	6	14	10	8	14	11	10	14	10	7	25	14	21	7	15	14	8	21	14	9	—	
30	12	4	13	21	7	13	20	2	14	14	4	11	22	2	11	19	12	11	23	8	17	20	—	21	23	—	—		
12	25	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
15	14	15	2	12	17	11	1	9	11	14	1	15	14	3	16	17	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	16	20	1	4	15	22	1	12	15	10	14	20	10	
4	18	23	1	7	11	18	5	4	15	14	2	7	13	12	6	15	14	6	10	25	1	3	15	23	1	7	13	17	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	11	3	35	4	5
25	7	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
16	25	2	9	21	6	15	14	3	9	20	3	2	11	—	15	17	4	14	17	4	29	7	—	20	13	3	—		

díjban vagy pénzjutalomban részesült tanulók száma : 35. Könyvsegélyben részesült tanulók száma : 81. Egész tandíjmentességben részesült : 78, közalkalmazotti tandíjkedvezményben : 124. Teljes tandíjat fizetett : 472.

Magántanulók. Az iskolai év folyamán magánvizsgálatot tett 20 fiú és 1 leány. Megfelelt 18 fiú és 1 leány magántanuló.

XIV. TÁJÉKOZTATÓ AZ 1930/31. ISKOLAI ÉVRE.

Az egy kötelező tárgyból bukott tanulók *igazgatói* engedéllyel tehetnek javítóvizsgálatot. Ezért külön nem kell folyamodni. A két kötelező tárgyból bukott tanulók javítóvizsgálati engedélyért folyamodhatnak a *tanker. kir. főigazgatóhoz*. Folyamodványukat legkésőbb július 1-ig nyujtsák be a gimnázium igazgatóságához.

A javító-, pótló-, különbözeti- és magánvizsgálatokat augusztus 29., 30. napjain tartjuk meg.

A jövő iskolai évre 1930 július 1-én, továbbá szeptember 1., 2. napjain vesszük fel a tanulókat. Szeptember 3-án Veni Sancte, 4-én rendes tanítás.

Figyelmeztetem a tanulókat, hogy a jövő iskolai évre megszerzendő könyvek jegyzékét augusztus hó végén a hirdetőtáblán fogom közzétenni.

Iskolánk fegyelmi szabályai tanulóinkra a nagyszünetben is kötelezők !

Igazgató.

TARTALOM.

A pápaság dogmatikai jelentősége. — Éder-Szászy László dr. ...	3
A pápaság világtörténeti hivatása. — Balanyi György dr.	7
A pápaság és hazánk. — Kisparti János dr.	12
Szent Imre herceg. — Balanyi György dr.	17
Emléklapok. — Balanyi György dr., Szomolányi József—Friedreich E.	24
Beszéd az abiturientekhez. — Lovrich István dr.	29
Iskolánk multja... ..	31
Iskolánk az 1929/30. iskolai évben	34
Hatóságok	53
A tanári testület működési köre	53
A tanárok hitéleti, irodalmi és társadalmi munkássága	60
Tananyag	63
Tankönyvek	63
Szertárak és könyvtárak	64
Ifjúsági egyesületek működése	66
Érdemsorozat... ..	78
Rendkívüli tárgyak	95
Érettségi vizsgálatok	96
Statisztikai adatok	97
Tájékoztató az 1930/31. iskolai évre	100

